

Srednja zdravstvena šola Celje
Ipavčeva ulica 10, Celje



ŽIVLJENJSKI POGOJI PRAŠIČEV V OBČINI REČICA OB SAVINJI RAZISKOVALNA NALOGA

PODROČJE 16: Arhitektura, gradbeništvo ali promet

AVTORICA:
Blažka Detmar, 2. c

MENTOR:
Peter Čepin Tovornik, dipl. zn., dipl. san. inž.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2020

Srednja zdravstvena šola Celje
Ipavčeva ulica 10, Celje



ŽIVLJENJSKI POGOJI PRAŠIČEV V OBČINI REČICA OB SAVINJI RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICA:
Blažka Detmar, 2. c

MENTOR:
Peter Čepin Tovornik, dipl. zn., dipl. san. inž.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2020

KAZALO

KAZALO VSEBINE

KAZALO	3
KAZALO SLIK	4
KAZALO TABEL.....	5
KAZALO GRAFOV	5
POVZETEK	7
ABSTRACT	8
ZAHVALA	9
1 UVOD	10
1.1 NAMENI IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE	10
1.2 HIPOTEZE	11
1.3 METODE DELA.....	11
2 TEORETIČNI DEL	13
2.1 OBČINA REČICA OB SAVINJI	13
2.2 ZGODOVINA PRAŠIČEV.....	14
2.2.1 IZVOR IN UDOMAČITEV PRAŠIČA.....	14
2.2.2 NASTANEK SODOBNIH MESNATIH PASEM.....	14
2.3 PASME PRAŠIČEV.....	15
2.2.1 VELIKI BELI PRAŠIČ-VELIKI JORKŠIR (LARGE WHITE).....	15
2.3.2 DANSKI LANDRACE	16
2.3.3 NEMŠKI LANDRACE.....	17
2.3.4 SLOVENSKI LANDRACE (linija 11).....	17
2.3.5 SLOVENSKI LANDRACE (linija 55).....	18
2.3.6 ŠVEDSKI LANDRACE	19
2.3.7 DUROC	20
2.3.8 PIETRAIN.....	20
2.3.9 KRŠKOPOLJSKI PRAŠIČ	21
2.3.10 HIBRID.....	22
2.4 ŽIVLJENJSKI POGOJI PRAŠIČEV	25
2.4.1 PODNEBNI VPLIVI	25
2.4.2 UREDITEV SVINJAKOV.....	26
2.4.3 OSKRBA S PITNO VODO	31
2.5 ZAKONODAJA.....	32
3 EMPIRIČNI DEL	33
3.1 VZOREC	33
3.2 ČAS RAZISKAVE.....	33
3.3 OBDELAVA PODATKOV	33
3.4 DELO NA TERENU.....	33
3.4.1 KMETIJE V POLJANAH.....	33
3.4.2 KMETIJA NA REČICI OB SAVINJI	37
3.4.3 KMETIJE NA DOL-SUHI	38
3.4.4 KMETIJI V ŠENTJANŽU.....	40
3.5 REZULTATI RAZISKAVE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	42
3.6 PREDSTAVITEV INTERVJUJEV	63
3.6.1 INTERVJU Z GOSPO MARIJO MIKEK.....	63
3.6.2 INTERVJU Z GOSPO REBEKO KOVAČIČ	65

3.7 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA.....	68
4 ZAKLJUČEK.....	71
5 VIRI IN LITERATURA	72
6 PRILOGE	74

KAZALO SLIK

Slika 1: Občina Rečica ob Savinji	13
Slika 2: Veliki beli prašič-veliki jorkšir (large white).....	16
Slika 3: Danski landrace	16
Slika 4: Nemški landrace	17
Slika 5: Svinja slovenska landrace (linija 11)	18
Slika 6: Slovenski landrace (linija 55)	19
Slika 7: Švedski landrace.....	19
Slika 8: Duroc	20
Slika 9: Pietrain.....	21
Slika 10: Krškopoljska prašiča	22
Slika 11: Tropasemsko nekontinuirano križanje	22
Slika 12: Štiripasemsko nekontinuirano križanje.....	23
Slika 13: Kontinuirana križanja	24
Slika 14: Hibrid	24
Slika 15: Naprava za merjenje hrupa, temperature, osvetljenosti in vlage	25
Slika 16: Lesena tla	26
Slika 17: Strop in zidovi	27
Slika 18: Polne pregrade	27
Slika 19: Vrata boksov	28
Slika 20: Krmilnik za krmljenje na prostem	28
Slika 22: Krmljenje	29
Slika 21: Napajalnik	30
Slika 23: Laserski merilnik boksa.....	31
Slika 24: Metra za merjenje boksa.....	31
Slika 25: Prašiča v boks u na prvi kmetiji v Poljanah	34
Slika 26: Prašiča v boks u na drugi kmetiji v Poljanah	34
Slika 27: Prašiča v boks u na tretji kmetiji v Poljanah	35
Slika 28: Prašiči v boks u na četrti kmetiji v Poljanah	35
Slika 29: Prašiča v boks u na peti kmetiji v Poljanah	36
Slika 30: Boks za prašiče na šesti kmetiji v Poljanah	37
Slika 31: Vietnamski prašič v boks u na sedmi kmetiji v Poljanah	37
Slika 32: Prašiča v boks u v Rečici ob Savinji.....	38
Slika 33: Prašiča v boks u in telica na prvi kmetiji na Dol–Suhi	38
Slika 34: Prašiča v boks u na drugi kmetiji na Dol–Suhi	39
Slika 35: Prašiči v boks u na tretji kmetiji na Dol–Suhi	39
Slika 36: Prašiča v boks u na četrti kmetiji na Dol–Suhi	40
Slika 37: Teliček v boks u za prašiče na prvi kmetiji v Šentjanžu	41
Slika 38: Boks za prašiče na drugi kmetiji v Šentjanžu	41
Slika 39: Občina Mozirje	63
Slika 40: Upravni center Mozirje	63

Slika 41: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin	65
Slika 42: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin	65
Slika 43: Skupinska fotografija po končanem intervjuju (z leve proti desni): gospa Rebeka Kovačič, gospod Peter Čepin Tovornik, raziskovalka Blažka Detmar in gospa Ksenija Žilnik	67

KAZALO TABEL

Tabela 1: Minimalna talna površina	30
Tabela 2: Maksimalna širina rež med rešetkami na tleh	30
Tabela 3: Minimalna širina rešetk na tleh	30
Tabela 4: Pasma prašičev na kmetijah v občini Rečica ob Savinji	42
Tabela 5: Zakaj imajo anketirani kmetje to pasmo?	43
Tabela 6: Ali so imeli anketirani kmetje kdaj v preteklosti katero drugo pasmo prašičev?	44
Tabela 7: Število prašičev na posameznih kmetijah?	45
Tabela 8: Pogostost krmljenja prašičev	46
Tabela 9: Kje anketirani kmetje krmijo prašiče?	47
Tabela 10: Samostojen dostop prašičev do vode	48
Tabela 11: Nahajališče prašičev	49
Tabela 12: Teža prašičev	50
Tabela 13: Število prašičev v enem boksu	51
Tabela 14: Velikost prostora	52
Tabela 15: Na kakšnih tleh živijo prašiči?	53
Tabela 16: Širina rež med rešetkami	54
Tabela 17: Širina rešetk	55
Tabela 18: Privezanost prašičev	56
Tabela 19: Dolžina svetlobe	57
Tabela 20: Vrsta nastilja za prašiče	58
Tabela 21: Temperatura v prostoru	59
Tabela 22: Vrste pregrad	60
Tabela 23: Postavitev elementov rešetkastih pregrad	61
Tabela 24: Obveščenost anketiranih kmetov o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas	62

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Pasma prašičev na kmetijah v občini Rečica ob Savinji	42
Graf 2: Zakaj imajo anketirani kmetje to pasmo?	43
Graf 3: Ali so imeli anketirani kmetje kdaj v preteklosti katero drugo pasmo prašičev?	44
Graf 4: Število prašičev na posameznih kmetijah?	45
Graf 5: Pogostost krmljenja prašičev	46
Graf 6: Kje anketirani kmetje krmijo prašiče?	47
Graf 7: Samostojen dostop prašičev do vode	48
Graf 8: Nahajališče prašičev	49

Graf 9: Teža prašičev	50
Graf 10: Število prašičev v enem boksu	51
Graf 11: Velikost prostora	52
Graf 12: Na kakšnih tleh živijo prašiči?	53
Graf 13: Širina rež med rešetkami	54
Graf 14: Širina rešetak.....	55
Graf 15: Privezanost prašičev.....	56
Graf 16: Dolžina svetlobe	57
Graf 17: Vrsta nastilja za prašiče	58
Graf 18: Temperatura v prostoru	59
Graf 19: Vrste pregrad	60
Graf 20: Postavitev elementov rešetkastih pregrad	61
Graf 21: Obveščенost anketiranih kmetov o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas	62

POVZETEK

Z raziskavo sem hotela izvedeti, katere prašiče imajo kmetje v občini Rečica ob Savinji in v kakšnih življenjskih pogojih živijo. Cilj raziskave pa je na osnovi pridobljenih podatkov osvestiti kmete, kako izboljšati življenjske pogoje prašičem.

Raziskava je pokazala, da ima 84 % anketiranih kmetov pasmo hibrid, 88 % jih ima za predelavo doma in za domačo uporabo. 78 % ima do tri prašiče, 94 % jih krmijo dvakrat na dan in to v hlevu. 90 % vseh prašičev je v hlevu in 52 % jih samostojno dostopa do vode. Vsi tehtajo več kot 110 kg. Pri 48 % anketiranih kmetov imajo prašiči v boks lesena tla, pri 84 % je boks brez rešetk, 62 % anketiranih kmetov uporablja za nastilo žagovino in največ anketiranih kmetov ima v hlevu 20 °C oziroma 15 °C. Anketirani kmetje glede predpisov o življenjskih pogojih prašičev v celoti upoštevajo velikost boksa, prašiči niso privezani, delno ustrezajo glede svetlobe, širina rež med rešenkami pa ne ustreza pravilniku. Nihče od anketiranih hrupa ne meri. 46 % anketiranih kmetov meni, da so bili obveščeni o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas.

Ključne besede: anketni vprašalnik, kmetje, občina Rečica ob Savinji, prašiči, življenjski pogoji prašičev.

ABSTRACT

With research work I wanted to find out which pigs farmers have in the municipality of Rečica ob Savinji and what kind of living conditions they live in. The aim of the research, based on the data obtained, is to educate farmers on how to improve the living conditions of pigs.

The survey found that 84% of farmers surveyed have a hybrid breed, 88% have them for home processing and home use. 78% have up to three pigs, 94% feed twice a day in a stable. 90% of all pigs are in a stable and 52% access the water independently. They all weigh more than 110 kg. In 48% of the farmers surveyed, the pigs in the box have wooden floors, in 84% the boxes are without bars, 62% of the farmers surveyed use sawdust and the largest number of farmers surveyed has 20 °C and 15 °C respectively. The farmers surveyed regarding the rules on the living conditions of the pigs fully respected the size of the box, the pigs are not tethered, partly correspond to light, and the width of the slots between the bars does not comply with the rules. None of the surveyed measures noise. 46% of the surveyed farmers believe that they have been informed of the minimum floor area for pigs of different weights.

Key words: questionnaire, farmers, municipality of Rečica ob Savinji, pigs, pigs' living conditions.

ZAHVALA

Moja raziskovalna naloga ne bi nastala brez pomoči in spodbude nekaterih ljudi.

Najpomembnejša zahvala gre mentorju gospodu Petru Čepinu Tovorniku, dipl. zn., dipl. san. inž., ki mi je potrpežljivo odgovarjal na vsa vprašanja, dajal nasvete, me podpiral pri pisanju in vložil veliko svojega časa ter bil razumen tudi ob najbolj nerazumevajočih trenutkih.

Da sem lahko izvedla empirični del, se zahvaljujem vsem kmetom, ki so izpolnili anketni vprašalnik in dovolili, da slikam njihove hleve.

Za intervjuja se zahvaljujem gospe Mariji Mikek in gospe Rebeki Kovačič.

Zahvalila bi se tudi gospe Smilji Pevec, univ. dipl. biol., za koordinacijo raziskovalne dejavnosti na šoli in strokovni pregled naloge, za prevod izvlečka v angleščino gospe Franji Dobrajc, prof. slo. j. s knjiž., angl. j. s knjiž., za slovnični pregled gospe Maji Antonič, prof. slo. j. s knjiž., hrv., srb. in mak. j. s knjiž. ter za tehnično izvedbo gospe Nini Lobe Selič, prof. mat..

Zahvala gre tudi ravnateljici gospe Katji Pogelšek Žilavec, prof., mag. posl. ved, ki podpira raziskovalno dejavnost na naši šoli.

1 UVOD

V letošnjem šolskem letu sem se odločila za raziskovanje življenjskih pogojev prašičev v občini Rečica ob Savinji. Živim na kmetiji, zato me je ta tema zanimala. Tudi doma imamo prašiče. Včasih smo imeli samo eno pasmo prašičev, mene pa so zanimale tudi druge pasme, zato smo začeli rediti avtohtono slovensko pasmo krškopoljske prašiče. Pomembno mi je, kako se prašiči počutijo in kakšne življenjske pogoje imajo. Zato sem s to raziskovalno nalogo hotela raziskati, v kakšnih pogojih živijo na drugih kmetijah.

Dobro počutje prašičev je pomembno, ne samo za uspeh reje, temveč tudi za zdravo življenje živali v omejenem prostoru. Vse države, ki so poznane po prašičjereji, so izdale svoj kodeks o dobrem počutju, ne samo prašičev, temveč vseh domačih živali. Ti kodeksi presegajo normative, ki so določeni z zakoni, direktivami in pravilniki. Da jih presegajo, pomeni, da so v njih normativi, ki so jih prašičjerejski strokovnjaki podali rejcem kot neobvezen nasvet oziroma priporočila, ki omogočajo živalim, da se bolje občutijo in da prihaja do manj bolezni kot pa pri striktnem ravnanju po obveznih predpisih. Primer obveznega minimalnega prostora za 100 kg težkega pitanca (pitanec je prašič od desetega tedna starosti do zakola oziroma do spolne zrelosti (Ur. list RS, št. 51/10), vključno z mladimi plemenskimi prašiči, je po obveznih naših in evropskih predpisih 0.65 m². To pomeni, da se vrednoti le bodoča plemenska žival (plemenska žival je vsaka domača žival, ki je ocenjena in odbrana na posameznih stopnjah selekcije v skladu z rejским programom, v katerega je vključena (Ur. list RS, št. 93/2006)), pitanec pa gre tako ali tako v zakol in je njegovo počutje manj pomembno. Predpisi in normativi, ki so podani v kodeksih dobre reje prašičev, so neobvezni. V njih se skuša rejcem s priporočili podati predvsem naslednje:

- obvarovati žival pred lakoto, žejo in podhranjenostjo,
- nuditi živalim dovolj velik prostor za ugodno bivanje in zavetje,
- nuditi živalim takojšnjo pomoč v primeru bolezni in jih obvarovati pred stresu,
- omogočiti živalim pogoje za njihov normalen vzorec vedenja,
- nuditi jim čim manj naporen prevoz bodisi iz reje v rejo ali v klavnico (Marinček, str. 9).

Če imamo živali, moramo za njih tudi ustrezno skrbeti in jim nuditi maksimalne življenjske pogoje.

1.1 NAMENI IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, katere prašiče imajo kmetje v občini Rečici ob Savinji, v kakšnih življenjskih pogojih živijo in osveščenost kmetov glede življenjskih pogojev prašičev.

Cilj raziskovalne naloge je na osnovi pridobljenih podatkov osvestiti kmete, kako izboljšati življenjske pogoje prašičem.

1.2 HIPOTEZE

Na začetku raziskovalne naloge sem si postavila štiri hipoteze, ki sem jih z uporabo raziskovalnih metod potrdila oziroma ovrgla. To so:

Hipoteza 1: Anketirani kmetje v občini Rečica ob Savinji imajo najpogosteje hibride.

Hipoteza 2: Večina anketiranih kmetov v občini Rečica ob Savinji ima do tri prašiče.

Hipoteza 3: Več kot 75 % anketiranih kmetov v občini Rečica ob Savinji upošteva predpisane življenjske pogoje za prašiče (osvetljenost glede časa in lx, hrup, krmljenje, oskrba z vodo, površina tal, rešetke, reža med rešetkami in privez prašičev).

Hipoteza 4: Vsi anketirani kmetje v občini Rečica ob Savinji so obveščeni o življenjskih pogojih prašičev.

1.3 METODE DELA

Za raziskovalno nalogo sem uporabila različne metode dela.

Te metode dela so:

- preučevanje literature in člankov,
- anketiranje,
- intervjuvanje,
- fotografiranje in
- terensko delo.

Moje delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- pogovor z mentorjem o izboru teme,
- zastavila sem si namen in cilj raziskovalne naloge,
- pregledala sem literaturo s področja moje teme,
- postavila sem si štiri hipoteze,
- pripravila sem anketni vprašalnik za kmete,
- opravila sem terensko delo na kmetijah in izvedla anketiranje kmetov,
- zbrane podatke sem pregledala, analizirala, ovrednotila, oblikovala v tabele in grafe,
- na podlagi pridobljenih podatkov sem hipoteze ovrgla oz. potrdila in
- na koncu napisala zaključek s predlogi.

Po izboru teme in namena raziskovalne naloge sem začela zbirati literaturo. Najosnovnejša literatura so bile knjige in internetni viri različnih diplomskih nalog.

Podatke sem pridobila s pomočjo anketnega vprašalnika (priloga 1), terenskega dela in intervjuja.

Anketni vprašalnik je sestavljen iz 12 vprašanj, ki so bila namenjena vsem anketirancem. 11 vprašanj je zaprtega tipa in eno vprašanje odprtega tipa. Dve vprašanji sta z dvema odgovoroma in eno vprašanje z dvema odgovoroma, kjer so odgovor obrazložili. Tri vprašanja imajo tri odgovore, tri vprašanja štiri odgovore, eno

vprašanje je s sedmimi odgovori, eno vprašanje z devetimi odgovori, kjer so pod drugo lahko napisali odgovor, če ga niso našli med ponujenimi. Eno vprašanje je sestavljeno iz 11 podvprašanj, kjer so anketirani kmetje napisali življenjske pogoje prašičev.

Izvedla sem tudi dva intervjuja, ki sta strukturirana. Eden je sestavljen iz petih, eden pa iz osmih vprašanj.

Na terenskem delu sem poslikala bokse prašičev in opravila meritve boksov.

2 TEORETIČNI DEL

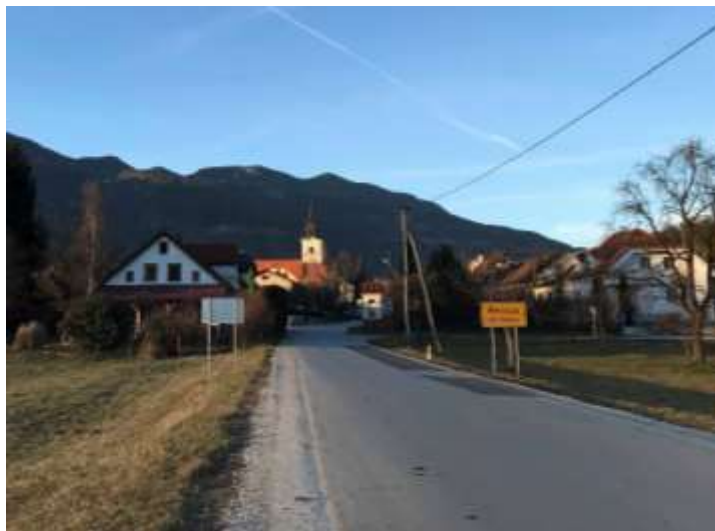
2.1 OBČINA REČICA OB SAVINJI

Občina Rečica ob Savinji je ena od mlajših občin v Republiki Sloveniji, ki je nastala 1. januarja 2007 z izločitvijo iz občine Mozirje. Upravno središče je trg Rečica ob Savinji. Leta 2018 je bila za županjo izvoljena ga. Ana Nuša Rebernik. Površina občine, ki šteje približno 2.300 prebivalcev, je 31,84 km². Občino sestavljajo naselja: Dol-Suha, Grušovlje, Homec, Nizka, Poljane, Rečica ob Savinji, Spodnja Rečica, Spodnje Pobrežje, Šentjanž, Trnovec, Varpolje in Zgornje Pobrežje (Potočnik, 2013, str. 7).

Ker občina Rečica ob Savinji ni ena izmed večjih občin, nima oddelka za okolje, prostor, kmetijstvo in druge upravne zadeve, zato le-ta še zmeraj deluje v Mozirju. Za kmetijsko svetovanje je za občino Rečica ob Savinji zadolžena ga. Marija Mikek, dipl. inž. kmet. terenski kmetijski svetovalec I (Mikek, 2020).

V občini kmetijske površine po dejanski rabi obsegajo približno 1.022 ha, kar predstavlja približno 34 % celotnega ozemlja občine. Kar 74 % vseh kmetijskih površin je kategoriziranih kot najboljša kmetijska zemljišča. Strnjeni kompleksi kmetijskih površin so dobro ohranjeni, ohranjena pa je tudi prvotna poljska delitev na celke (Ur. list RS, št. 23/2016).

Po podatkih iz VOLOS-a/Centralni register prašičev na dan 6. 2. 2020 je bilo v občini Rečica ob Savinji registriranih kmetijskih gospodarstev 199. Na dan 1. 2. 2020 je bilo 65 prašičev, večinoma pitanci nad 110 kg (Kovačič, 6. 2. 2020).



Slika 1: Občina Rečica ob Savinji (Detmar, 4. 2. 2020)

2.2 ZGODOVINA PRAŠIČEV

2.2.1 IZVOR IN UDOMAČITEV PRAŠIČA

Izvirna vrsta domačih prašičev je ena, in to je divji prašič (*Sus scrofa*), ki je razširjen v Evropi, Aziji, severni Afriki in Indoneziji. Zaradi geografskih ločitev so nastale številne podvrste divjih prašičev, ki so prilagojene razmeram okolja. Najpomembnejši podvrsti sta:

- evropski divji prašič (*Sus scrofa scrofa*) in
- azijski divji prašič (*Sus scrofa vittatus*) (Šalehar, 1995, str. 22).

Udomačitev živali poteka postopoma. To je proces, ki vključuje veliko majhnih sprememb obnašanja človeka do živali in obratno. Pri tem je zelo pomembna tudi osnovna biologija živali, ki jo udomačujemo. Pri prašičih je pomembno, da so prilagodljivi in inteligentni. Udomačitev živali je v veliki meri spremenila način človekovega življenja - od nomadskega v stalno naselitev (Šalehar, 1995, str. 23).

Prašič je bil udomačen, sodeč po arheoloških najdbah, na različnih krajih sveta ob različnem času, in sicer z udomačitvijo v tistem kraju živeče divje oblike prašiča. Najprej so ga udomačili v vzhodni in jugovzhodni Aziji, in sicer nekako pred 10.000 leti, v Evropi pa nekoliko pozneje - pred 4.000 do 6.000 leti. Udomačevanje je bilo verjetno z mladimi pujski, ki so zaradi lova izgubili mater. Tako so jih lovci polovili in prinesli do svojih bivališč. Pričeli so jih hraniti in živali so se postopoma prilagodile novim razmeram in človeku, se razmnoževale ter udomačile. Človek je že zgodaj spoznal, da je prašič vsejed, da se hitro množi in pričel je izkoriščati te njegove biološke posebnosti (Šalehar, 1995, str. 24).

V času udomačevanja in razvoja domačih prašičev so nastale spremembe, ki se kažejo predvsem v:

- spremembi oblike telesa,
- povečani razmnoževalni sposobnosti,
- zboljšani rasti in
- zmanjšani odpornosti (Šalehar, 1995, str. 22).

2.2.2 NASTANEK SODOBNIH MESNATIH PASEM

Za razvoj zdajšnjih pasem prašičev so pomembni nekateri mejniki.

Okoli leta 1800 so pričeli v Anglijo zaradi povečane porabe prašičjega mesa uvažati hitro dozorevajoče azijske (kitajske) in sredozemske pasme prašičev za oplemenjevanje domačih, v Angliji živečih pasem prašičev, ki so izvirale iz evropskega divjega prašiča (Šalehar, 1997).

S križanjem domačih pasem prašičev z azijskimi vrstami so nastale nove plemenite pasme, ki so bile zgodaj zrele, zelo zamaščene in so imele majhno telo na kratkih nogah. V tem času je nastal lester prašič - leicester - in mali beli prašič - small white - ter pozneje veliki beli prašič - large white (Šalehar, 1997).

Leta 1851 je Tulley razstavil velikega belega prašiča - pasmo large white. Ta pasma je produkt križanja med pasmami, ki izvirajo od evropskega divjega prašiča (avtohtone angleške pasme, napolitanski prašiči, iberijski prašiči) in azijskimi pasmami, ki izvirajo od azijskega divjega prašiča (kitajske pasme, siamske pasme). Pasma Large White je sodelovala pri nastanku praktično vseh sodobnih mesnatih pasem prašičev (verjetne izjeme: duroc, pietrain, hampshire) (Šalehar, 1997).

Pomembni razvojni mejniki po letu 1851:

- 1896 - prvo rejsko središče za prašiče na Danskem,
- 1907 - prva testna postaja za prašiče na Danskem (Šalehar, 1997).

Leta 1907 so na Danskem ustanovili prvo državno postajo za kontrolo pitanja prašičev, ki pomeni začetek sodobnega rejskega dela in izhodišče za hiter ter zanesljiv napredek proizvodnih sposobnosti prašičev. Testiranje prašičev se je razširilo na vse dežele z intenzivno prašičerejo. Načrtno testiranje in odbira na podlagi objektivno ugotovljenih vrednosti za pitovne in klavne lastnosti sta pripomogla k povečani intenzivnosti rasti, boljšemu izkoriščanju krme, zmanjšanju zamastitve in povečanju mesnatosti (Šalehar, 1997).

Obdobje po letu 1960 je doba najhitrejšega izboljševanja gospodarskih lastnosti prašiča po sodobnih selekcijskih postopkih in doba načrtnega križanja prašičev za izkoriščanje heterotičnih učinkov. Obdobje od 1980 do 1992:

- 1980 - pasme v klasičnem pomenu izgubljajo pomen,
- 1985 - prvi transgeni prašiči,
- 1992 - vpeljava genskih testov (sindrom maligne hipertermije, ...) (Šalehar, 1997).

2.3 PASME PRAŠIČEV

Poznamo več vrst prašičev. To so:

- veliki beli prašič-veliki jorkšir (large white),
- danski landrace,
- nemški landrace,
- slovenski landrace (linija 11),
- slovenski landrace (linija 55),
- švedski landrace,
- duroc,
- pietrain,
- krškopoljski prašič in
- hibrid.

2.2.1 VELIKI BELI PRAŠIČ-VELIKI JORKŠIR (LARGE WHITE)

Pasma izhaja iz Anglije. Prašiči velike bele pasme so bele barve in imajo značilno ukrivljeno nosno linijo s pokončnimi ušesi. So na dolgih nogah. Prašiči so velike pravokotne oblike in precej težki, imajo enako razvit prednji in zadnji del trupa (Cizej, 1992, str. 20).

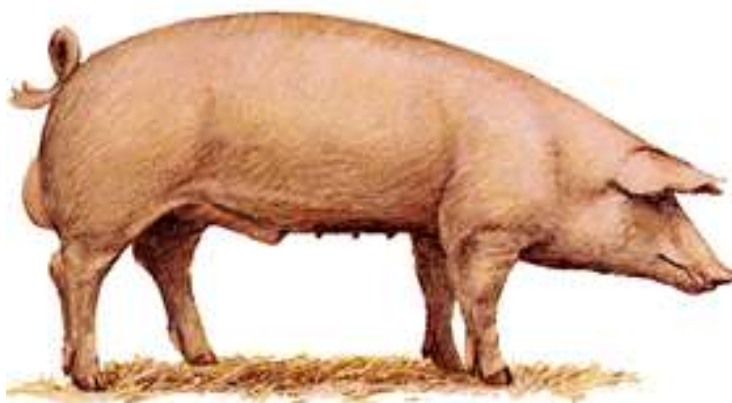
Znana je dobra plodnost pasme large white. V gnezdu je ponavadi 10 do 12 živorojenih prašičev, ki so precej občutljivi in so zato sorazmerno visoke izgube do odstavitve. Rast je dobra in težo od 90 do 100 kg dosežejo pri 6 do 7 mesecih starosti. Klavne polovice so mesnate. Pasma je precej zahtevna glede pogojev reje in prehrane (Šalehar, 1997).



Slika 2: Veliki beli prašič-veliki jorkšir (large white) (Prevalnik, 2014, str. 2)

2.3.2 DANSKI LANDRACE

To je ena najboljših pasem sodobnega tipa na svetu. Pred 100 leti so Danci pričeli svoje avtohtone mastne pasme prašičev oplemenjevat s prašiči jorkšir, ki so jih uvažali iz Anglije. Po letu 1896 so se odločili za načrtno rejsko delo - načrtno križanje. S pomočjo odbire na podlagi podatkov testiranja pitovnih in klavnih lastnosti so po letu 1907 izselekcionirali zdajšnji tip pasme danski landrace (Šalehar, 1997).



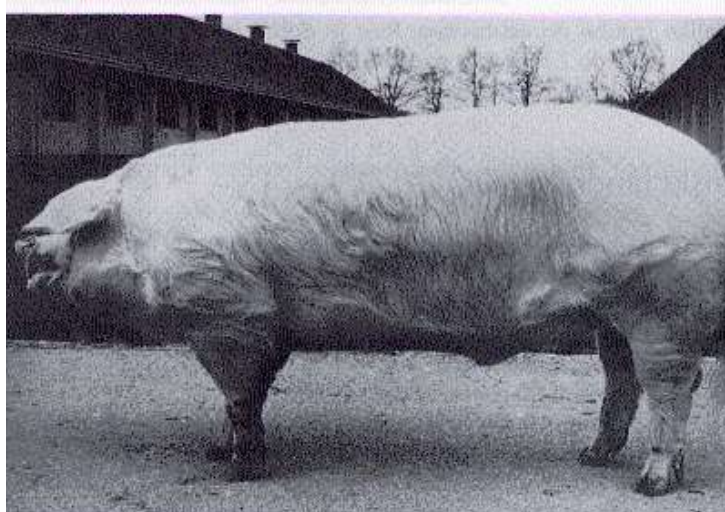
Slika 3: Danski landrace (Šalehar, 1997)

Danski landrace je bele barve in ima srednje dolgo glavo s skoraj ravnim nosnim profilom in visečimi ušesi ter fino dlako. Telo je dolgo, široko in globlje v zadnjem delu. Šunke (zadnji del stegenice) ima polne, globoke in široke. Plodnost je dobra in v rejских središčih na Danskem imajo devet in več odstavljenih pujskov na gnezdo. To pasmo odlikujeta tudi dobra rast in mesnatost (Šalehar, 1997).

2.3.3 NEMŠKI LANDRACE

To je najbolj razširjena pasma prašičev v Nemčiji, ki se je do 1. 1. 1969 imenovala nemška oplemenjena pasma. Kot pasma je bila priznana leta 1893 in je nastala s križanjem avtohtonih pasem prašičev z jorkšiom in prašiči bele žlahtne pasme. Po letu 1953 so prašiče nemške oplemenjene pasme oplemenjevali s holandsko landrace in jo na nekaterih območjih praktično pretopili z njo (Šalehar, 1997).

Nemški landrace je bele barve in ima precej močno glavo z visečimi ušesi. Trup je dolg in širok z močnimi pleči in šunkami. Pasma nemški landrace je v primerjavi z drugimi sodobnimi pasmami prašičev manj plodna. Zanj je značilna izredno dobra rast in mesnatost (Šalehar, 1997). Kot nemškega landrace smo ga uvažali tudi k nam (Cizej, 1992, str. 21).



Slika 4: Nemški landrace (Šalehar, 1997)

2.3.4 SLOVENSKI LANDRACE (linija 11)

Pasma slovenski landrace je podobna pasmi švedski landrace, saj je slednja imela pri nastanku prve pomembno vlogo. Podobnost se ne kaže samo v videzu, ampak tudi v podobnih proizvodnih sposobnostih. Ta pasma je pomembna za našo prašičerejo, ker se je po uvozu plemenskih prašičev pasme landrace iz Švedske v letu 1958 pričela sodobna intenzivna reja prašičev v Sloveniji. Pasma smo poimenovali slovenska landrace - linija 11 v letu 2004 (Kovač, Malovrh, 2012, str. 33).

Pasma slovenski landrace je moderna mesnata pasma prašičev bele barve. Živali so srednje velike, imajo viseča ušesa, glavo z ravno nosno linijo, telo pa je dolgo in

nekoliko zašiljeno (trapezaste oblike). Noge so tanke in visoke. Pasma je sorazmerno zahtevna glede pogojev vhlavitve in prehrane ter prilagojena tehnologijam reje v Sloveniji. Je dobro plodna pasma, v gnezdu je po navadi prek 10 živorojenih pujskov. Svinje odlikuje izrazito razvit materinski čut, zato so izgube pujskov majhne. Rast in mesnatost sta srednje dobri. Dnevni prirast mladice (mladica je spolno dozorela samica prašičev, ki še ni prasila (Ur. list RS, št. 51/10)) do odbire je približno 550 g/dan, debelina hrbtna slanina pa nad 11 mm. Pri mladica je zaželeno počasnejša rast, zato je dnevni prirast manjši kot pri moških živalih. Pasma se uporablja kot maternalna linija, kar pomeni, da je namenjena prireji ženskih živali. Praviloma uporabljajo svinje (svinja je samica prašičev, ki je najmanj enkrat prasila (Ur. list RS, št. 51/10)) kot matere hibrida 12, redkeje merjasci (merjasec je spolno dozorel samec prašičev, namenjen za pleme (Ur. list RS, št. 51/10)) kot očetje hibrida 21. V Sloveniji je uvrščena na listo tradicionalnih pasem prašičev (Kovač, Malovrh, 2012, str. 33).



Slika 5: Svinja slovenska landrace (linija 11) (Detmar, 10. 2. 2020)

2.3.5 SLOVENSKI LANDRACE (linija 55)

Ta linija pasme slovenski landrace izvira iz Nemčije. Slovenski landrace – linija 55 je bele barve in ima precej močno glavo z visečimi ušesi. Trup je dolg, vendar krajši kot pri pasmi slovenski landrace-linija 11, in širok s poudarjenimi pleči in vratovi (Kovač, Malovrh, 2012, str. 35).

Pasma slovenski landrace – linija 55 je v primerjavi z drugimi sodobnimi pasmami prašičev tipa landrace manj plodna, a v gnezdu pogosto najdemo 10 živorojenih pujskov. Za pasmo je značilna izredno dobra rast. Debelina hrbtna slanina se giblje okoli 11 mm. Pasma ima tudi večjo zmogljivost rasti, tako da potomce lahko pitamo na večjo maso, pri čemer je mesnatost nekoliko manjša. Za doseganje dobre mesnatosti je treba potomce te pasme krmiti restriktivno. Pri nas pasmo slovenski landrace – linija 55 vzrejamo kot terminalno pasmo, ki jo uporabljamo v tropasemskem (12 x 55) in štiripasemskem križanju (12 x 54). V Sloveniji je uvrščena na listo tradicionalnih pasem prašičev (Kovač, Malovrh, 2012, str. 35).

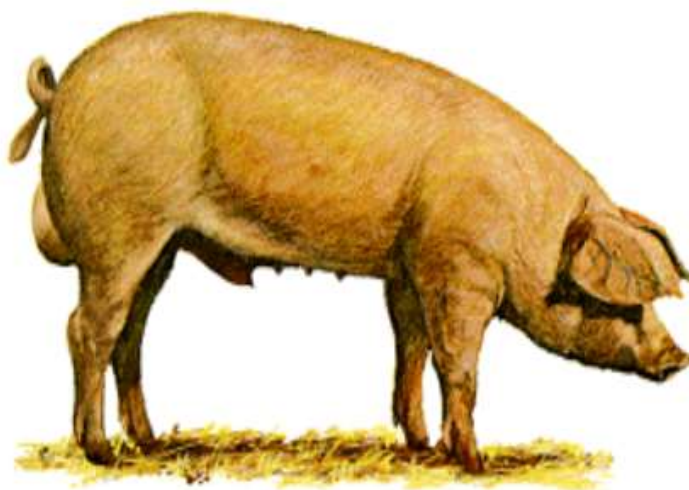


Slika 6: Slovenski landrace (linija 55) (Malovrh, 2014, str. 30)

2.3.6 ŠVEDSKI LANDRACE

Pasma švedski landrace je podobna pasmi danski landrace, ki je imela pri nastanku švedskega landrace pomembno vlogo. Podobnost se kaže po zunanem videzu, kakor tudi po proizvodnih sposobnostih (Cizej, 1992, str. 21). Pasma je pomembna tudi za našo prašičerejo, ker se je po uvozu plemenskih prašičev iz Švedske v letu 1958 s to pasmo pričela sodobna intenzivna reja prašičev v Sloveniji (Šalehar, 1997).

Plodnost pasme švedski landrace je dobra. Svinje so dobre matere. Intenzivnost rasti je srednja in ravno tako mesnatost (Šalehar, 1997). Ker je vzgojena v nekoliko ostrejših podnebnih razmerah na Švedskem, je bila tudi za slovenske razmere primernejša (Cizej, 1992, str. 21).



Slika 7: Švedski landrace (Šalehar, 1997)

2.3.7 DUROC

Pasma duroc je nastala v 19. stoletju v vzhodnem delu Združenih držav Amerike. Za predhodnike te pasme najpogosteje omenjajo rdeče afriške prašiče z obalnega območja Gvineje in rdečerjave prašiče iz Španije. Znana sta bila dva tipa duroca: rdeči jersey (veliki in robustni prašič) in duroc (majhni in mesnati prašič). Zdajšnji prašiči so produkt križanja med obema tipoma. Nekateri menijo, da je to najbolj razširjena pasma prašičev na svetu (Šalehar, 1997).

Prašiči pasme duroc so rdečerjave barve. So srednje dolgi na močnih in visokih nogah. Imajo viseča ušesa in značilne gube po obrazu. So srednje široki in imajo dolgo ozko šunko. Seski so maloštevilni in nepravilno razporejeni. Pasma duroc je slabše plodna. Odlikuje pa jo velika sposobnost rasti in ugodna mesnatost (Šalehar, 1997).



Slika 8: Duroc (Detmar, 31. 1. 2020)

2.3.8 PIETRAIN

Je belgijska pasma prašičev, ki je nastala ob koncu prve svetovne vojne. Natančen nastanek pasme ni znan. Po letu 1960 so jo v mnogih deželah uporabljali za križanje (Cizej, 1992, str. 21).

Je najbolj mesnata pasma prašičev na svetu. To je črno-bela pisana pasma prašičev srednje velikosti. Glavne zunanje značilnosti te pasme so izrazita šunka, stegna in širok hrbet. Zaradi izrazite omišičenosti lahko opazimo rahlo nagubano kožo trupa. Živali te pasme imajo srednje velike in tanke noge. Glava je lahka in suha. Telo je srednje dolgo in pravokotne oblike (Šalehar, 1997).

Živali so slabo plodne in tudi rastejo slabo. So bolj občutljive na stres, kar se odraža v slabši kakovosti mesa. Pasma se uporablja kot terminalna, in sicer pri tropasemskem in štiripasemskem križanju. S selekcijskim delom je v zadnjem času dosegla veliko boljše rezultate. Pri zadnjem uvozu pasme pietrain smo tudi v Sloveniji dobili hitreje rastne prašiče, ki so bili manj občutljivi na stres. Dobavili smo jih iz selekcijske hiše BHZP – (Bundes Hybrid Zucht Programm–Zvezni hibridni program vzreje). Plodnost

se je tako pri ženskih kot moških živalih izboljšala. Število živorojenih pujskov v gnezdju se približuje številu 10 (Kovač, Malovrh, 2012, str. 34).



Slika 9: Pietrain (Sever, 2012, str. 9)

2.3.9 KRŠKOPOLJSKI PRAŠIČ

Krškopoljski prašič je edina ohranjena avtohtona pasma prašičev v Sloveniji. Nastala je na širšem dolenskem področju, kjer so v 19. stoletju prevladovali dolgi, večji del črni ali pa prekasti prašiči, nekateri pa tudi kratki s pokončnimi ušesi. Reja krškopoljskih prašičev je bila v preteklosti usmerjena v prirejo pujskov za prodajo. Reje so bile majhne in niso imele zadostnih površin, da bi lahko spitale prašiče. Kupljene pujske so kupci spitali za samooskrbo, zaželena je bila predvsem mast. Podobno težko je tudi dandanes dobiti pitanca krškopoljske pasme (Kovač, Malovrh, 2012, str. 36, 37).

Današnji krškopoljski prašič se po obliki ter velikosti glave in ušes precej razlikuje od prašiča, ki ga je opisal Rohrman. Glava je krajša, srednje velika, z dolgimi visečimi ušesi, linija je cela in rilec je konkaven. Domneva se, da je to posledica oplemenjevanja z angleškima pasmama berkshire in cornwall ter deloma tudi z belo oplemenjeno pasmo. Pasma je bila v letih 1970–1990 povsem prepuščena ozkemu krogu rejcev, ki so z njo vztrajali in ni bila deležna nobenega sistematičnega rejskega dela (Kovač, Malovrh, 2012, str. 36, 37).

Krškopoljski prašič je skromen, dobro izkorišča voluminozno krmo, odlikuje pa ga rastnost do velikih telesnih mas. So dobro odporni in prilagodljivi. Svinje so plodne in imajo dobre materinske lastnosti. Ustrezno krmljene živali, namenjene za zakol, imajo ugodno razmerje meso/slanina. Pri krmljenju po volji pa imajo velik prirast podkožnega maščobnega tkiva. Mišičnina je intenzivnejše barve, toplotno obdelano meso je bolj mehko, sočno in aromatično. Meso je posebej primerno za predelavo v suhomesnate izdelke (Kovač, Malovrh, 2012, str. 36, 37).

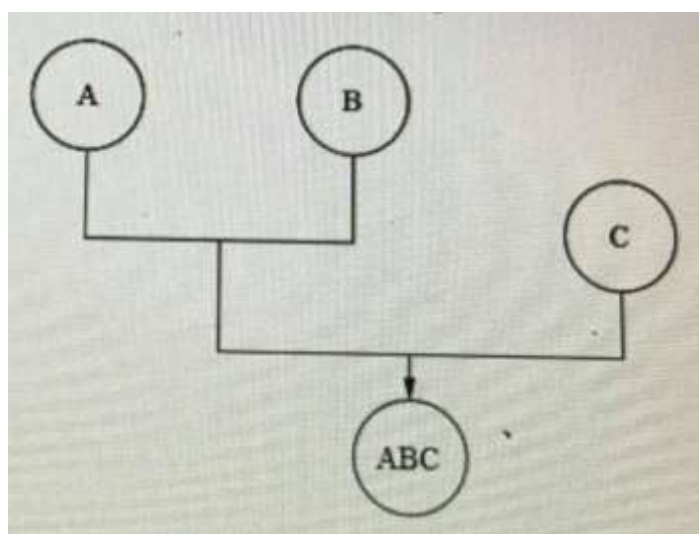


Slika 10: Krškopoljska prašiča (Detmar, 19. 11. 2019)

2.3.10 HIBRID

2.3.10.1 Tropasemsko nekontinuirano križanje

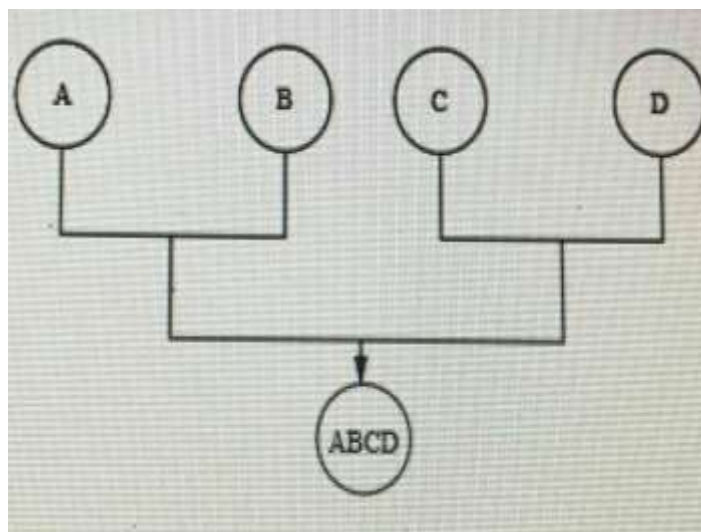
Pri tropasemskem nekontinuiranem križanju nastopata maternalni pasmi A in B ter terminalna pasma C. Delež genov pri končnih križancih (pitancih) znaša po četrtnino za pasmi A in B ter polovico za pasmo C. Z maternalnima pasmama na račun heterozisa (heterozis dobimo, če dosegajo križanci boljše rezultate prireje, kot je povprečje njihovih staršev (Malovrh, Urankar, Kovač 2014, str. 3)). Izboljšamo plodnost svinj križank (AB) in s tem število vzrejenih pitancev, s terminalno pa pitovne in klavne lastnosti pri pitancih (ABC). Na mestu A in B se lahko uporabljata pasmi slovenska landrace-linija 11 in slovenski veliki beli prašič, za terminalno pasmo lahko izberemo pasmi pietrain in slovenska landrace-linija 55. Naštete pasme in linije so preizkušene (Kovač, Malovrh, 2012, str. 37, 38).



Slika 11: Tropasemsko nekontinuirano križanje (Kovač, Malovrh, 2012, str. 38)

2.3.10.2 Štiripasemsko nekontinuirano križanje

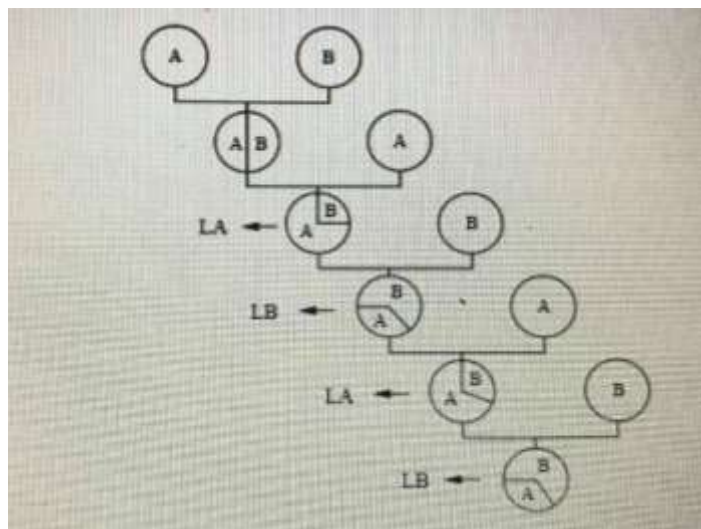
Za štiripasemsko nekontinuirano križanje uporabljamo štiri pasme: maternalni pasmi A in B ter terminalni C in D. A in B se uporabljata za vzrejo svinj križank (hibridnih svinj AB), C in D pa za vzrejo merjascev križancev (hibridnih merjascev CD). Delež genov pri končnih križancih (pitancih) je enakovredno zastopan za vse pasme, to je po eno četrtno. Z maternalnima pasmama na račun heterozisa izboljšamo plodnost svinj križank (AB) in s tem število vzrejenih pitancev, s terminalnima pasmama pa pitovne in klavne lastnosti pri pitancih (ABCD). To križanje je še posebej primerno, ko je morebitna pomanjkljivost terminalne pasme pri tropasemskem križanju velika, npr. slaba kakovost mesa pri pasmi pietrain. V našem programu uporabljamo pasme slovenska landrace-linija 11 in slovenski veliki beli prašič za A in B ter slovenska landrace-linija 55 in pietrain za C in D. Naštete pasme in linije so preizkušene (Kovač, Malovrh, 2012, str. 38).



Slika 12: Štiripasemsko nekontinuirano križanje (Kovač, Malovrh, 2012, str. 38)

2.3.10.3 Kontinuirana križanja

Pri kontinuiranih križanjih lahko uporabljamo več pasem. Običajno se ta sistem uporablja za vzrejo svinj križank, najpogosteje z dvema (A in B), ki mu pravimo "cik-cak" križanje, in tremi pasmami, ki ga imenujemo tudi rotacijsko križanje. Za razliko od nekontinuiranih oz. statičnih križanj tu niso strogo ločene pasme za svinje in merjasce. Delež genov za obe pasmi se pri svinjah križankah po četrti generaciji križanja ustali in doseže izmenjujoči se vrednosti $2/3$ ter $1/3$ (Kovač, Malovrh, 2012, str. 39).



Slika 13: Kontinuirana križanja (Kovač, Malovrh, 2012, str. 39)

2.3.10.4 Hibrid 54

Hibrid 54 (staro ime linija 54) je ime za križance, ki so produkt križanja med svinjami pasme slovenski landrace – linija 55 in merjasci pasme pietrain. Uporabljamo jih kot hibridne merjasce v štiripasemskih križanjih, ki jih odlikuje zlasti dobra mesnatost ob pogoju restriktivnega krmljenja. Potomci matere hibrida 12 in očeta hibrida 54 so izredno odporni, saj je bilo v poskusu ugotovljeno, da je pitanec genotipa 1254 najbolj prilagojen našemu okolju, kar se kaže v majhnih izgubah živali med pitanjem (Kovač, Malovrh, 2012, str. 40).



Slika 14: Hibrid (Detmar, 19. 11. 2019)

2.4 ŽIVLJENJSKI POGOJI PRAŠIČEV

V divjini si živali same iščejo hrano in same poskrbijo za svoj življenjski prostor, za domače živali pa je to skrb lastnika.

2.4.1 PODNEBNI VPLIVI

Med podnebne vplive sodijo temperatura okolja, svetloba, zrak in hrup.

2.4.1.1 Temperatura okolja

Odrasel prašič preživi v temperaturnem območju od -30 do + 45 °C. Temperatura okolja vpliva na posamezne gospodarske lastnosti prašičev, kot so plodnost, rast, izkoriščanje krme in oblika ter sestava telesa (Šalehar, 1995, str. 100).

2.4.1.2 Svetloba

Reja prašičev v temi nima prednosti za pitovne in klavne lastnosti (Cizej, 1992, str. 181). Priporoča se deseturna umetna osvetlitev, jakost vsaj 40 lx. To je pomembno ne samo zato, da se živali vidijo in da najdejo krmo, pač pa tudi za večje vzpodbujanje parjenja pri svinjah. Še bolj pomemben od jakosti je čas osvetlitve. Prostor nikakor ne sme biti osvetljen ponoči. Dolžina umetne svetlobe naj se ujema z dolžino dneva, in sicer minimalno osem ur dnevne svetlobe (Marinček, str. 22, 23).



Slika 15: Naprava za merjenje hrupa, temperature, osvetljenosti in vlage (Detmar, 5. 2. 2020)

2.4.1.3 Zrak

Gibanje zraka ali prepih je v bistvu enostransko ohlajevanje telesa, njegov vpliv je odvisen od hitrosti, temperature in vlažnosti zraka. Za preživetje prašičev mora biti v zraku dovolj kisika. Relativna vlažnost zraka je povezana s temperaturo zraka (Šalehar, 1995, str. 101).

2.4.1.4 Hrup

Objekt mora biti postavljen stran od hrupa oziroma ta ne sme biti v prostoru večji od 85 dB (Marinček, str. 11).

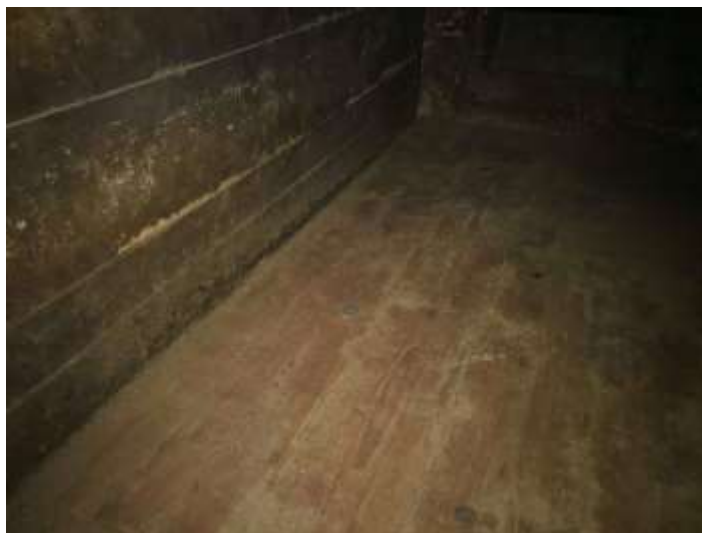
2.4.2 UREDITEV SVINJAKOV

2.4.2.1 Tla boksov

Tla boksov živalim ne smejo povzročati poškodb, bolezni in neugodja. Na splošno ločimo rešetkasta in polna tla. Polna tla so večinoma betonska, včasih pa se odločimo tudi za tlakovce ali katero drugo talno oblogo (hlevit, stalit itd.). Polna tla v boksu so lahko z nastilom ali brez njega. Nastil je lahko slama, žagovina ... Če na obratu ni dovolj nastila, morajo biti tla toplo izolirana. Pri vsakih polnih tleh je vedno nujno potrebna tudi hidroizolacija (Šalehar, 1995, str. 111).

Prepustna tla ne izboljšajo počutja živali, pač pa je manj dela s čiščenjem boksov. V praksi je veliko najrazličnejših prepustnih tal, in sicer žična mreža, jeklene rešetke, plastične rešetke, litoželezne rešetke, betonske rešetke itd. (Šalehar, 1995, str. 111).

Zaradi cenenosti in trajnosti so se najbolj uveljavile betonske rešetke. Pri rešetkah je zelo pomembna širina rež in širina rešetk. Če so reže preširoke, lahko nastanejo poškodbe parkljev, če pa so preozke, se zamašijo. Ker se velikost parkljev spreminja z živo maso prašičev, morajo biti rešetke prilagojene posameznim kategorijam živali (Šalehar, 1995, str. 111).



Slika 16: Lesena tla (Detmar, 7. 2. 2020)

2.4.2.2 Strop in zidovi

Strop je lahko nosilen ali pa tudi ne. Najbolj pogost je hlev brez stropa oz. zgolj z ostrešjem. Zidovi svinjakov morajo biti dobro izolirani, drugače se lahko orosijo in povečujejo vlažnost v zraku (Cizej, 1992, str. 185).



Slika 17: Strop in zidovi (Detmar, 7. 2. 2020)

2.4.2.3 Pregrade boksov

Pregrade boksov so lahko polne ali rešetkaste. Polne pregrade so take, da se ne vidi skozi, narejene pa so lahko iz različnih materialov. V prasiliščih tj. oddelek, v katerem naselijo breje svinje (svinja je samica prašičev, ki je najmanj enkrat prasila (Ur. list RS, št. 51/10)) in mladice, so polne pregrade koristne zato, ker varujejo pujske pred prepihom (Šalehar, 1995, str. 112).

Elementi rešetkastih pregrad so postavljeni vodoravno ali navpično. Pri vodoravni postavitvi so elementi okrogle cevi ali oglati votli profili, pri navpični postavitvi pa uporabljajo tudi široko profilirano pločevino. Navpična postavitvev je ugodna zato, ker prašiči po taki pregradi ne morejo plezati. Višina pregrad mora ustrezati kategoriji živali (Šalehar, 1995, str. 112).



Slika 18: Polne pregrade (Detmar, 7. 2. 2020)

2.4.2.4 Vrata boksov

Vrata boksov morajo biti montirana vedno ob vogalih boksov, in sicer zaradi lažjega preganjanja prašičev iz boksov. Zapirala morajo biti urejena tako, da jih brez težav odpiramo in zapiramo z eno roko in da jih prašiči ne morejo odpreti (Šalehar, 1995, str.112).



Slika 19: Vrata boksov (Detmar, 7. 2. 2020)

2.4.2.5 Krmilniki

Oblika krmilnikov je odvisna od načina krmljenja. Pri restrektivnem načinu krmljenja je treba vsem prašičem omogočiti sočasen dostop do krme. To lahko pri talnem krmljenju vsujemo na tla ali pa v korito. Pri talnem krmljenju je večji raztros krme, če so v boksu prepustna tla. Dolžina korita mora zadostovati za vse prašiče, ki so v boksu. Celotna širina korita mora biti vsota maksimalnih prsnih širin prašičev določene kategorije (Šalehar, 1995, str.114).



Slika 20: Krmilnik za krmljenje na prostem (Detmar, 21. 2. 2020)

2.4.2.6 Načini krmljenja

Prašiče lahko krmimo s suho in vlažno krmo. Pri suhem krmljenju so možni trije načini, in sicer:

- ročno krmljenje v korita iz krmilnih vozičkov,
- krmilna veriga z dozatorji krmil ter s
- krmilniki na zalogo, ki jih lahko polnimo ročno ali avtomatsko (Šalehar, 1995, str. 116).

Pri tekočem krmljenju so potrebne naprave za mešanje, ki delujejo obročno (šarža za šaržo) ali pa kontinuirano. Pri obeh načinih mešanja tekoče krme mešanice sta možni ročna in avtomatska delitev krme v korita (Šalehar, 1995, str. 116).



Slika 21: Krmljenje (Detmar, 18. 2. 2020)

2.4.2.7 Privez živali

Pri rekonstrukciji obstoječih objektov ali novogradnjah je privez mladic in svinj prepovedan. Z januarjem 2006 je prepovedan privez tudi v vseh ostalih rejah (Marinček, str. 22).

2.4.2.8 Napajalniki

Napajalniki delujejo različno. Ena najstarejših oblik so skodeličasti napajalniki. Iz takih živali polijejo malo vode, vendar pa ta ni higienska, ker jo lahko prašiči umažejo s svojimi iztrebki. Vsak dan jih je treba čistiti. Cuceljski napajalniki različnih vrst so najbolj razširjena oblika. Njihova slaba stran pa je, da jih prašiči uporabljajo za igro, pri čemer polijejo veliko vode. Za nemoteno pitje pa morajo biti napajalniki montirani ustrezno visoko (Šalehar, 1995, str. 114).



Slika 22: Napajalnik (Detmar, 7. 2. 2020)

2.4.2.9 Potrebna talna površina

Minimalna talna površina, ki jo mora imeti vsak tekač (to je prašič od odstavitve do desetega tedna starosti (Ur. list RS, št. 51/10)) ali pitanec v skupini, razen mladice po osemenitvi in svinje (Ur. list RS, št. 51/10).

Tabela 1: Minimalna talna površina

Živa teža (kg)	m ²
do 10 kg	0,15
10–20 kg	0,20
20–30 kg	0,30
30–50 kg	0,40
50–85 kg	0,55
85–110 kg	0,65
več kot 110 kg	1,00

Tabela 2: Maksimalna širina rež med rešetkami na tleh

Kategorija prašičev	Maksimalna širina rež (mm)
Pujski	11
Tekači	14
Pitanci	18
Mladice in svinje	20

Tabela 3: Minimalna širina rešetk na tleh

Kategorija prašičev	Minimalna širina rešetk (mm)
Pujski in tekači	50
Pitanci, mladice in svinje	80

Na spodnjih slikah sta laserski merilnik in metra za merjenje velikosti boksov, kjer so prašiči.



Slika 23: Laserski merilnik boksa (Detmar, 5. 2. 2020)



Slika 24: Metra za merjenje boksa (Detmar, 5. 2. 2020)

2.4.3 OSKRBA S PITNO VODO

Pitna voda mora biti sveža in stalno dostopna. Pred naselitvijo nove skupine vedno pustimo vodo iztekati 2-3 minute, da se voda v napeljavi zamenja. Pri rastočih živalih je primerno namestiti napajalnike v različnih višinah (Kovač in Malovrh, 2014, str. 30).

2.5 ZAKONODAJA

V Republiki Sloveniji imamo Pravilnik, ki govori o minimalnih pogojih za zaščito rejnih živali in postopku registracije hlevov za rejo kokoši nesnic (Ur. list RS, št. 51/10).

Pravilnik v 1. členu določa minimalne pogoje za zaščito rejnih živali in postopek registracije hlevov za rejo kokoši nesnic. Določbe tega pravilnika veljajo za vse rejne živali, vključno z ribami, dvoživkami in plazilci.

Splošni pogoji za vse kategorije prašičev so določeni v naslednjih členih:

- prašiči v objektih ne smejo biti stalno v temi; zagotovljena mora biti minimalna osvetlitev 40 lx najmanj osem ur dnevno (23. člen),
- v objektih s prašiči stopnja hrupa ne sme biti višja od 85 dB (24. člen),
- bokse in opremo, ki se uporablja za prašiče, je potrebno redno čistiti (28. člen),
- tla morajo biti takšna, da živalim ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja (29. člen),
- prašiče je treba krmiti najmanj enkrat dnevno; vsi prašiči morajo imeti ves čas dostop do sveže in čiste pitne vode (30. člen).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je 50 anketnih vprašalnikov, ki sem jih pridobila pri kmetih občine Rečica ob Savinji, ko sem obiskala njihove kmetije.

Na terenskem delu sem poslikala prostore, kjer so prašiči, in izmerila površine.

Na kmetijah sem anketirala 25 žensk in 25 moških, skupaj 50 kmetov. Najmlajša ženska je bila stara 16 let, najstarejša pa 78. Najmlajši moški je bil star 19, najstarejši pa 82 let. Povprečna starost žensk je 56 let, pri moških pa 46 let.

Opravila sem tudi dva intervjuja.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Slikanje prostorov, kjer so prašiči, pa sem izvedla od 19. 11. 2019 vse do vključno 21. 2. 2020. Anketiranje sem opravila od 19. 12. 2019 vse do vključno 30. 12. 2019. Intervjuja sem izvedla 4. 2. in 5. 2. 2020.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Anketne vprašalnike sem sestavila in napisala v programu Microsoft Word. Grafe sem izdelala s pomočjo programa Microsoft Excel. Vsako vprašanje posebej je bilo odstotkovno obdelano, rezultati pa so prikazani s tabelami in grafi.

3.4 DELO NA TERENU

Terensko delo sem opravila na 14 kmetijah, kjer sem slikala prostore, kjer prašiči bivajo. Želela sem ugotoviti, v kašnih pogojih živijo prašiči. Terensko delo mi je bilo všeč, saj sem bila povsod lepo sprejeta in dobrodošla.

Zaradi zagotavljanja anonimnosti so kmetije poimenovane s številkami.

3.4.1 KMETIJE V POLJANAH

V Poljanah sem obiskala sedem kmetij, in sicer med 19. 12. in 28. 12. 2019.

PRVA KMETIJA

Na tej kmetiji imajo prašiče že 38 let. Pred petimi leti so začeli rediti tudi krškopoljske prašiče, ki jih imajo izven hleva, zunaj v ogradi. Na leto imajo štiri prašiče, od tega sta dva krškopoljske pasme in dva hibrida. Kupijo jih meseca aprila in jih zakoljejo zgodaj pozimi. Meso porabijo za domačo hrano in za predelavo v savinjske želodce ter salame. Poleg prašičev imajo tudi psa, teličke, zajce, mačke, race in koze. Prašiči

imajo deset m² prostora za bivanje. Prašiči lahko samostojno dostopajo do vode, saj imajo napajalnike. Na dan imajo prašiči osem ur osvetljen prostor. Temperatura je 20 °C. Hrupa ne merijo. Tla so lesena. Nastiljajo z žagovino. Pregrade so lesene.



Slika 25: Prašiča v boku na prvi kmetiji v Poljanah (Detmar, 19. 11. 2019)

DRUGA KMETIJA

Na tej kmetiji se že veliko rodov preživlja s kmetijstvom. Imajo več vrst živali, in sicer govedo angus, zajce, psa, muce in prašiče. Prašiče redijo, odkar se preživljajo s kmetijstvom, saj meso potem porabijo za domačo hrano, nekaj pa ga tudi predelajo v salame in savinjske želodce. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Kupijo ju zgodaj spomladi, zakoljejo pa zgodaj pozimi. Včasih so imeli krave molznice, danes pa imajo krave dojilje. Prostor prašičev je velik devet m². Imajo napajalnik. Prostor je osvetljen deset ur na dan. Pregrade so navpične. Tla so lesena. Nastiljajo z žagovino. Hrupa ne merijo. Temperatura v prostoru je 15 °C.



Slika 26: Prašiča v boku na drugi kmetiji v Poljanah (Detmar, 28. 12. 2019)

TRETJA KMETIJA

Na njihovi kmetiji prašiče redi že četrta generacija. Na tej kmetiji se preživljajo z gozdarstvom, vendar imajo zaslužek tudi iz kmetijstva. Imajo krave dojlje različnih pasem, psa, prašiče, včasih so imeli tudi konje. Na leto imajo štiri prašiče, ki so hibridi. Prašiče redijo skozi vso leto. Že kmalu pozimi jih kupijo, nato pa jih naslednjo zimo zakoljejo. Meso imajo za domačo uporabo, nekaj pa ga tudi predelajo v salame, savinjske želodce in klobase. Velikost prostora, kjer so prašiči, je šest m². Prašiči imajo napajalnik. Pregrade med boksi so navpične. Osvetlitev prostora je devet ur na dan. Hrupa ne merijo. Temperatura je 15 °C. Tla so iz hlevita. Nastiljajo s slamo in žagovino.



Slika 27: Prašiča v boksu na tretji kmetiji v Poljanah (Detmar, 28. 12. 2019)

ČETRTO KMETIJA

Na kmetiji predvsem prevladujejo krave dojlje pasma limuzin, vendar za domačo meso in predelavo redijo prašiče. Na leto jih imajo tri. Vsi prašiči so hibridi. Kupijo jih zgodaj pozimi ter jih zakoljejo pozno jeseni naslednje leto. Včasih so imeli prašiče izven hleva v gozdu v ogradi, danes pa jih imajo v boksih v hlevu.



Slika 28: Prašiči v boksu na četrti kmetiji v Poljanah (Detmar, 23. 12. 2019)

Poleg prašičev in krav dojilj imajo tudi psa, muce in kokoši. Prostor, kjer so prašiči je velik pet m². Tla so rešetkasta, vendar je majhen del, kjer ni rešetk, nastiljajo s slamo. Hrupa ne merijo. Temperatura je 17 °C. Na dan je osem ur svetlobe. Pregrade so navpične. Imajo napajalnik.

PETA KMETIJA

Na kmetiji je eden glavnih virov zaslužka kmetijstvo. Imajo krave simentalke, zajce, psa in prašiče. Na leto imajo dva prašiča, ki ju potem redijo skozi vse leto. Prašiča sta hibrida. Kupijo jih že kmalu jeseni, nato pa jih zakoljejo naslednjo zimo. Meso porabijo doma, nekaj ga tudi predelajo v savinjske želodce in salame. Prejšnje generacije so imele molznice, danes pa imajo krave dojilje. Prostor, kjer imajo prašiče, je velik pet m². Na dan imajo prašiči osem ur svetlobe. Imajo navpične pregrade in napajalnik. Tla so iz hlevita. Temperatura je 17 °C. Hrupa ne merijo. Nastiljajo s slamo in žagovino.



Slika 29: Prašiča v boku na peti kmetiji v Poljanah (Detmar, 27. 12. 2019)

ŠESTA KMETIJA

Na kmetiji se že četrta generacija preživlja s kmetijstvom. Včasih so se ukvarjali s prirejo in predelavo mleka, danes pa imajo avtohtono pasmo cike. Na kmetiji imajo poleg krav dojilj tudi prašiče, psa, muce in kokoši. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Kupijo ju zgodaj spomladi in ju potem zakoljejo meseca decembra. Meso uporabijo doma, nekaj pa ga predelajo v salame ter savinjske želodce. Velikost prostora, kjer imajo prašiče, je šest m². Temperatura je 16 °C. Imajo polne pregrade in napajalnik. Hrupa ne merijo. Čez dan je osem ur svetlobe. Tla so iz hlevita. Nastiljajo pa s slamo in žagovino.



Slika 30: Boks za prašiče na šesti kmetiji v Poljanah (Detmar, 27. 12. 2019)

SEDMA KMETIJA

Družina na kmetiji se preživlja z gostinstvom, ker imajo turistično kmetijo. Na tej kmetiji imajo prašiče, kokoši, krave dojilje, zajce, race in psa. Na leto imajo več prašičev, saj meso uporabljajo za domačo hrano v gostilni, veliko pa ga tudi predelajo v savinjske želodce in salame, ki jih ponudijo gostom. Imajo več pasem prašičev, ena izmed njih je tudi vietnamski prašič. Najpogostejša pasma pa je hibrid. Velikost prostorov ustreza zakonodaji, saj so veliki devet m². Prašiči imajo napajalnike in navpične pregrade. Čez dan imajo osvetlitev sedem ur. Temperatura je 19 °C. Hrupa ne merijo. Tla so iz hlevita. Nastiljajo z žagovino.



Slika 31: Vietnamski prašič v boku na sedmi kmetiji v Poljanah (Detmar, 21. 12. 2019)

3.4.2 KMETIJA NA REČICI OB SAVINJI

To kmetijo sem obiskala 20. 12. 2019.

Na tej kmetiji predvsem prevladuje prireja mleka, vendar še vedno za domače meso in predelavo vzrejajo prašiče. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Kupijo ju kmalu jeseni, nato pa ju zakoljejo naslednjo zimo. Poleg krav in prašičev imajo tudi kokoši,

psa in mačke. Prostor, kjer imajo prašiče, je velik šest m². Imajo polne pregrade in napajalnik. Na dan imajo devet ur svetlobe. Hrupa ne merijo. Temperatura je 20 °C. Tla so lesena. Nastiljajo s slamo in žagovino.



Slika 32: Prašiča v boks v Rečici ob Savinji (Detmar, 20. 12. 2019)

3.4.3 KMETIJE NA DOL–SUHI

Na Dol-Suhi sem obiskala štiri kmetije, in sicer med 20. 2. in 23. 2. 2020.

PRVA KMETIJA

Na tej kmetiji ima prašiče že četrta generacija, vmes jih tri leta niso imeli, zdaj pa jih imajo vsako leto. Kupijo jih zgodaj spomladi, nato pa jih zakoljejo pozno jeseni. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Meso porabijo doma, nekaj ga tudi predelajo v salame, savinjske želodce in klobase. Poleg prašičev imajo na kmetiji tudi krave dojljke, bike, kokoši, mačka in zajce. Prostor, kjer imajo prašiče, je velik pet m². Imajo navpične pregrade in napajalnik. Čez dan je osem ur svetlobe. Nastiljajo jim z žagovino in slamo. Temperatura v hlevu je 18 °C. Hrupa ne merijo. Tla so iz hlevita.



Slika 33: Prašiča v boks in telica na prvi kmetiji na Dol–Suhi (Detmar, 20. 12. 2019)

DRUGA KMETIJA

Na njihovi kmetiji prašiče redi že tretja generacija. Na kmetiji je večina živali bikov, nekaj imajo tudi prašičev, imajo pa tudi psa in mačko. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Redijo ju vse leto. Že kmalu pozimi ju kupijo, nato pa ju naslednjo zimo zakoljejo. Meso uporabljajo za doma, nekaj pa ga tudi predelajo v salame, savinjske želodce in klobase. Prostori, kjer so prašiči, ustreza zakonodaji, saj so veliki šest m². Osvetlitev hleva je osem ur na dan. Imajo navpične pregrade in imajo napajalnike. Hrupa ne merijo. Temperatura je 15 °C. Tla so iz hlevita. Nastiljajo s slamo in žagovino.



Slika 34: Prašiča v boksu na drugi kmetiji na Dol–Suhi (Detmar, 22. 12. 2019)

TRETJA KMETIJA

Na kmetiji so že prejšnje generacije redile prašiče. Včasih so imeli mladice in so prašiče vzrejali vse od kotitve do zakola, danes pa jih kupijo pozno jeseni in jih zakoljejo naslednjo leto zgodaj pozimi.



Slika 35: Prašiči v boksu na tretji kmetiji na Dol–Suhi (Detmar, 22. 12. 2019)

Na leto imajo štiri prašiče. Vsi so hibridi. Meso porabijo doma, nekaj ga porabijo tudi za predelavo. Poleg prašičev imajo tudi krave dojlje, psa, muce in kokoši. Prostori, kjer so prašiči, so veliki devet m². Na dan imajo prašiči osem ur svetlobe. Imajo napajalnike in navpične pregrade. Temperatura je 20 °C. Hrupa ne merijo. Tla so iz hlevita. Nastiljajo s slamo in žagovino.

ČETRТА KMETIJA

Na kmetiji že zelo dolgo redijo prašiče. Poleg prašičev imajo tudi konje in nekaj krav dojlj. Na leto imajo dva prašiča, ki ju potem redijo skozi vse leto. Prašiča sta hibrida. Kupijo ju že kmalu jeseni, nato pa ju zakoljejo naslednjo zimo. Meso uporabijo doma, nekaj ga tudi predelajo v salame in klobase. Prašiči imajo šest m² velik prostor. Imajo napajalnike in lesene pregrade. Osvetlitev prostorov, kjer so prašiči, je osem ur na dan. Temperatura je 20 °C. Tla so lesena. Nastiljajo z žagovino. Hrupa ne merijo.



Slika 36: Prašiča v boksu na četrti kmetiji na Dol-Suhi (Detmar, 22. 12. 2019)

3.4.4 KMETIJI V ŠENTJANŽU

Kmetiji v Šentjanžu sem obiskala 27. 12. 2019.

PRVA KMETIJA

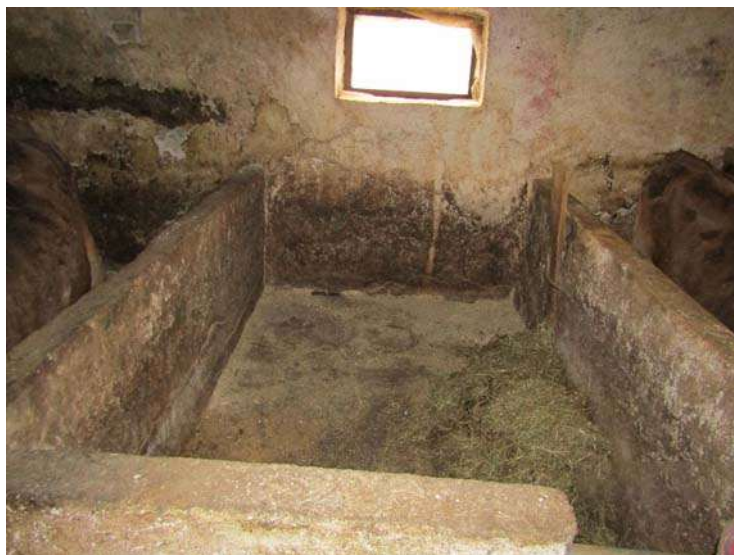
Na tej kmetiji se že tri generacije preživljajo s proizvodnjo mleka. Tudi danes proizvodnja mleka prevladuje, vendar imajo radi domače meso, zato redijo tudi prašiče. Na leto imajo dva prašiča, ki sta hibrida. Kupijo ju meseca aprila in ju zakoljejo zgodaj pozimi. Preostanek mesecev imajo v boksu teličke. Meso prašičev porabijo doma, nekaj ga imajo tudi za predelavo. Velikost prostora, kjer so prašiči, je osem m². Imajo polne pregrade in imajo napajalnik. Temperatura je 18 °C. Hrupa ne merijo. Čez dan je osem ur svetlobe. Tla so lesena. Nastiljajo s slamo in žagovino.



Slika 37: Teliček v boks za prašiče na prvi kmetiji v Šentjanžu (Detmar, 27. 12. 2019)

DRUGA KMETIJA

Na tej kmetiji je glavni zaslužek prireja mleka, vendar za domače meso redijo prašiče. Včasih so imeli mladice in so prašiče vzrejali vse od kotitve do zakola, danes pa jih kupijo meseca februarja in jih zakoljejo naslednje leto zgodaj pozimi. Na leto imajo tri prašiče, ki so hibridi. Meso uporabijo doma, nekaj pa ga tudi predelajo v salame in klobase. Poleg molznic in prašičev imajo tudi kokoši in psa. Prostor, kjer so prašiči, je velik sedem m². Hrupa ne merijo. Prašiči imajo osem ur svetlobe čez dan. Imajo napajalnik. Pregrade so polne. Tla so iz hlevita. Nastiljajo s slamo in žagovino



Slika 38: Boks za prašiče na drugi kmetiji v Šentjanžu (Detmar, 27. 12. 2019)

3.5 REZULTATI RAZISKAVE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

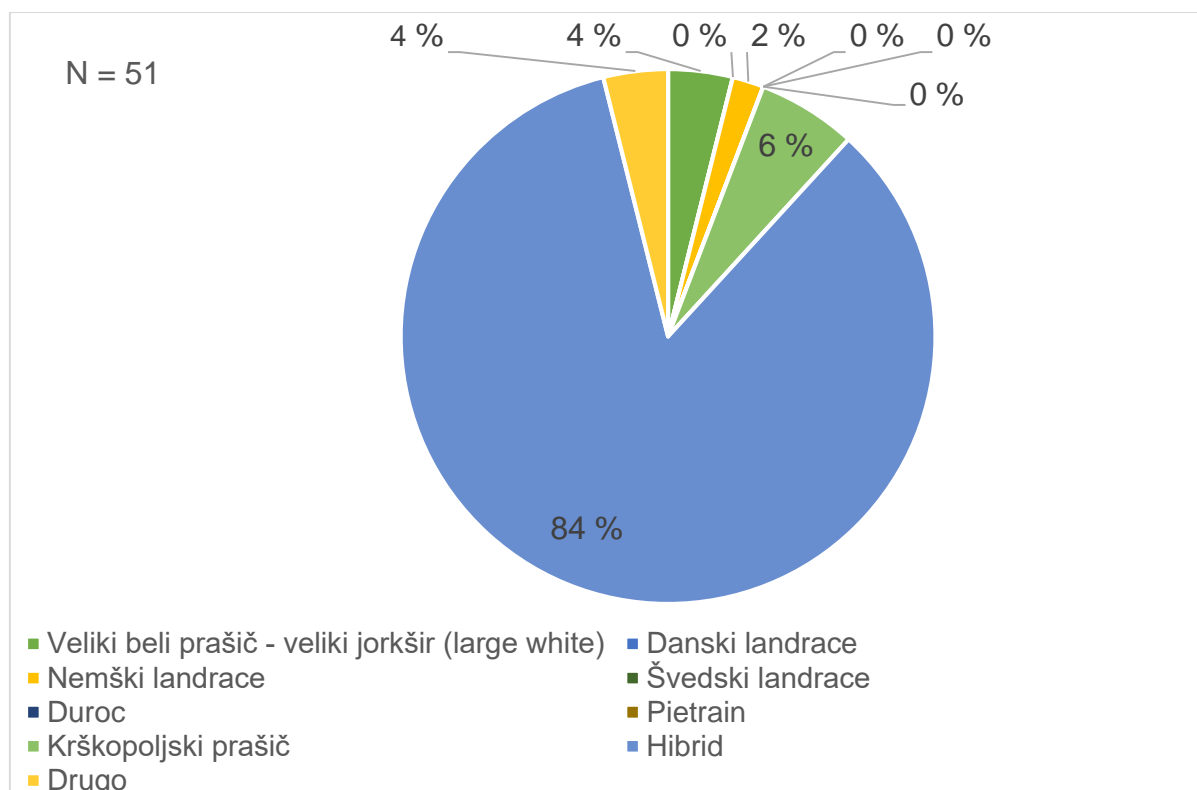
Na naslednjih straneh so prikazani rezultati kvantitativnega dela raziskave s pomočjo anketnega vprašalnika.

1. vprašanje: KAKŠNE PASME PRAŠIČEV IMATE NA KMETIJI? (možnih več odgovorov)

Izvedeti sem želela, kakšne pasme prašičev imajo anketirani kmetje?

Tabela 4: Pasma prašičev na kmetijah v občini Rečica ob Savinji

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Veliki beli prašič - veliki jorkšir (large white)	2	4 %
Danski landrace	0	0 %
Nemški landrace	1	2 %
Švedski landrace	0	0 %
Duroc	0	0 %
Pietrain	0	0 %
Krškopoljski prašič	3	6 %
Hibrid	43	84 %
Drugo	2	4 %



Graf 1: Pasma prašičev na kmetijah v občini Rečica ob Savinji

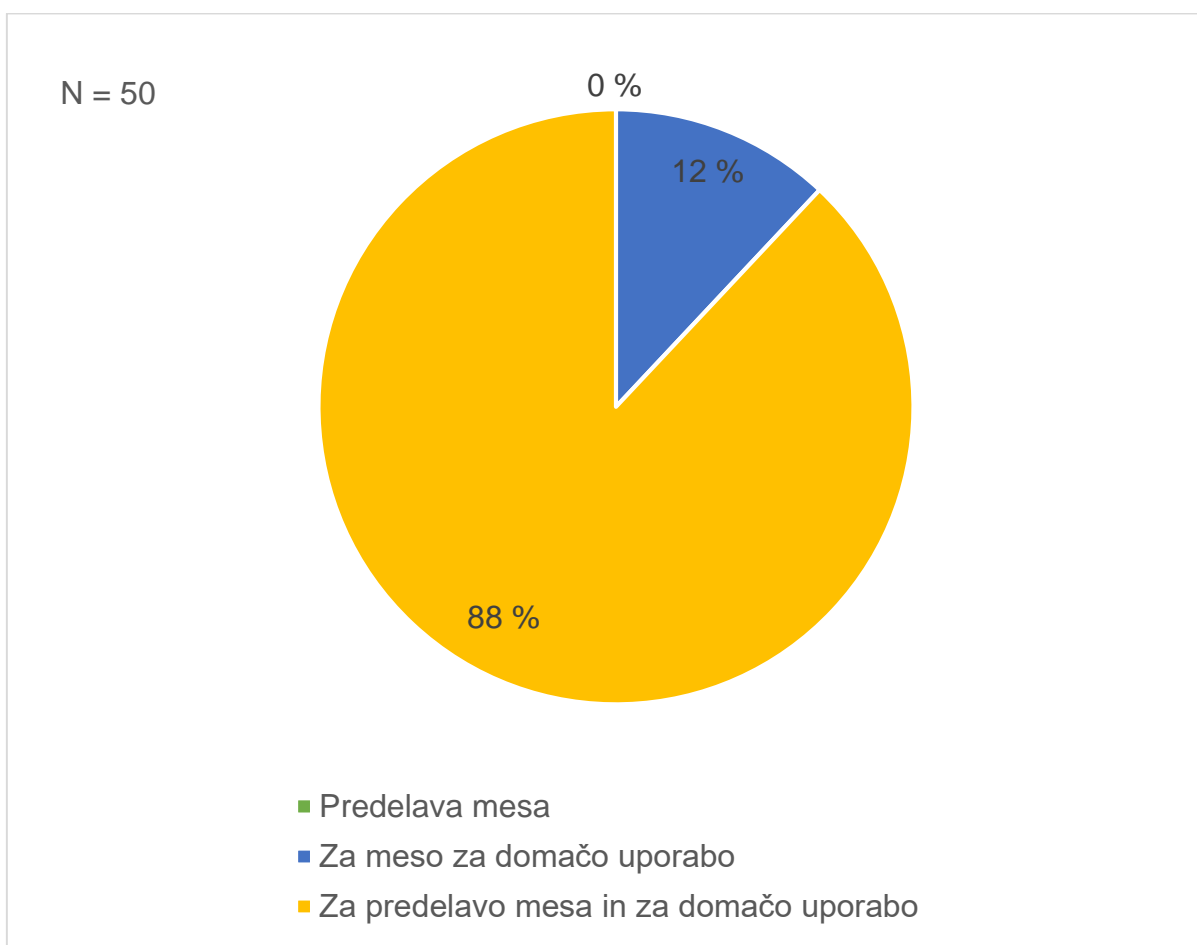
Iz grafa lahko razberemo, da ima največ (84 %) anketiranih kmetov hibride. V 4 % imajo anketirani kmetje pasmo veliki beli prašič - veliki jorkšir (large white). Nemškega landrace, pietrain ter krškopoljskega prašiča jih ima 2 %. Pod drugo pa so navedli, da imajo divje in vietnamske prašiče.

2. vprašanje: ZAKAJ IMATE TO PASMO?

Izvedeti sem želela, zakaj imajo anketirani kmetje to pasmo.

Tabela 5: Zakaj imajo anketirani kmetje to pasmo?

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Za predelavo mesa	0	0 %
Za meso za domačo uporabo	6	12 %
Za predelavo mesa in za domačo uporabo	44	88 %



Graf 2: Zakaj imajo anketirani kmetje to pasmo?

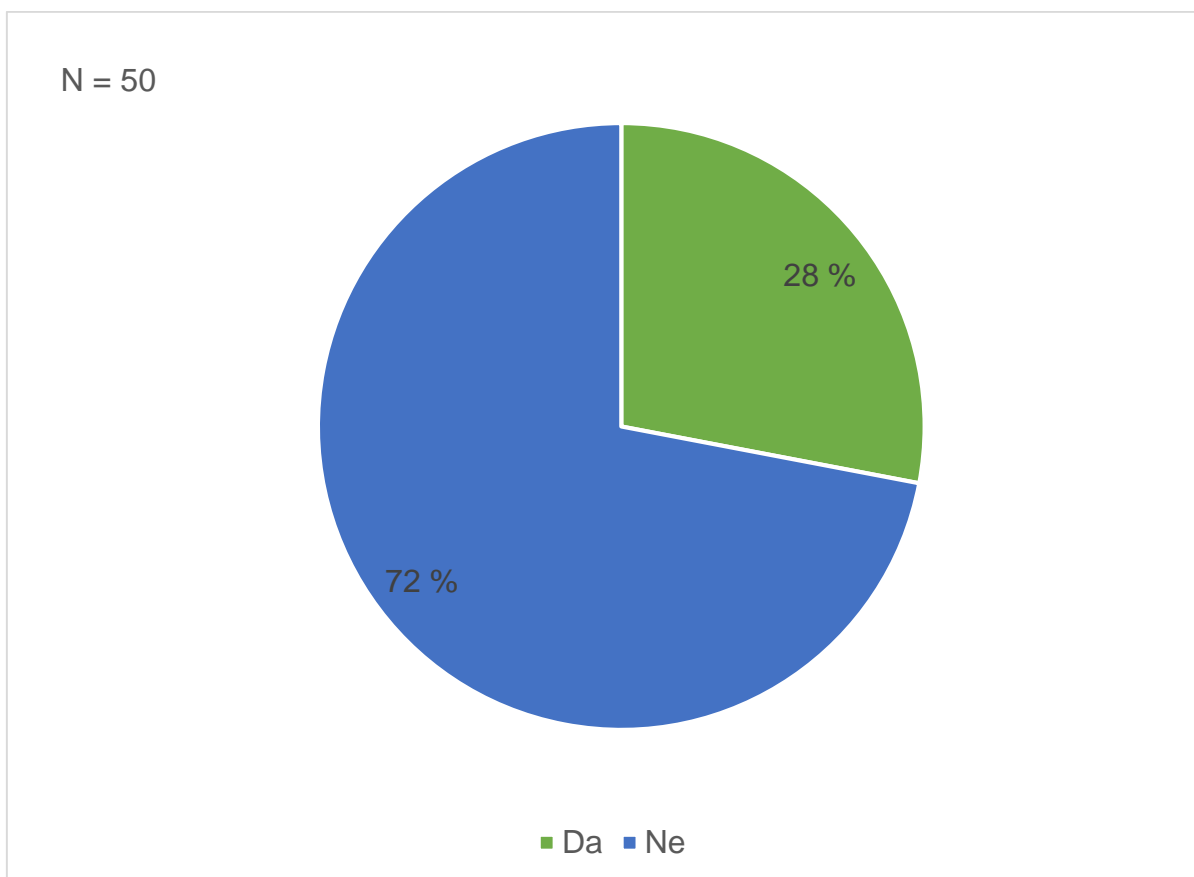
Iz grafa lahko razberemo, da ima 88 % anketiranih kmetov prašiče zato, da jih predelajo v meso in za meso domačo uporabo, 12 % pa samo za domačo uporabo.

3. vprašanje: ALI STE IMELI KDAJ V PRETEKLOSTI KAKŠNO DRUGO PASMO PRAŠIČEV IN KATERO?

Izvedeti sem želela, ali so anketirani kmetje v preteklosti že imeli katero drugo pasmo prašičev.

Tabela 6: Ali so imeli anketirani kmetje kdaj v preteklosti katero drugo pasmo prašičev?

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	14	28 %
Ne	36	72 %



Graf 3: Ali so imeli anketirani kmetje kdaj v preteklosti katero drugo pasmo prašičev?

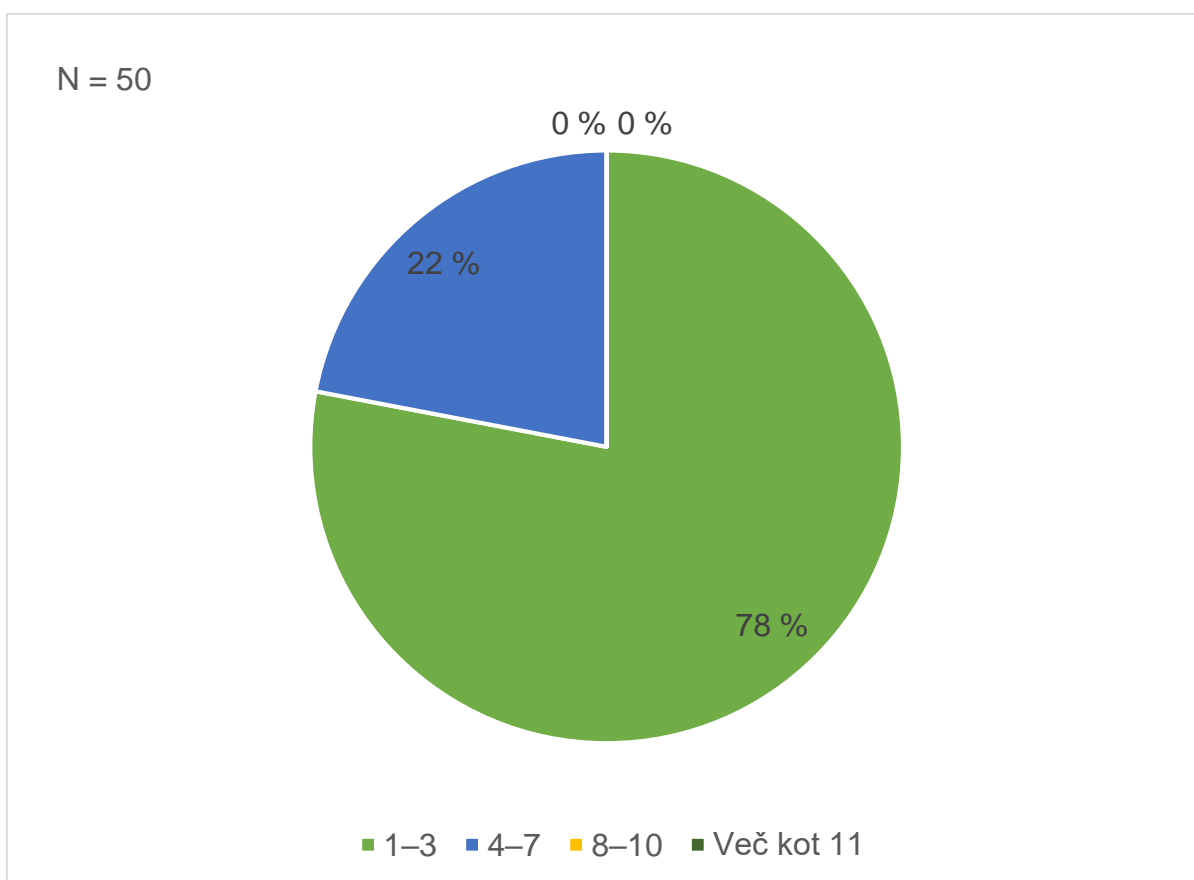
Iz grafa lahko razberemo, da večina anketiranih kmetov (72 %) v preteklosti ni imela nobene druge pasme prašičev, 28 % anketiranih kmetov pa jih je imelo, in sicer devet jih je imelo krškopoljske prašiče, trije anketirani kmetje so imeli hibride, eden je imel vietnamske prašiče ter eden velikega belega prašiča.

4. vprašanje: KOLIKO PRAŠIČEV IMATE?

Izvedeti sem želela, koliko prašičev imajo anketirani kmetje.

Tabela 7: Število prašičev na posameznih kmetijah?

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
1–3	39	78 %
4–7	11	22 %
8–10	0	0 %
Več kot 11	0	0 %



Graf 4: Število prašičev na posameznih kmetijah?

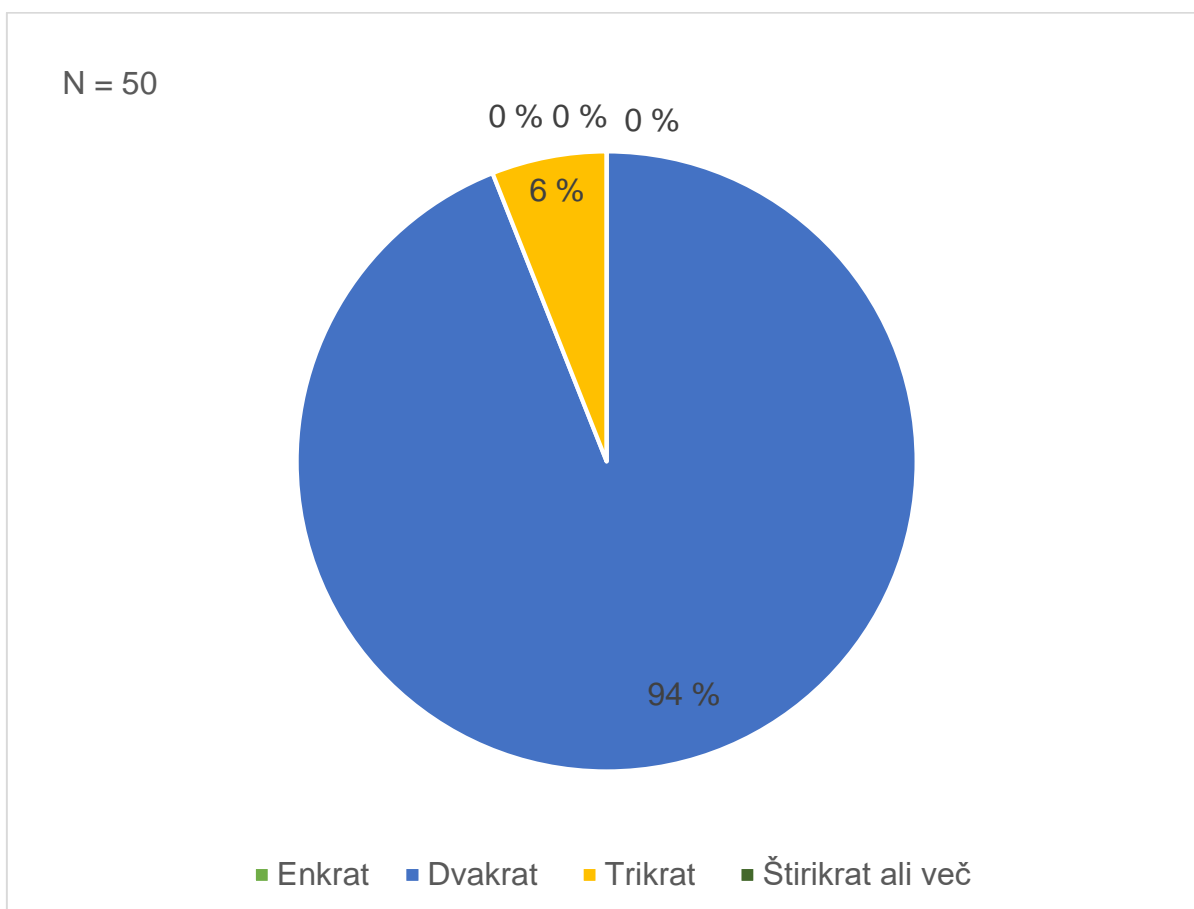
Iz grafa lahko razberemo, da večina anketiranih kmetov (78 %) ima do tri prašiče, 22 % pa ima od štiri do sedem prašičev. Na kmetijah je bilo največje število prašičev pet in najmanjše število ena.

5. vprašanje: KOLIKOKRAT NA DAN KRMITE PRAŠIČE?

Izvedeti sem želela, kolikokrat na dan anketirani kmetje krmijo prašiče.

Tabela 8: Pogostost krmljenja prašičev

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Enkrat	0	0 %
Dvakrat	47	94 %
Trikrat	3	6 %
Štirikrat ali več	0	0 %



Graf 5: Pogostost krmljenja prašičev

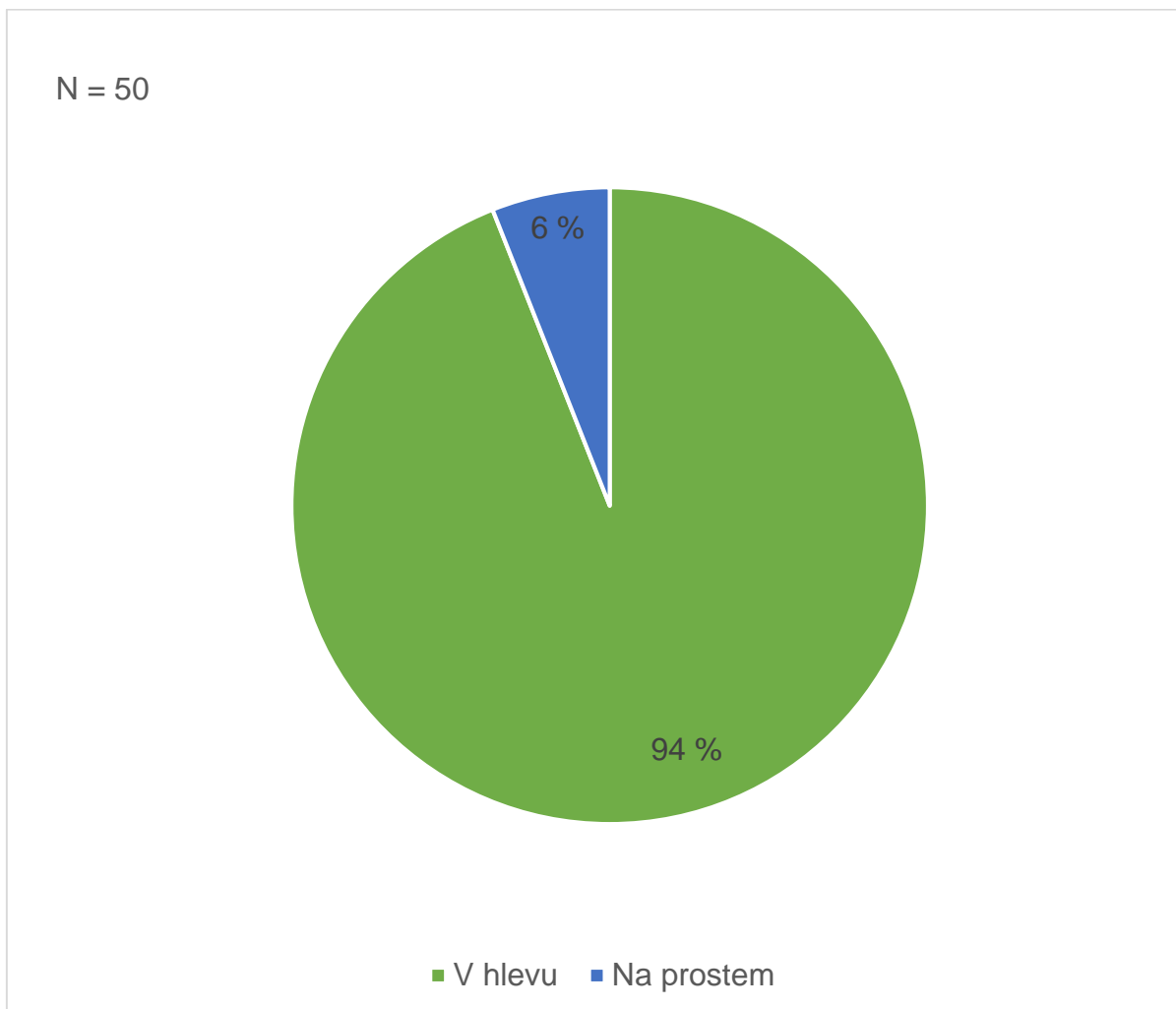
Iz grafa lahko razberemo, da 94 % anketiranih kmetov prašiče krmijo dvakrat na dan, 6 % jih pa krmijo trikrat na dan.

6. vprašanje: KJE JIH KRMITE?

Izvedeti sem želela, kje anketirani kmetje krmijo prašiče.

Tabela 9: Kje anketirani kmetje krmijo prašiče?

<u>MOŽNOSTI</u>	<u>ŠTEVILO</u>	<u>ODSTOTKI</u>
V hlevu	47	94 %
Na prostem	3	6 %



Graf 6: Kje anketirani kmetje krmijo prašiče?

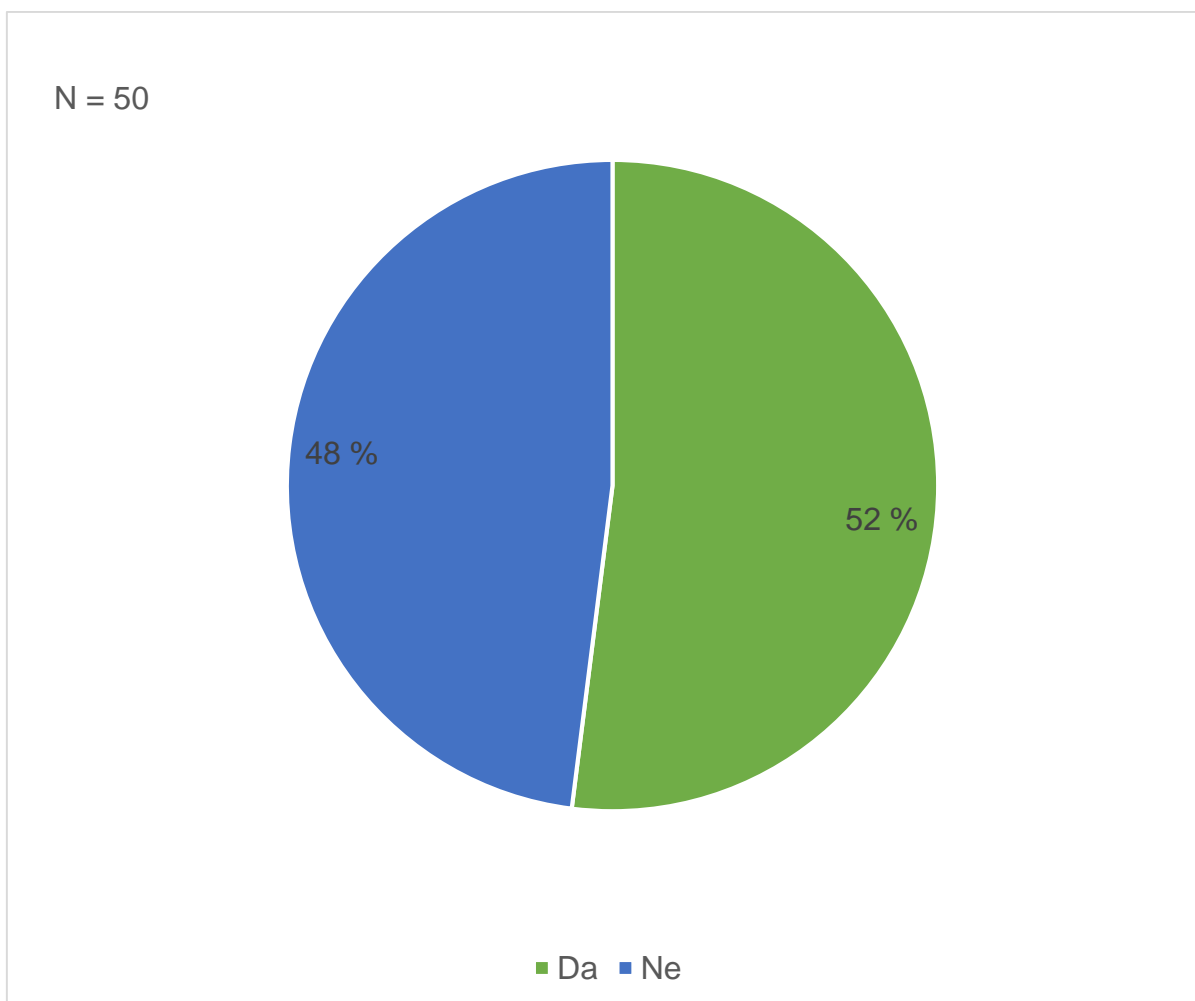
Iz grafa lahko razberemo, da 94 % anketiranih kmetov krmijo prašiče v hlevu, 6 % pa na prostem.

7. vprašanje: ALI LAHKO PRAŠIČI SAMOSTOJNO DOSTOPAJO DO VODE?

Izvedeti sem želela, če lahko prašiči samostojno dostopajo do vode.

Tabela 10: Samostojen dostop prašičev do vode

<u>MOŽNOSTI</u>	<u>ŠTEVILO</u>	<u>ODSTOTKI</u>
Da	26	52 %
Ne	24	48 %



Graf 7: Samostojen dostop prašičev do vode

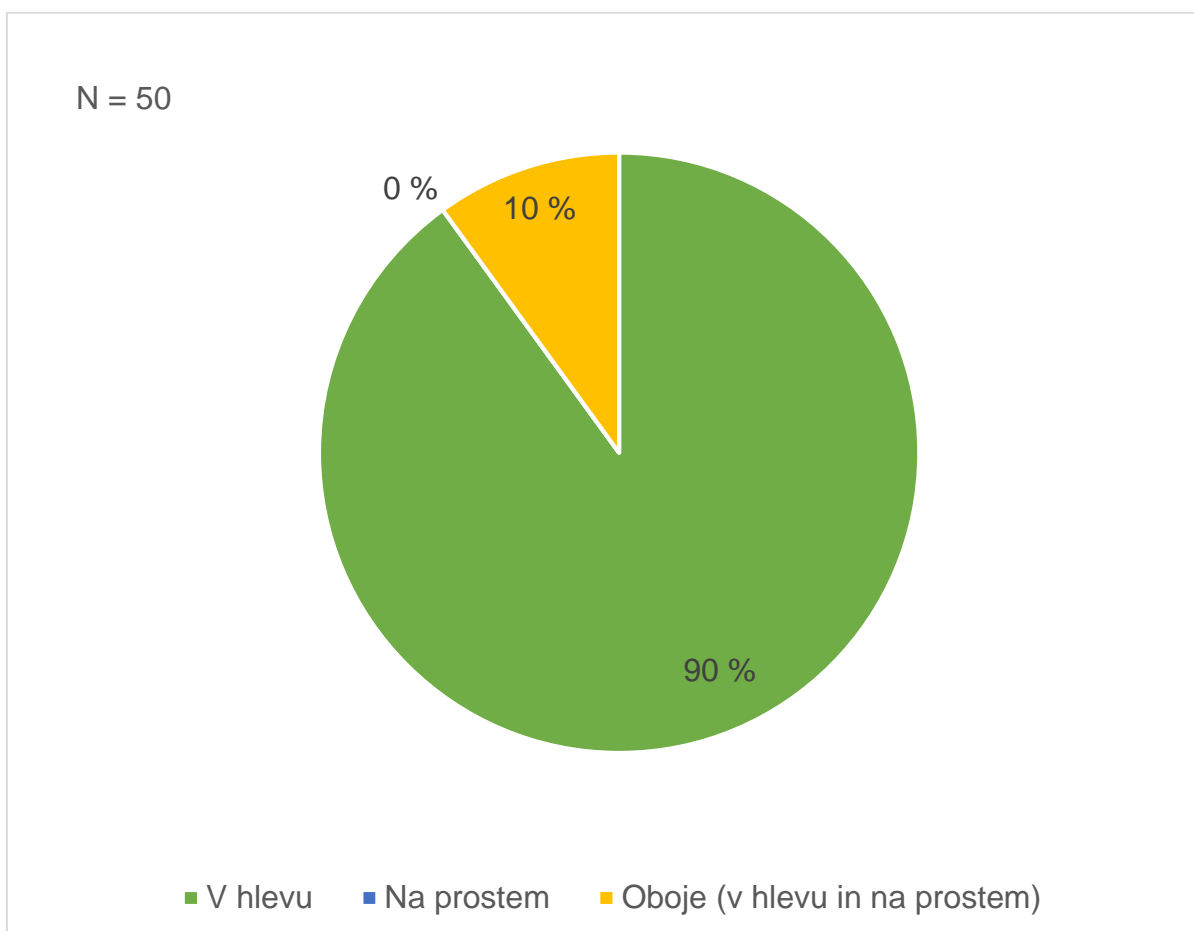
Iz grafa lahko razberemo, da 52 % prašičev lahko samostojno dostopa do vode, 48 % pa tega ne more.

8. vprašanje: ALI SO PRAŠIČI V HLEVU ALI NA PROSTEM?

Izvedeti sem želela, kje se prašiči nahajajo.

Tabela 11: Nahajališče prašičev

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
V hlevu	45	90 %
Na prostem	0	0 %
Oboje (v hlevu in na prostem)	5	10 %



Graf 8: Nahajališče prašičev

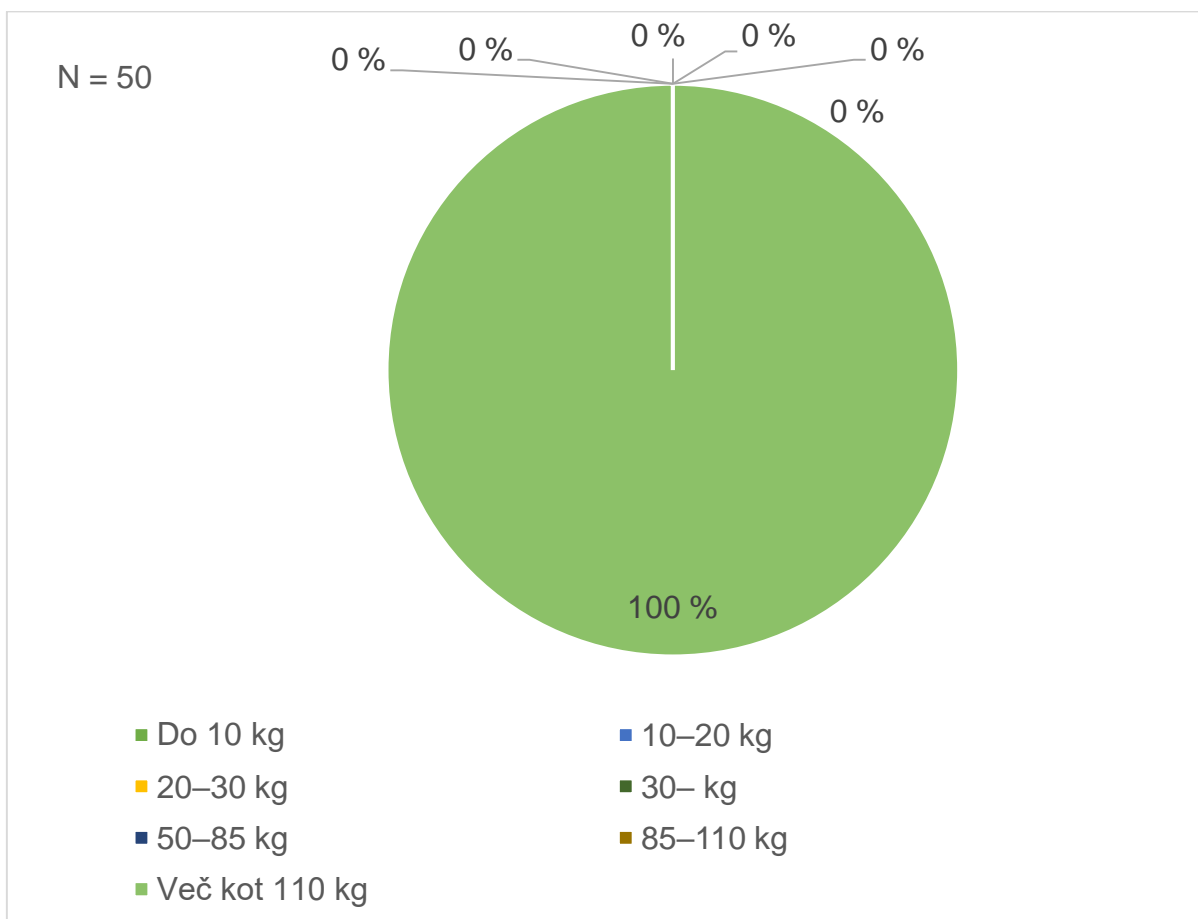
Iz grafa lahko razberemo, da ima 90 % anketiranih kmetov prašiče v hlevu, pri 10 % pa so prašiči v hlevu in na prostem. Samo na prostem jih nima noben anketirani kmet.

9. vprašanje: KOLIKO PRIBLIŽNO TEHTAJO PRAŠIČI?

Izvedeti sem želela, koliko tehtajo prašiči.

Tabela 12: Teža prašičev

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Do 10 kg	0	0 %
10–20 kg	0	0 %
20–30 kg	0	0 %
30–50 kg	0	0 %
50–85 kg	0	0 %
85–110 kg	0	0 %
Več kot 110 kg	50	100 %



Graf 9: Teža prašičev

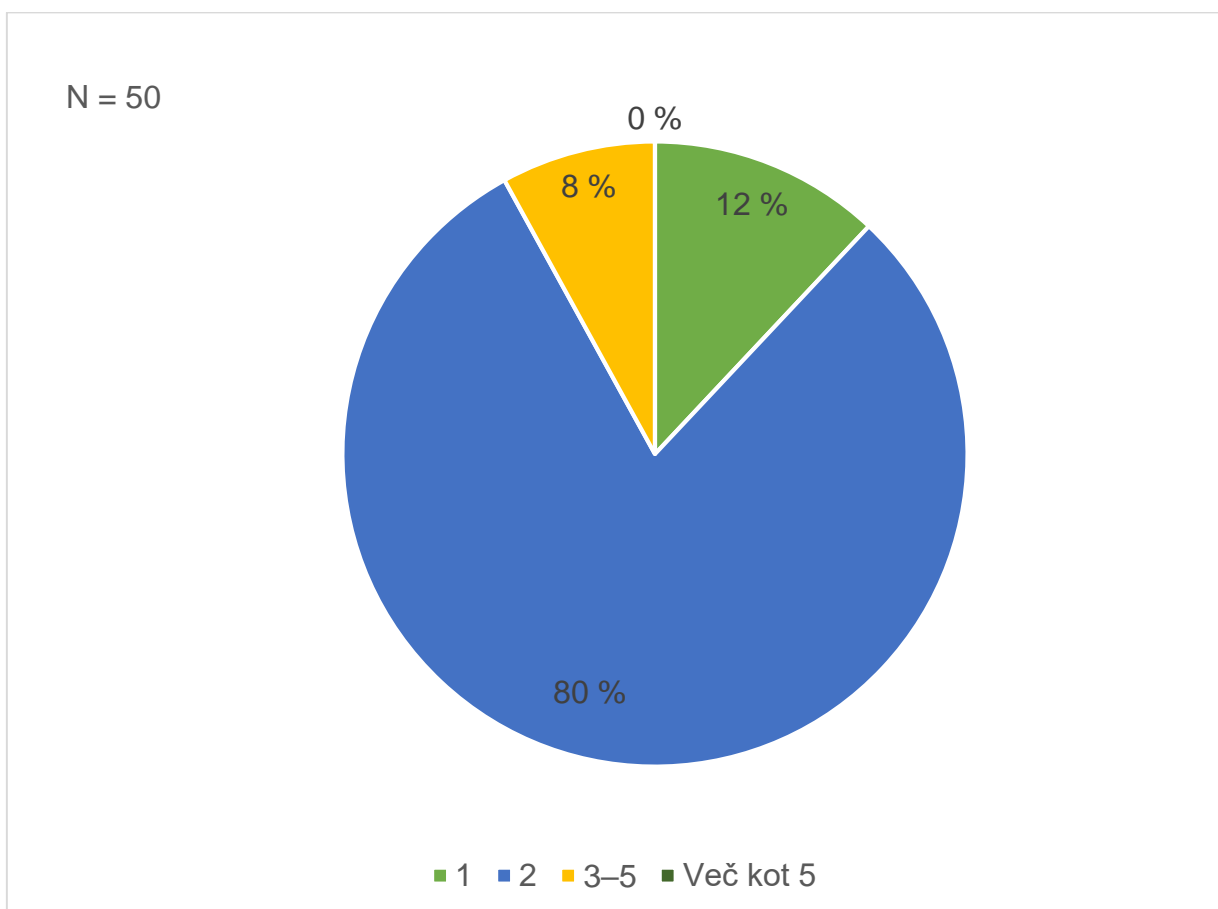
Pri vseh anketiranih kmetih prašiči tehtajo več kot 110 kg.

10. vprašanje: KOLIKO PRAŠIČEV IMATE V ENEM BOKSU?

Izvedeti sem želela, koliko prašičev imajo v enem boks.

Tabela 13: Število prašičev v enem boks

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
1	6	12 %
2	40	80 %
3–5	4	8 %
Več kot 5	0	0 %



Graf 10: Število prašičev v enem boks

Iz grafa lahko razberemo, da največ anketiranih kmetov (80 %) ima v boks dva prašiča, 12 % po enega in 8 % pa od tri do pet.

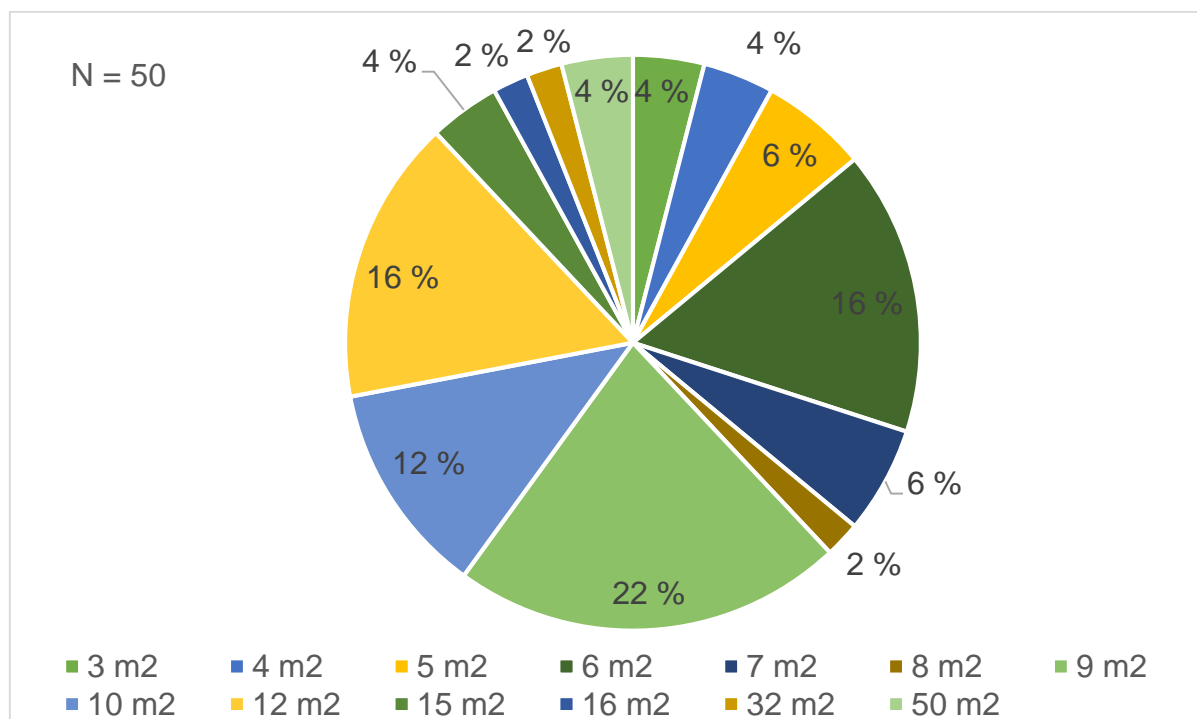
11. vprašanje: sestavljeno je iz podvprašanj, ki se nanašajo na življenjske pogoje prašičev (velikost prostora, tla v boksu, širina rež med rešetkami in rešetke, privez živali, svetloba, hrup, nastil, temperatura, pregrade).

11.1 vprašanje: KAKO VELIK PROSTOR IMATE ZA PRAŠIČE?

Izvedeti sem želela velikost prostora, kjer so prašiči.

Tabela 14: Velikost prostora

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
3 m ²	2	4 %
4 m ²	2	4 %
5 m ²	3	6 %
6 m ²	8	16 %
7 m ²	3	6 %
8 m ²	1	2 %
9 m ²	11	22 %
10 m ²	6	12 %
12 m ²	8	16 %
15 m ²	2	4 %
16 m ²	1	2 %
32 m ²	1	2 %
50 m ²	2	4 %



Graf 11: Velikost prostora

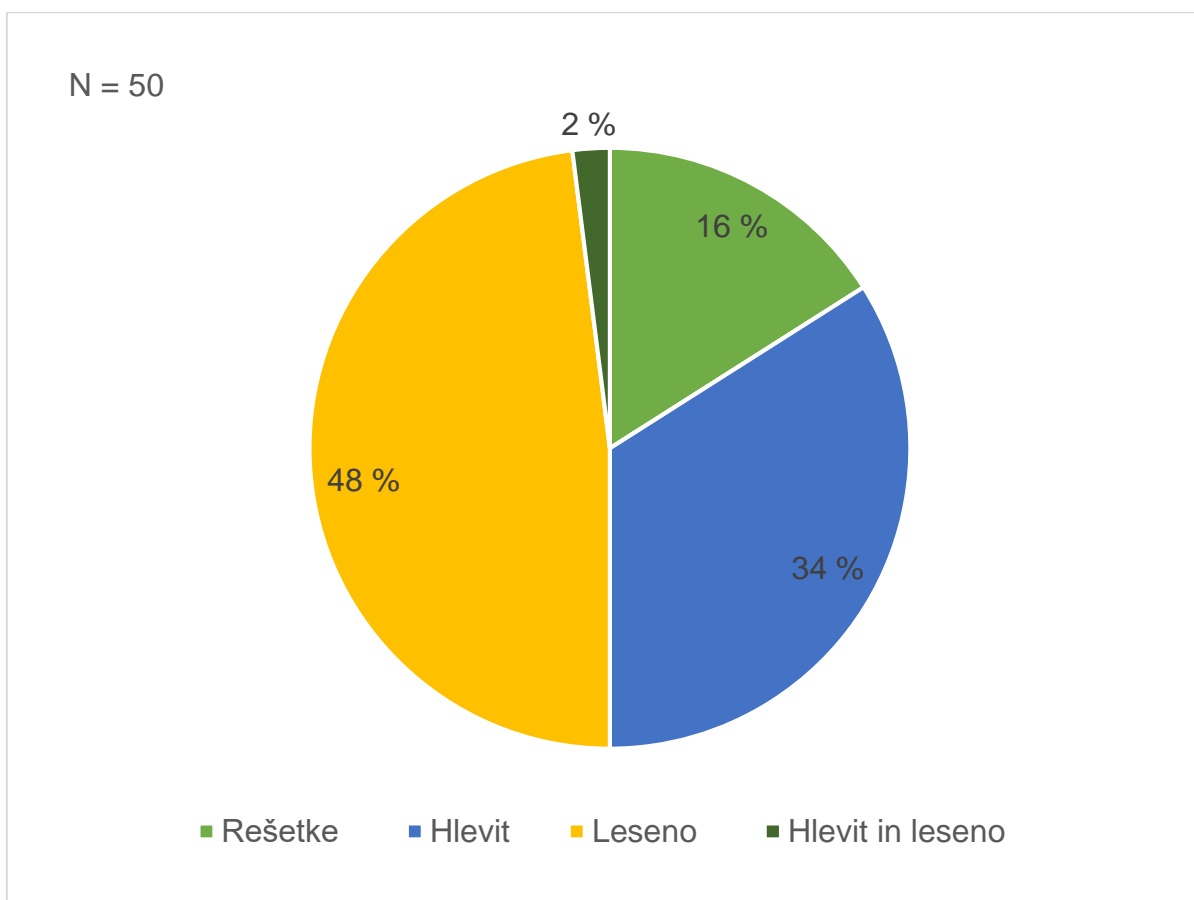
Iz grafa lahko razberemo, da ima 22 % anketiranih kmetov prostor, kjer so prašiči, velik 9 m². 16 % jih ima 6 m² in 12 m², 12 % ima 10 m², 6 % ima 7 m² in 5 m² ter 4 % ima 3 m², 4 m², 15 m² in 50 m². 2 % pa ima 8 m², 16 m² in 32 m².

11.2 vprašanje: KAKŠNA SO TLA V BOKSU?

Izvedeti sem želela, kakšna tla imajo prašiči v boks.

Tabela 15: Na kakšnih tleh živijo prašiči?

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Rešetke	8	16 %
Hlevit	17	34 %
Leseno	24	48 %
Hlevit in leseno	1	2 %



Graf 12: Na kakšnih tleh živijo prašiči?

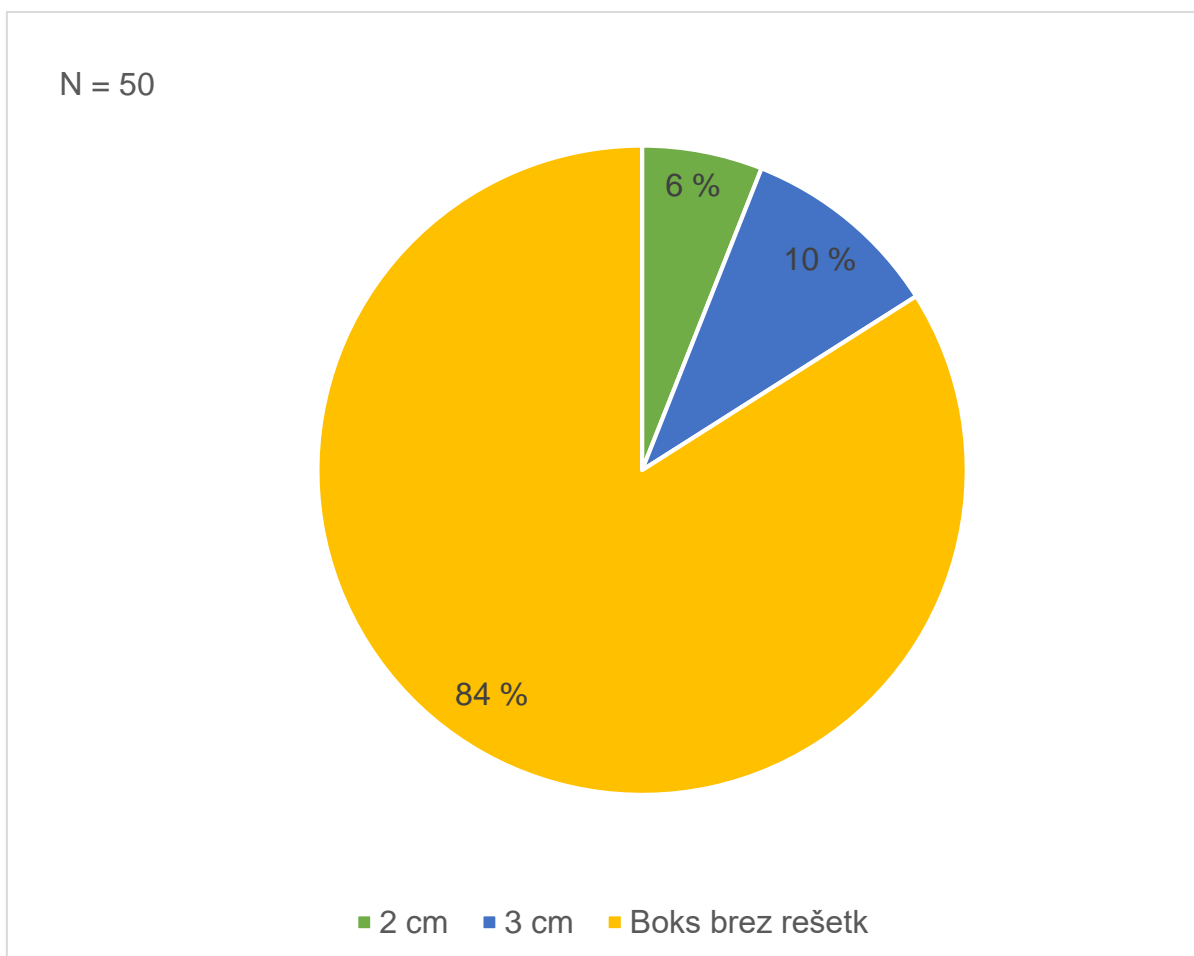
Iz grafa lahko razberemo, da imajo prašiči najpogosteje (48 %) v boks lesena tla. 34 % ima hlevit, 16 % prašičev ima rešetkasta tla in 2 % ima oboje.

11.3 vprašanje: KAKŠNA JE ŠIRINA REŽ MED REŠETKAMI?

Izvedeti sem želela, kakšna je širina rež med rešetkami.

Tabela 16: Širina rež med rešetkami

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
2 cm	3	6 %
3 cm	5	10 %
Boks brez rešetk	42	84 %



Graf 13: Širina rež med rešetkami

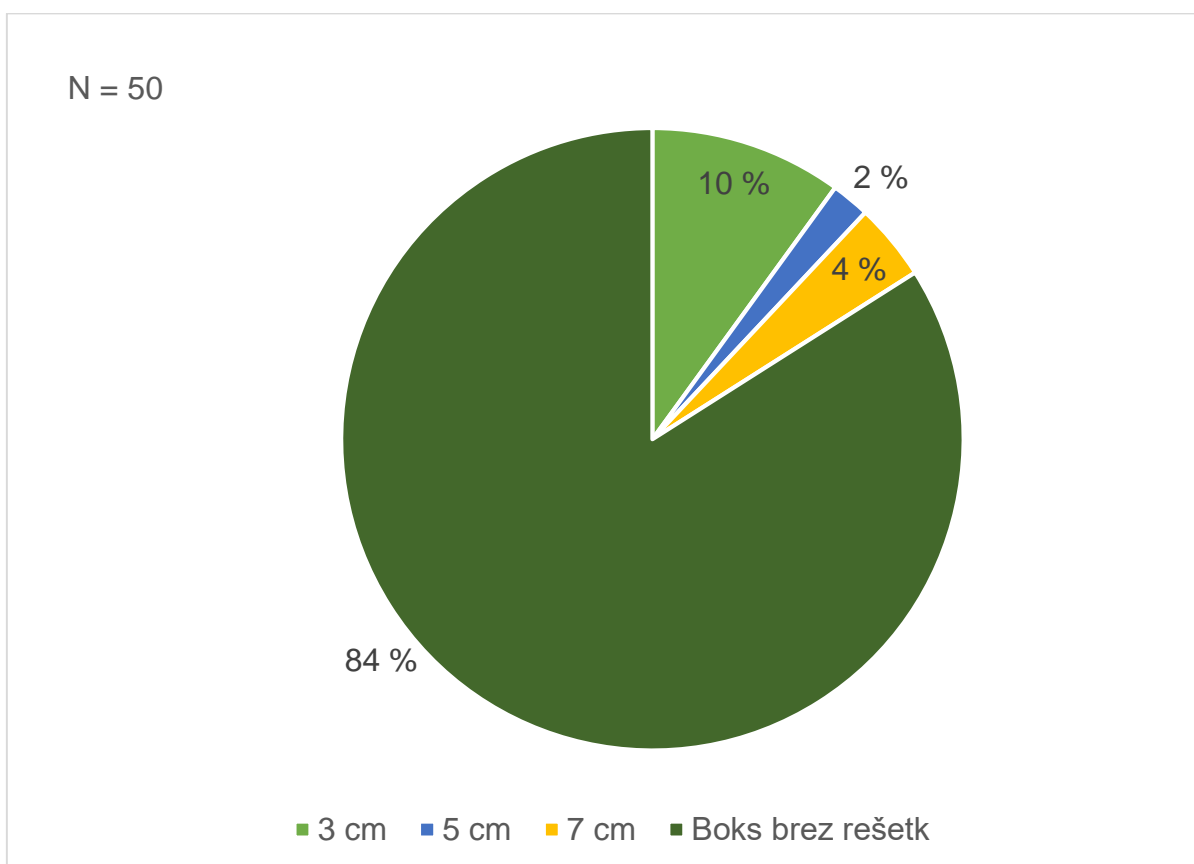
Iz grafa lahko razberemo, da je največ boksov, kjer so prašiči, brez rešetk (84 %), pri ostalih pa je širina rež med rešetkami 3 cm (10 %) oziroma 2 cm (6 %).

11.4 vprašanje: KAKŠNA JE ŠIRINA REŠETK?

Izvedeti sem želela, kakšna je širina rešetk.

Tabela 17: Širina rešetk

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
3 cm	5	10 %
5 cm	1	2 %
7 cm	2	4 %
Boks brez rešetk	42	84 %



Graf 14: Širina rešetk

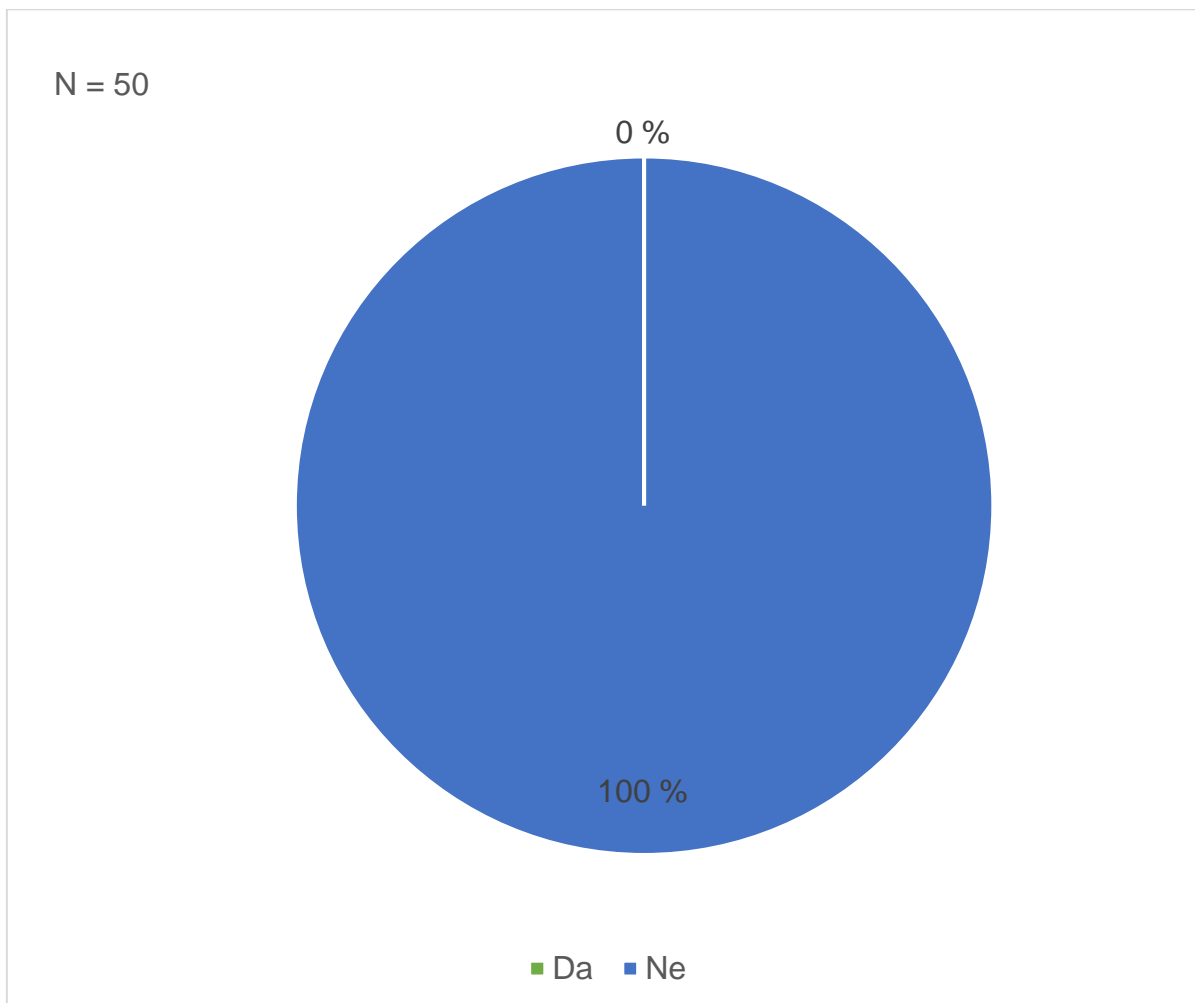
Iz grafa lahko razberemo, da je največ boksov, kjer so prašiči, brez rešetk (84 %), pri ostalih pa je širina rešetk 3 cm (10 %), 7 cm (4 %) in 5 cm (2 %).

11.5 vprašanje: ALI IMATE PRAŠIČE PRIVEZANE?

Izvedeti sem želela, ali imajo kateri anketirani kmetje privezane prašiče.

Tabela 18: Privezanost prašičev

<u>MOŽNOSTI</u>	<u>ŠTEVILO</u>	<u>ODSTOTKI</u>
Da	0	0 %
Ne	50	100 %



Graf 15: Privezanost prašičev

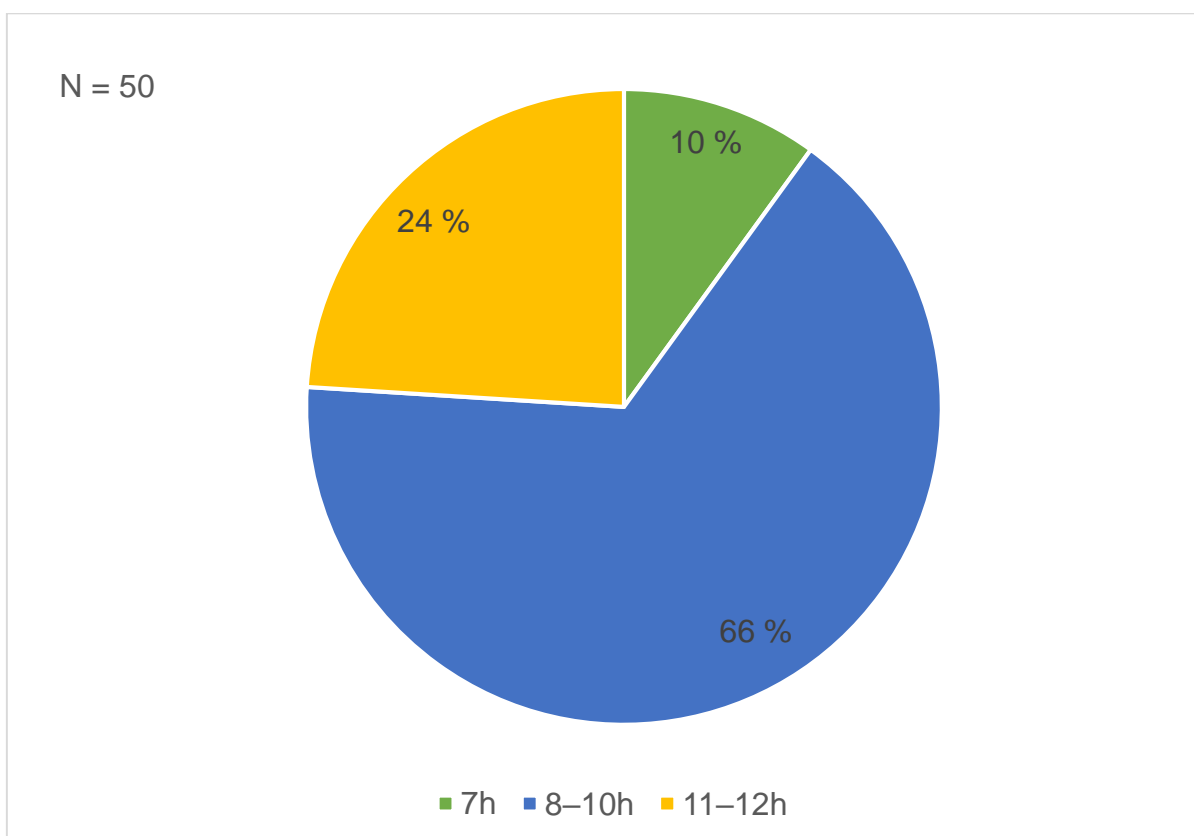
Iz grafa lahko razberemo, da noben anketirani kmet nima privezanih prašičev.

11.6 vprašanje: KOLIKO UR NA DAN IMAJO PRAŠIČI SVETLOBO IN KOLIKO LX ZNAŠA?

Izvedeti sem želela, koliko ur na dan imajo prašiči svetlobe in koliko lx.

Tabela 19: Dolžina svetlobe

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
7h	5	10 %
8–10h	33	66 %
11–12h	12	24 %



Graf 16: Dolžina svetlobe

Iz grafa lahko razberemo, da ima 66 % prašičev 8–10 h na dan omogočeno svetlobo, 24 % 11–12h in 10 % ima sedem ur dnevne svetlobe. Na vprašanje, koliko je luksov v prostoru, pa anketirani kmetje niso odgovorili, ker ne vedo, saj osvetljenosti ne merijo.

11.7 vprašanje: KOLIKO JE V PROSTORU HRUPA (V DECIBELIH–dB)?

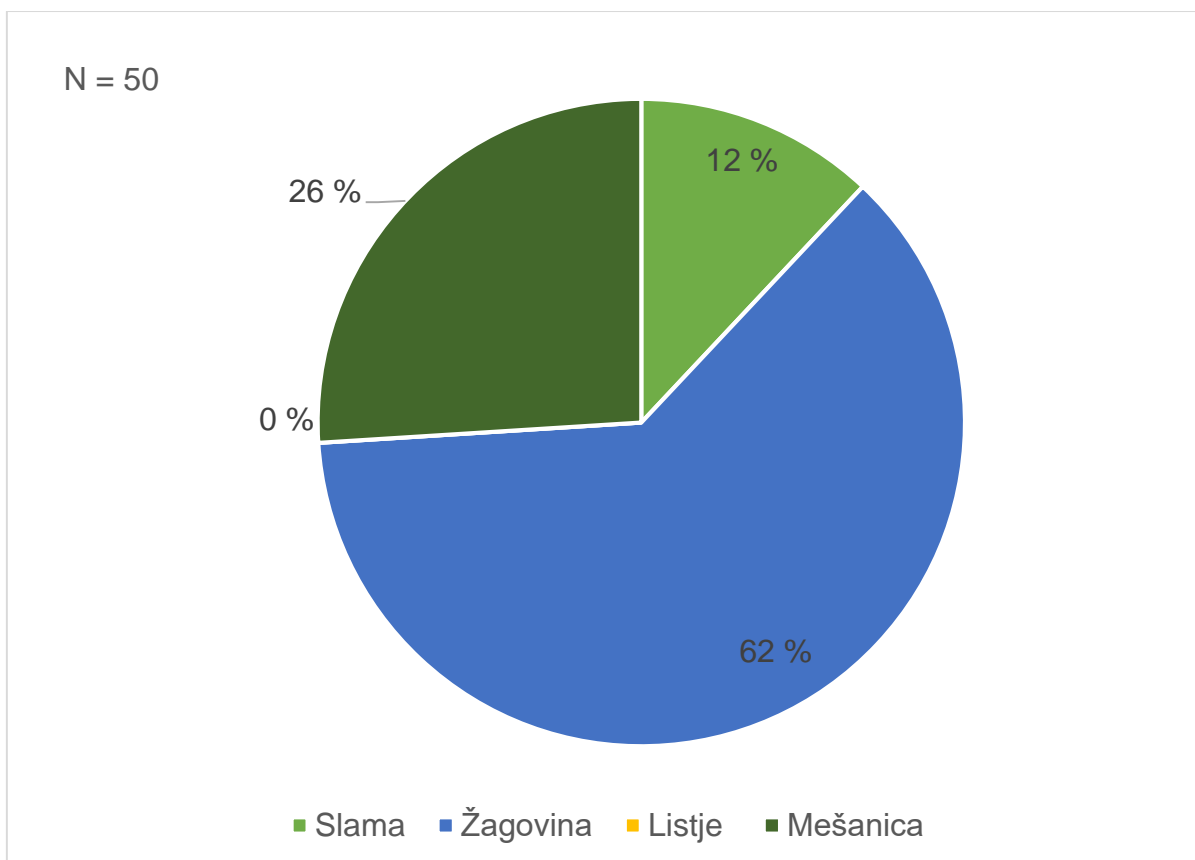
Na to vprašanje anketirani kmetje niso odgovorili, ker anketirani kmetje v prostoru ne merijo hrupa, saj nimajo naprav za merjenje. V prostoru je hrupa toliko, kolikor ga sami prašiči ustvarijo ali pa katere druge živali v hlevu.

11.8 vprašanje: KAKŠNO VRSTO NASTILA IMATE (SLAMA, ŽAGOVINA, LISTJE ...)?

Želela sem izvedeti, kakšno vrsto nastila uporabljajo anketirani kmetje za prašiče.

Tabela 20: Vrsta nastilja za prašiče

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Slama	6	12 %
Žagovina	31	62 %
Listje	0	0 %
Mešanica	13	26 %



Graf 17: Vrsta nastilja za prašiče

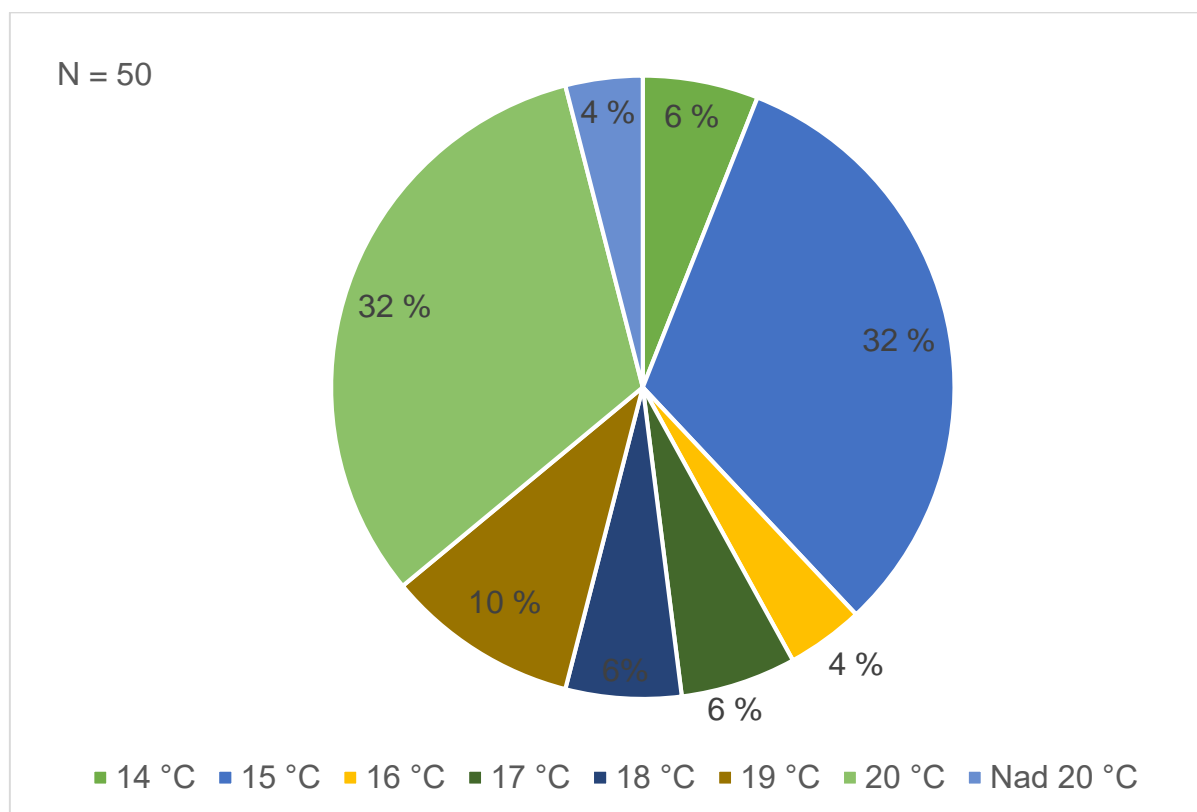
Iz grafa lahko razberemo, da največ anketiranih kmetov kot vrsto nastila uporablja žagovino (62 %), 26 % mešanico, 12 % kmetov pa uporablja slamo.

11.9 vprašanje: KAKŠNA JE TEMPERATURA V PROSTORU, KJER SO PRAŠIČI?

Izvedeti sem želela, kakšna je temperatura v prostoru, kjer prašiči bivajo.

Tabela 21: Temperatura v prostoru

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
14 °C	3	6 %
15 °C	16	32 %
16 °C	2	4 %
17 °C	3	6 %
18 °C	3	6 %
19 °C	5	10 %
20 °C	16	32 %
Nad 20 °C	2	4 %



Graf 18: Temperatura v prostoru

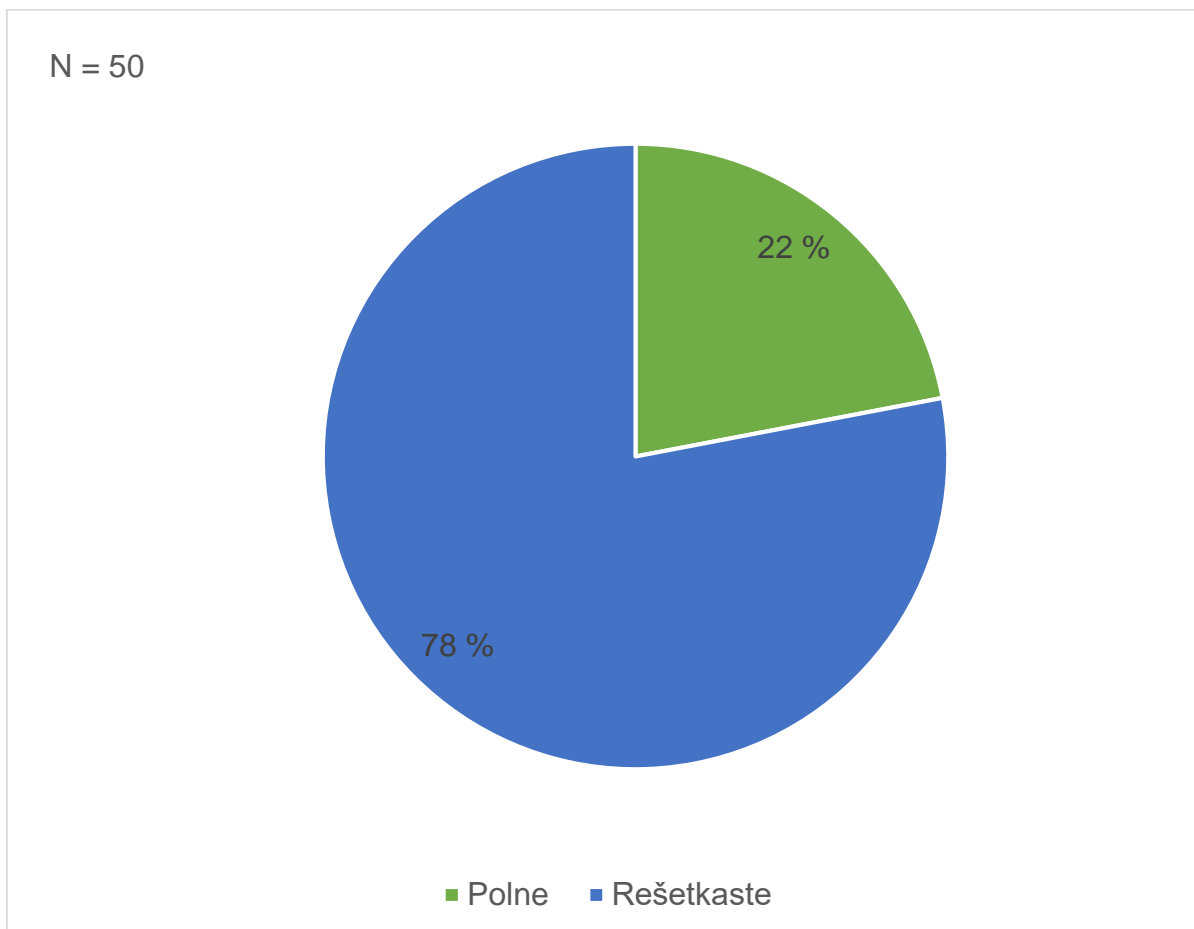
Iz grafa lahko razberemo, da sta najpogostejši temperaturi v hlevu, kjer bivajo prašiči, 15 °C in 20 °C. 10 % jih ima temperaturo 19 °C. V 6 % je 14 °C, 17 °C in 18 °C, 4 % pa ima 16 °C in nad 20 °C.

11.10 vprašanje: ALI IMAJO PRAŠIČI POLNE ALI REŠETKASTE PREGRADE?

Izvedeti sem želela, kakšna pregrade imajo prašiči.

Tabela 22: Vrste pregrad

<u>MOŽNOSTI</u>	<u>ŠTEVILO</u>	<u>ODSTOTKI</u>
Polne	11	22 %
Rešetkaste	39	78 %



Graf 19: Vrste pregrad

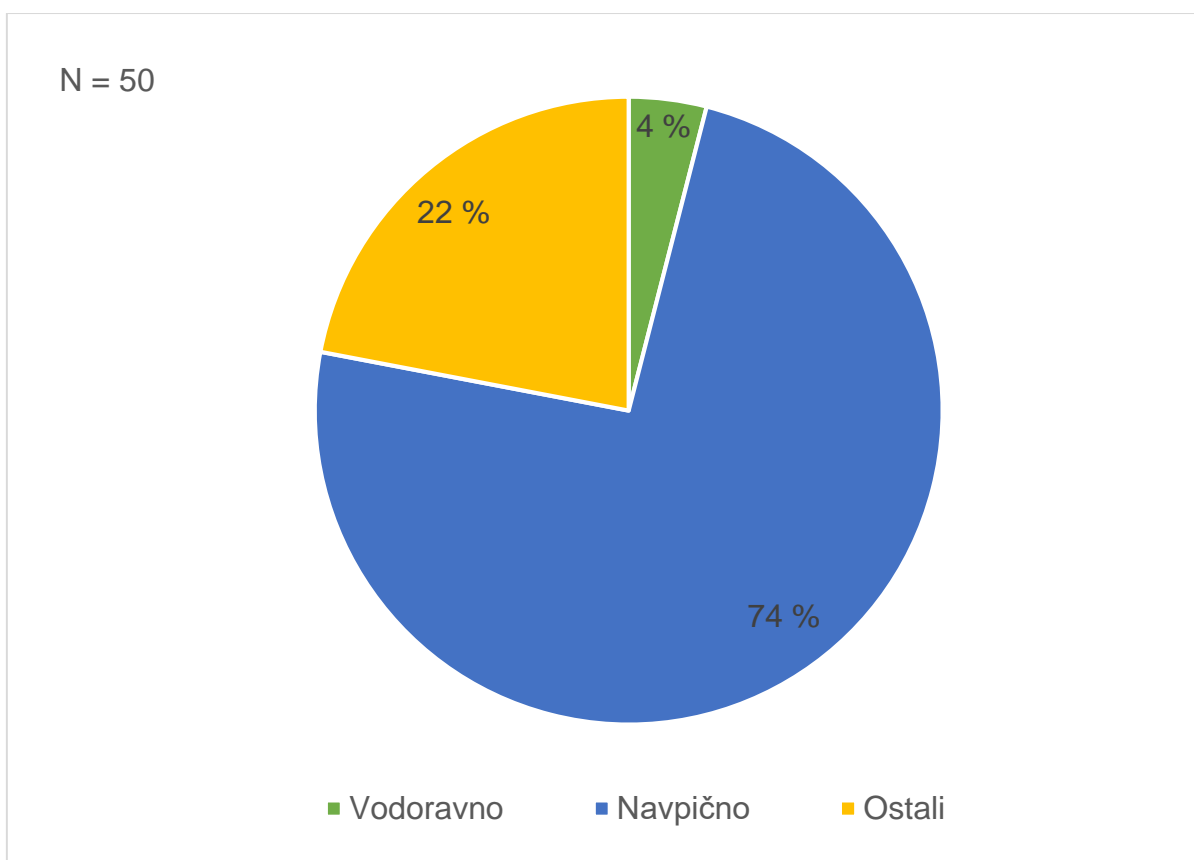
Iz grafa lahko razberemo, da ima največ prostorov s prašiči (78 %) rešetkaste pregrade, 22 % pa jih ima polne.

11.11 vprašanje: ALI SO ELEMENTI REŠETKASTIH PREGRAD POSTAVLJENI VODORAVNO ALI NAVPIČNO?

Izvedeti sem želela, če imajo anketirani kmetje rešetkaste pregrade ali imajo navpične ali vodoravne.

Tabela 23: Postavitev elementov rešetkastih pregrad

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Vodoravno	2	4 %
Navpično	37	74 %
Ostali	11	22 %



Graf 20: Postavitev elementov rešetkastih pregrad

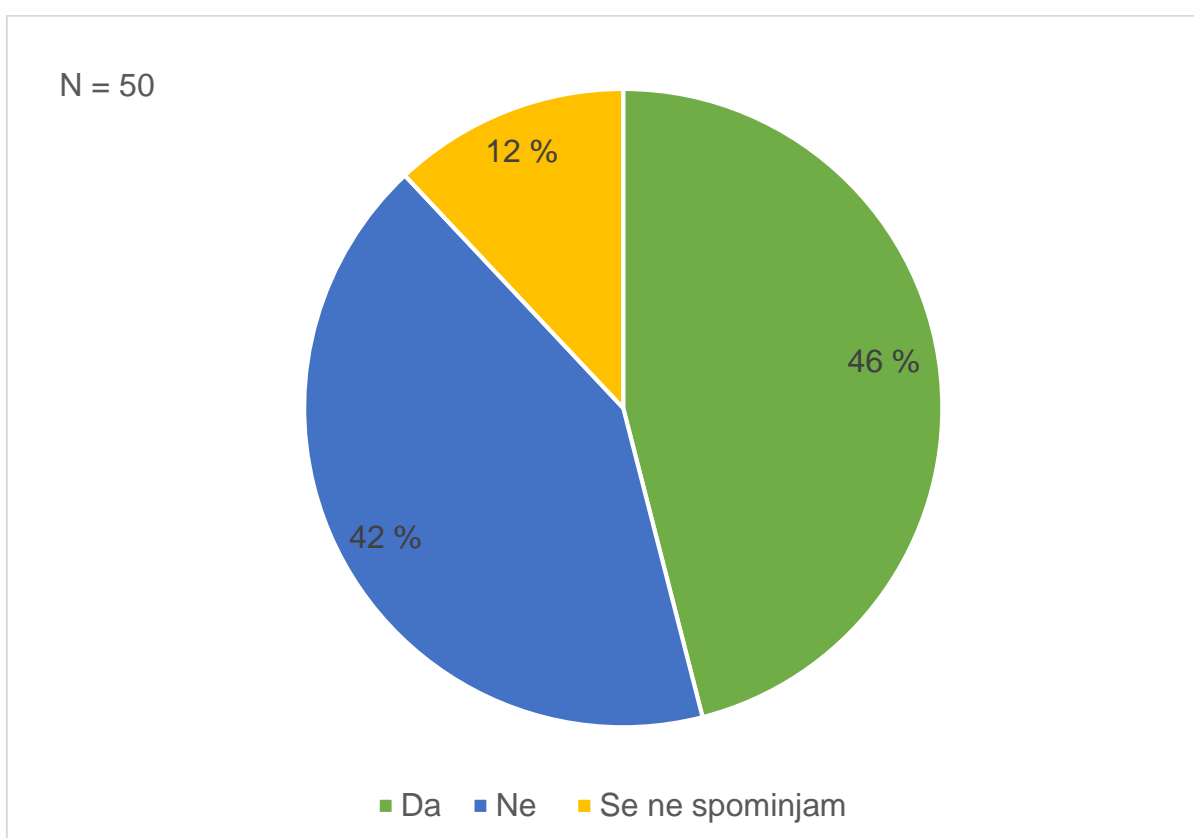
Iz grafa lahko razberemo, da ima v 74 % prostorov, v katerih živijo prašiči, navpične pregrade, 4 % pa ima vodoravne.

12. vprašanje: ALI STE BILI OBVEŠČENI O MINIMALNI TALNI POVRŠINI ZA PRAŠIČE RAZLIČNIH TELESNIH MAS?

Izvedeti sem želela, ali so bili anketirani kmetje kdaj obveščeni o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas.

Tabela 24: Obveščенost anketiranih kmetov o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	23	46 %
Ne	21	42 %
Se ne spomnim	6	12 %



Graf 21: Obveščенost anketiranih kmetov o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas

Iz grafa lahko razberemo, da je 46 % anketiranih kmetov odgovorilo, da so bili obveščeni o minimalnih talnih površinah za prašiče različnih telesnih mas, 42 % jih meni, da o tem niso bili obveščeni, 12 % pa se tega ne spominja.

3.6 PREDSTAVITEV INTERVJUJEV

V nadaljevanju sledita intervjuja po vrstnem redu nastanka. Oba sta bila opravljena z namenom boljšega vpogleda v raziskovalno nalogo.

3.6.1 INTERVJU Z GOSPO MARIJO MIKEK

Intervju z gospo Marijo Mikek, terensko kmetijsko svetovalko za območje Mozirja, Rečice ob Savinji in del Ljubnega ob Savinji, sem izvedla 4. 2. 2020 z namenom, da bi lahko izvedela, kaj meni o rezultatih, ki sem jih pridobila s pomočjo anketnega vprašalnika, in kakšna je prašičjereja v Sloveniji ter kaj največkrat svetuje kmetom.



Slika 39: Občina Mozirje (Detmar, 3. 2. 2020)



Slika 40: Upravni center Mozirje (Detmar, 3. 2. 2020)

1. Med raziskovanjem sem zasledila, da v Sloveniji ni večjih rejcev ali večjih farm, s katerimi bi lahko zagotovili bolj domače meso. Kaj nam lahko poveste o tem oz. kakšno je vaše mnenje kot strokovnjakinje na tem področju?

V Prekmurju so večje prašičje farme, ker so večje površine njivskih polj, zato je tam pridelava krme za prašiče veliko lažja kot tu, pri nas, v Zgornje Savinjski dolini, ker je tu bolj travnat in hribovit teren. V Zgornji Savinjski dolini prevladujejo prežvekovalci, to so govedo, drobnica, konji in tako dalje, ker dobro izkoriščajo travinjo. Teh nekaj njivskih polj, kolikor jih je, pa imajo kmetje za koruzno silažo. Prašiči potrebujejo za preživetje energetska krma, to pa je ječmen, koruza, in ostala žita, soja, krompir in krmna pesa.

Te kulture rastejo na njivskih poljih, zato so pogoji za rast v Prekmurju idealni. V občini Rečici ob Savinji je prašičjereja razvita samo za domačo uporabo.

2. Ali država nudi rejcem prašičev kakšno spodbudo?

Država ne nudi velike vzpodbude v prašičjereji, da bi kmete pritegnila k reji. Ko se kmet odloči, da bo imel farmo prašičev, se lahko prijavi na javne razpise za investicije v kmetijstvu in pridobi finančno pomoč za sofinanciranje hleva. V okviru zbirnih vlog je en ukrep avtohtonih pasem za vzpodbudo, če kmet redi krškopoljske prašiče. Vzpodbuda je tudi dobrobit živali v okviru zbirnih vlog, ki je namenjen reji prašičev. Tega nobeden v Zgornji Savinjski dolini ne uveljavlja, ker nima pogojev.

3. V anketnem vprašalniku sem zastavila vprašanje ali so bili kmetje kdaj obveščeni o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas in sem ugotovila, da je tako odgovorilo le 46 %, 42 % jih meni, da niso bili obveščeni in 12 % se tega ne spominja. Kaj menite o takšnih ugotovitvah?

Jaz obiščem najmanj 20 kmetij na leto, jih pregledam in svetujem, kako naj popravijo nepravilnosti, če jih imajo. Pri pregledu uporabljam obrazec za svetovanje o izpolnjevanju zahtev navzkrižne skladnosti (priloga 2) in priročnik za izvajanje navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva (priloga 3). Od leta 2007 se izvajajo predavanja za rejce prašičev, na katerih izvedo, kakšni morajo biti življenjski pogoji za prašiče. Navzkrižna skladnost je obveza vsakega kmeta, ki jo tudi preverjam, ko obiščem kmetije.

4. Kaj največkrat svetujete kmetom?

Kmetom največkrat svetujem za dobrobit živali, prehrano živali, pridelovanje krme za prašiče v povezavi za uveljavljanje ukrepov kmetijske politike pri reji prašičev.

5. Na kaj bi morali biti rejci pozorni za dobro in uspešno rejo prašičev?

Kmetje bi morali biti pozorni, da nudijo prašičem ustrezne pogoje bivanja, usklajeno prehrano in poskrbeti morajo za dobro zdravstveno stanje. Nuditi jim morajo optimalne rejske pogoje za življenje.

3.6.2 INTERVJU Z GOSPO REBEKO KOVAČIČ

Intervju z gospo Rebeko Kovačič, dr. vet. med. sem izvedla 5. 2. 2020 z namenom, da bi izvedela, kako izvajajo preglede inšpektorji na kmetijah, in da bi videla podatke o registru za občino Rečica ob Savinji.



Slika 41: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (Detmar, 5. 2. 2020)



Slika 42: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (Detmar, 5. 2. 2020)

1. Kako je sestavljena Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin?

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora.

V sklopu Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin je organiziranih deset območnih uradov in dve mejni veterinarski postaji (Luka Koper in Brnik). Območni urad Celje je razdeljen na tri oddelke: oddelek za varno hrano, oddelek za nadzor distribucij in oddelek za veterinarstvo.

Naloge oddelka za veterinarstvo segajo na področje identifikacije in registracije živali, zdravja živali, varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, uporabe in z uporabo povezane sledljivosti zdravil v veterinarski medicini, preventive pri razmnoževanju živali.

Delo v oddelku opravlja deset uradnih veterinarjev, ki so po izobrazbi vsi doktorji veterinarske medicine. Po petih letih delovnih izkušenj opravljamo izpit, s katerim pridobimo pooblastila inšpektorja.

Območni urad Celje pokriva 36 občin (Bistrica ob Sotli, Braslovče, Celje, Dobje, Dobrna, Gornji Grad, Hrastnik, Kozje, Laško, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Podčetrtek, Polzela, Prebold, Radeče, Rečica ob Savinji, Rogaška Slatina, Rogatec, Sl. Konjice, Solčava, Šmarje, Šmartno, Šoštanj, Štore, Šentjur, Tabor, Trbovlje, Velenje, Vitanje, Vojnik, Vransko, Zreče, Zagorje, Žalec).

2. Ali pregledate življenjske pogoje živali na kmetijah in če jih, kolikokrat jih obiščete?

Inšpekcijski nadzor na kmetijskih gospodarstvih poteka na podlagi letnega plana in na podlagi prijav.

3. Kakšne rejce največkrat obiščete, z manjšim številom prašičev ali večjim?

Izbor kmetijskih gospodarstev, kjer bo v tekočem letu opravljen inšpekcijski pregled po planu, se izvaja na podlagi določenih kriterijev in z določenimi poudarki (npr. dejavniki tveganja za grizenja repov in preverjanju izpolnjevanj glede krajšanja repov). Kriteriji za določanje kmetijskih gospodarstev so npr. rejce z >10 svinj in mladice, >100 pitancev ali med pet in devet plemenskih svinj. Po planu pregledamo cca 15 kmetijskih gospodarstev.

Vse prejete prijave smo dolžni obravnavati, vendar so le-te s področja zaščite prašičev izjemoma redke. V zadnjih petih letih smo prejeli le eno prijavo na leto v zvezi z zaščito prašičev.

4. Kakšen je postopek izbire pregledov?

Temeljna zakonodaja pri pregledih s področja zaščite prašičev je Zakon o zaščiti živali In Pravilnik o zaščiti rejnih živali, kjer so določeni minimalni pogoji, ki jih mora rejec zagotavljati svojim živalim.

Sam inšpekcijski pregled, bodisi po planu ali prijavi, se začne s pridobivanjem podatkov iz uradnih aplikaciji (VOLOS- Register prašičev, EPI- aplikacija za spremljanje, poročanje in obveščanje o boleznih), s katerih pridobimo podatke o staležu in kategorijah prašičev na gospodarstvu, o premikih prašičev iz/na gospodarstvo, o ugotovitvah veterinarjev pri opravljanju uradnih veterinarskih letnih pregledov, o opravljenih vzorčenjih. Nato se opravi inšpekcijski pregled na gospodarstvu, kjer se s področja zaščite prašičev preverijo vsa predpisana določila iz Pravilnika o zaščiti rejnih živali, na listi preverjanj za opravljanje pregledov gospodarstev, kjer redijo prašiče skladno z Zakonom o zaščiti živali (Ur. list. RS, 38/13, UPB-3) in Pravilnikom o zaščiti

rejnih živali (Ur. list. RS, 51/100, 70/10) (priloga 4) ter zapisnikom o inšpekcijskem pregledu, opravljenem po uradni dolžnosti (priloga 5).

5. Kakšne nasvete oz. kazni jim predpišete, če rejci ne zagotavljajo življenjskih pogojev za živali?

V primeru ugotovljenih nepravilnosti se rejcu izda ureditvena odločba z rokom odprave nepravilnosti. Osnovni namen je vzpostaviti zakonito stanje na kmetijskem gospodarstvu. Po poteku roka izvedemo kontrolni inšpekcijski pregled, kjer ugotavljamo, ali je odpravil ugotovljene nepravilnosti. V kolikor zadeva ni sanirana, mu določimo še en, načeloma kratek rok, da odpravi nepravilnosti. V kolikor zadeve ne uredi, začnemo s postopkom izvršbe, najpogosteje z denarno kaznijo.

Poleg upravnega inšpekcijskega postopka, izpeljemo tudi prekrškovni postopek, kjer kršitelju izrečemo sankcije v skladu z določili Zakona o zaščiti živali in Zakona o prekrških.

6. S kakšnimi problemi se inšpektorji največkrat srečate pri rejcih ali na kaj največkrat opozarjate rejce?

Najpogostejše nepravilnosti v zadnjih petih letih s področja zaščite prašičev so bile v zvezi z neutemeljenim krajšanjem repkov, premalo zahtevanega prostora, predvsem pri merjascih, rejci ne zagotavljajo manipulativnega materiala igral prašičem, individualno nameščene plemenske svinje v večjih rejah.

7. Koliko je registriranih kmetijskih gospodarstev v občini Rečici ob Savinji?

V občini Rečica ob Savinji je registriranih 199 kmetijskih gospodarstev.

8. Koliko je bilo v zadnjih petih letih opravljenih pregledov v Rečici ob Savinji.

V obdobju od 2015 do 2019 v občini Rečica ob Savinji ni bilo opravljenega inšpekcijskega pregleda, ker ni bilo prijav.



Slika 43: Skupinska fotografija po končanem intervjuju (z leve proti desni): gospa Rebeka Kovačič, gospod Peter Čepin Tovornik, raziskovalka Blažka Detmar in gospa Ksenija Žilnik (Starina, 5. 2. 2020)

3.7 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA

Za raziskovalno nalogo z naslovom Življenjski pogoji prašičev v občini Rečica ob Savinji sem se odločila zato, ker me ta tema zanima in ker sem hotela ugotoviti, v kakšnih pogojih živijo prašiči ter kakšne pasme so najbolj pogoste v moji okolici.

Iz raziskovanja (iz ogleda kmetij in anketnega vprašalnika) sem ugotovila, da ima večina kmetov (84 %) hibride, meso imajo samo za domačo oskrbo, zato jim je vseeno, kakšno pasmo imajo. Poleg hibridov imajo še nemškega landrace (2 %), krškopoljskega prašiča (6 %) in velikega belega prašiča–veliki jorkšir (4 %), pod drugo pa so navedli, da imajo tudi divje prašiče in vietnamske prašiče. Na osnovi teh podatkov je **prva hipoteza potrjena**, ki se glasi, da imajo anketirani kmetje v občini Rečica ob Savinji najpogosteje hibride.

88 % anketiranih kmetov ima prašiče za meso za domačo uporabo in za predelavo mesa ter 12 % samo za meso za domačo uporabo.

Večina anketiranih kmetov (72 %) je bila s pasmo prvega prašiča že tako zadovoljna, da niso menjali pasem. 28 % anketiranih kmetov pa je hotelo poskusiti tudi druge pasme, zato so imeli trije kmetje hibride, devet jih je imelo krškopoljske prašiče, eden je imel vietnamske prašiče in eden je imel velikega belega prašiča - veliki jorkšir.

Največ anketiranih kmetov (78 %) ima do tri prašiče, 22 % anketiranih kmetov pa jih ima od štiri do sedem prašičev. S tem je **druga hipoteza potrjena**, ki se glasi, da večina anketiranih kmetov v občini Rečica ob Savinji ima do tri prašiče.

V 94 % anketirani kmetje prašiče hranijo dvakrat na dan, in to v hlevu, 6 % pa na prostem.

Pri 52 % anketiranih kmetov, ki ima prašiče, lahko le-ti samostojno dostopajo do vode, kar je tudi zapisano v zakonodaji, da morajo imeti prašiči omogočeno vodo (Ur. list RS, št. 51/10). 48 % anketiranih kmetov teh pogojev ne izpolnjujejo in jim vodo nalivajo v korita, to je od tri do štiri litre dvakrat na dan.

90 % kmetov ima prašiče v hlevu, tisti, ki jih imajo zunaj (10 %), pa morajo upoštevati zakonodajo, ki govori, da morajo živali, nastanjene izven objektov biti zavarovane pred neugodnimi vremenskimi razmerami, plenilci in drugimi nevarnostmi (Ur. list RS, št. 51/10).

Vsi kmetje imajo prašiče pred zakolom težke več kot 110 kg.

Večina anketiranih kmetov (80 %) ima dva prašiča v enem boks, 12 % enega ter 8 % od tri do pet. Tudi velikost boksov ustreza teži in številu prašičev v zakonodaji (Ur. list RS, št. 51/10). Podobne rezultate je pokazala tudi raziskava (Jurkovič, 2016, str. 17), ki je ugotovila, da imajo kmetje ustrezno velike bokse, saj so tla na enega prašiča velika 1,95 m².

Kmetje imajo različna tla v boksu, najpogosteje (48 %) imajo lesena tla, hlevit v 34 % ali oboje v 2 %. Redki imajo rešetke (16 %), takšna tla imata tudi dve kmetiji v okolici Gornje Radgone (Jurkovič, 2016, str. 17).

Osem kmetij ima v prostoru, kjer bivajo prašiči, rešetke s širinama 2 cm oziroma 3 cm, kar pa je preveč, ker bi mogli imeti 1,8 cm, kot piše v zakonodaji (Ur. list RS, št. 51/10). Širino rešetk imajo različno, in sicer 3-7 cm, kar ne ustreza zakonodaji (Ur. list RS, št. 51/10). Do sedaj niso imeli težav s poškodbami pri prašičih, lahko pa nastanejo, zato sem jih seznanila z zakonodajo, da popravijo napake, da ne pride do poškodb ali težav. Pravilnik v 9. členu (Ur. list RS, št. 51/10) tudi pravi, da materiali za gradnjo objektov, boksov in opreme, s katerimi pridejo živali v stik, ne smejo biti škodljivi za živali.

Noben kmet nima prašičev privezanih, kar zadosti pravilniku (Ur. list RS, št. 51/10), v 27. členu.

Večina prašičev (90 %) ima zadostno število ur svetlobe čez dan, le 10 % ima samo sedem ur na dan svetlobe. Svetloba, toplota, vlažnost, kroženje zraka, zračenje, koncentracija plinov, higiena in intenzivnost hrupa v prostorih, kjer so živali, morajo ustrezati njihovi vrsti in stopnji razvoja (Ur. list RS, št. 51/10).

Koliko dB hrupa je v prostoru, nisem mogla ugotoviti, ker kmetje ne merijo hrupa.

Kmetje za nastilj najpogosteje uporabljajo (62 %) žagovino, poleg pa še slamo ali mešanico žagovine, listja in slame. Tisti, ki imajo prašiče od 30 kg jim najprej nastiljajo s slamo, kasneje pa tudi z žagovino. V Gornji Radgoni, kjer je raziskovala Valerija Jurkovič, prav tako nastiljajo s slamo.

Temperatura v prostorih, kjer so prašiči, se giblje med 14 in 20 °C.

Večina kmetov (78 %) ima rešetkaste pregrade in rešetke so postavljene navpično (74 %), ker če bi bile vodoravno, bi se lahko prašiči vzpenjali po pregradi.

Tretja hipoteza se glasi, več kot 75 % anketiranih kmetov v občini Rečica ob Savinji upošteva predpisane življenjske pogoje za prašiče (osvetljenost glede časa in lx, hrup, krmljenje, oskrba z vodo, površina tal, rešetke, reže med rešetkami in privez prašičev). Od naštetega v oklepaju kmetje po zakonodaji (Ur. list RS, št. 51/10) upoštevajo samo krmljenje, saj krmijo v 94 % dvakrat na dan, v 6 % pa trikrat na dan. Upoštevajo še talno površino, saj so boksi dovolj veliki, nobeden nima privezanih prašičev, in osvetljenost upoštevajo v 90 %, ker je čez dan več kot osem ur svetlobe, v 10 % pa je je manj. Kmetje pa ne upoštevajo širine rešetk, širine rež med rešetkami, dostopa do vode ter osvetljenosti in hrupa, ki ga ne merijo. Velikost rešetk ni ustrezna, saj je 3 cm, 5 cm in 7 cm, to pa je premala velikost, saj bi morala biti 8 cm. Tudi širina rešetk je prevelika. Morala bi biti 1,8 cm, ampak so široke 2 in 3 cm. Do vode lahko dostopa samostojno samo 52 % prašičev ves čas. Iz teh rezultatov sem ugotovila, da **tretja hipoteza ni potrjena**, ker kmetje upoštevajo 44 % življenjskih pogojev (osvetljenost glede časa, krmljenje, površino tal in privez prašičev). To sem ugotovila tako, da sem

od vseh devetih življenjskih pogojev raziskala, kaj kmetje upoštevajo in česa ne. Nato sem izračunala odstotek, koliko kmetov upošteva zakonodajo (Ur. list RS, št. 51/10).

46 % kmetov je odgovorilo, da so bili obveščena o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas, 42 % jih meni, da niso bili obveščeni, 12 % pa se tega ne spomni. **Četrta hipoteza**, ki se glasi, vsi anketirani kmetje v občini Rečica ob Savinji so obveščeni o življenjskih pogojih prašičev iz zgoraj navedenih podatkov, **ni potrjena**. Vendar sem iz intervjuva z gospo Mikek ugotovila, da so vsi kmetje obveščeni o zakonodaji, ker se lahko izobražujejo na različnih predavanjih. Tudi gospa Kovačič je v intervjuju povedala, da vsak, ki redi prašiče, mora vedeti, kakšni so minimalni pogoji za življenje prašičev, tudi če jih nobeden ne obvesti, se morajo o tem sami pozanimati.

Iz 11. sklopa vprašanj sem izvedela, da imajo kmetje samo pitance in nimajo sesnih pujskov, tekačev, mladice, merjascev in svinj.

Iz intervjuva z gospo Kovačič sem izvedela, da v obdobju od 2015 do 2019 ni bilo opravljenega inšpekcijskega pregleda v občini Rečica ob Savinji.

V Sloveniji prašičjereja prevladuje v Prekmurju, ker so tam bolj ustrezni pogoji za boljšo rejo kot v Zgornje Savinjski dolini (Mikek, 2020).

Gospa Mikek je v intervjuju povedala, da bi za uspešno rejo morali biti kmetje pozorni, da nudijo prašičem ustrezne pogoje bivanja, usklajeno prehrano, da poskrbijo za dobro zdravstveno stanje. Nuditi jim morajo optimalne rejske pogoje za življenje in tako bi lahko vsak kmet pričakoval uspešne rezultate pri prašičih. Vse, kar je naštel gospa Mikek v intervjuju, piše tudi v zakonodaji (Ur. list RS, št. 51/10) v četrtem in petem členu, in sicer, da mora skrbnik živalim storiti vse, da zagotovi dobro počutje živali, ki so v njegovi oskrbi, preprečevati mora vzroke, ki lahko povzročijo bolečine, poškodbe, bolezni in motnje v obnašanju. Za živali mora skrbeti primerno število ljudi z ustreznim znanjem, spretnostjo ter odgovornim odnosom do živali. Za vsakodnevni nadzor, ki ga opravlja skrbnik živali, morajo biti zagotovljeni pogoji za potrebne preglede, vključno z zadostno osvetlitvijo objekta, tako da je možno opraviti pregled živali ob vsakem času.

4 ZAKLJUČEK

Čeprav skrb za prašiče ni tako enostavna, pa še vedno kmetje vztrajajo, saj želijo imeti domače meso, kar so tudi sami povedali.

Prišla sem do zaključka, in sicer sem ugotovila, da se veliko kmetov rajši odloča za preprostejšo odločitev, da prašiče raje kupijo, ne pa redijo doma. Vendar tisti, ki še vedno imajo prašiče, jih nimajo samo zaradi mesa, ampak tudi zaradi ljubezni do kmetijstva.

Ravnanje z živalmi se od kmeta do kmeta zelo razlikuje. Vsi kmetje, ki sem jih obiskala varno skrbijo za prašiče in jim zagotavljajo maksimalne pogoje za uspešno rast. Zanimiva mi je bila tudi starost kmetov, čeprav so nekateri že starejši, še vedno redijo prašiče. S starostjo rastejo izkušnje in z izkušnjami raste uspešnost reje.

Če ne skrbiš za prašiče, se ne vidi samo v slabi reji, ampak tudi v slabem počutju prašičev, kar je med najpomembnejšimi negativnimi dejavniki v življenju prašiča.

Cilj moje raziskovalne naloge je bil, da bi ugotovila, kakšne življenjske pogoje omogočajo kmetje prašičem, in da bi jim lahko povedala, kako jih izboljšati. Lahko sem videla in tudi preverila, kakšne pogoje imajo prašiči. Ugotovila sem, da se vsi kmetje trudijo nuditi čim boljše pogoje prašičem, ki se tudi kažejo, saj so zadovoljni s končnimi produkti, vendar nekateri kmetje življenjske pogoje tudi kršijo, zato predlagam, da bi morali večkrat prirediti predavanja, kjer bi se lahko izobraževali, kako do bolj uspešne reje in katere predpise morajo kmetje upoštevati. Stanje bi lahko izboljšali tudi tako, da bi vsaka registrirana kmetija (v občini Rečica ob Savinji je registriranih 199 kmetij, kar sem izvedela iz intervjuva z gospo Kovačič) dobila knjižico ali spletno povezavo s spletno stranjo s predpisi, ki jih morajo upoštevati pri reji prašičev. Ustvarila bi se spletna stran samo za rejce prašičev, na katerih bi lahko bili predlogi za dobro krmo in predvsem poudarjeno upoštevanje pravilnika o življenjskih pogojih, ki jih morajo kmetje upoštevati. Povezavo na to stran bi kmetje dobili pri kmetijskih svetovalkah.

Ugotovila sem, da ni samo ena vrsta pasme, ki prevlada v številu, ker večina kmetov želi prašiče, ki so uspešni v rasti, da imajo veliko mesa, vse pasme pa tega ne nudijo.

5 VIRI IN LITERATURA

Cizej, D. *Prašičjereja*. 1. izd. Maribor: Obzorja, 1992, str. 20, 21, 181, 185.

Detmar, B. Slikovni material, 2019, 2020. Slike: 1, 5, 8, 10, 14–43.

Jurkovič, V. *Rezultati pitanja prašičev v kmečkih rejah–specializirana prašičjerejska kmetija*. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede živinoreja. Maribor, 2016, str. 17. Dostopno na: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=98232> (2. 2. 2020).

Kovač, M., Malovrh, Š. *Rejski program za prašiče SloHibrid*. 1. izd. El. knjiga. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2012, str. 33–40. Dostopno na: https://agri.bf.uni-lj.si/Enota/html/RP/RP_SloHibrid12.pdf (2. 2. 2020).

Kovač, M., Malovrh, Š. *Rejski program za prašiče SloHibrid*. 1. izd. El. knjiga. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2012, slike: 11–13, str. 38. Dostopno na: https://agri.bf.uni-lj.si/Enota/html/RP/RP_SloHibrid12.pdf (2. 2. 2020).

Kovač, M., Malovrh, Š. *Oskrba tekačev in pitancev*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Enota za prašičerejo. Domžale, 2014, str. 30. Dostopno na: https://agri.bf.uni-lj.si/Enota/html/CRP_V4-1111/prirocniki/Prir_TekaciPitanci.pdf (2. 2. 2020).

Kovačič, R. Ustni vir, (5. 2. 2020).

Malovrh, Š. *Slovenske avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali*. Slikovni material, program razvoja podeželja, slika: 6, str. 30. Dostopno na: <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/22-slovenske-avtohtone-in-tradicionalne-pasme-domacih-zivali/file?fbclid=IwAR3jfRvFZU2lo5rSAbT0JoOB11bE34bMTIfSZsbgvffUWb2t7TV7eN66Ung> (1. 3. 2020).

Marinček, L. *Dobra praksa reje prašičev, raziskave in študije*. Kmetijski inštitut Slovenije. Ljubljana, str. 9, 11, 22, 23. Dostopno na: https://arhiv.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Publikacije/raziskave/Dobra_praksa_reje_prasicev3.pdf (18. 2. 2020).

Mikek, M. Ustni vir, (4. 2. 2020).

Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Rečica ob Savinji. Uradni list RS, št. 23/2016, 6. člen. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/126606> (2. 2. 2020).

Potočnik, M. *Razvoj šolstva na Rečici ob Savinji*. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, oddelek za razredni pouk. Maribor, 2013, str. 7. Dostopno na: <https://core.ac.uk/download/pdf/67572316.pdf> (2. 2. 2020).

Malovrh, Š., Urankar, J., Kovač, M. *Selekcijska piramida*. Povzetek strokovnih nalog pri drugi priznani organizaciji v prašičereji oddelek za zootehniko (BF). 1. izdaja. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Enota za prašičerejo. Domžale, 2014. str. 3. Dostopno na: https://agri.bf.uni-lj.si/Enota/html/revija/Str_naloge2014.pdf (18. 2. 2020).

Pravilnik o zaščiti rejnih živali. Uradni list RS, št. 51/10, členi: 1–7, 9, 10, 14, 22–24, 28, 29, 30. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9926> (2. 2. 2020).

Pravilnik o označevanju plemenskih živali in drugega plemenskega materiala. Uradni list RS, št. 93/2006, 2. člen. Dostopno na: https://www.uradni-list.si/_pdf/2006/Ur/u2006093.pdf (18. 2. 2020).

Prevalnik, D. *Slovenske avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali*. Slikovni material, program razvoja podeželja, 2014, slika: 2, str. 32. Dostopno na: <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/22-slovenske-avtohtone-in-tradicionalne-pasme-domacih-zivali/file?fbclid=IwAR3jfRvFZU2lo5rSAbT0JoOB11bE34bMTIfSZsbgvffUWb2t7TV7eN66Ung> (1. 3. 2020).

Sever, S. *Rejski program za prašiče SloHibrid*. 1. izd. El. knjiga. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2012, slika: 9, str. 35. Dostopno na: https://agri.bf.uni-lj.si/Enota/html/RP/RP_SloHibrid12.pdf (1. 3. 2020).

Starina, D. Slikovni material, 2020. Slika: 43.

Šalehar, A. *Pasme prašičev*. Biotehniška fakulteta. Oddelek za zootehniko. Domžale, 1997, slike: 3, 4, 7. Dostopno na: <https://agri.bf.uni-lj.si/Pedag/html/prasicereja/arhiv/Salehar/pp1.htm> (2. 2. 2020).

Šalehar, A. *Pasme prašičev*. Biotehniška fakulteta. Oddelek za zootehniko. Domžale, 1997. Dostopno na: <https://agri.bf.uni-lj.si/Pedag/html/prasicereja/arhiv/Salehar/pp1.htm> (2. 2. 2020).

Šalehar, A. *Prašičjereja*. Ljubljana: Kmečki glas, 1995, str. 22–24, 100, 101, 111, 112, 114, 116, 118, 123, 124.

6 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik: Pasma prašičev v občini Rečica ob Savinji ter njihov življenjski prostor

Priloga 2: Obrazec za svetovanje o izpolnjevanju zahtev navzkrižne skladnosti

Priloga 3: Priročnik za izvajanje navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva

Priloga 4: Lista preverjanj za opravljanje pregledov gospodarstev, kjer redijo prašiče skladno z Zakonom o zaščiti živali (Ur. list. RS, 38/13, UPB-3) in Pravilnikom o zaščiti rejnih živali (Ur. list. RS, 51/100, 70/10)

Priloga 5: Zapisnik o inšpekcijskem pregledu, opravljenem po uradni dolžnosti – na zahtevo stranke

ANKETNI VPRAŠALNIK PASME PRAŠIČEV V OBČINI REČICA OB SAVINJI IN NJIHOV ŽIVLJENJSKI PROSTOR

Spoštovani!

Sem Blažka Detmar, dijakinja drugega letnika Srednje zdravstvene šole Celje in v tem šolskem letu izdelujem raziskovalno nalogo o življenjskih prostorih prašičev v občini Rečica ob Savinji. Z raziskavo želim ugotoviti, kakšne pogoje imajo prašiči, kjer živijo. Za pridobitev podatkov sem sestavila anketni vprašalnik in vas prosim, če ga izpolnite. Anketiranje je anonimno in podatki bodo služili samo za izdelavo raziskovalne naloge. Za sodelovanje se vam zahvaljujem.

Spol:

- a) Moški
- b) Ženski

Datum anketiranja: _____

Starost (dopolnjena leta): _____

1. Kakšne pasme prašičev imate na kmetiji? (možnih je več odgovorov)

- a. Veliki beli prašič - veliki jorkšir (large white)
- b. Danski landrace
- c. Nemški landrace
- d. Švedski landrace
- e. Duroc
- f. Pietrain
- g. Krškopoljski prašič
- h. Hibrid
- i. Drugo: _____

2. Zakaj imate to pasmo?

- a. Za predelavo mesa
- b. Za meso za domačo uporabo
- c. Za predelavo mesa in za domačo uporabo

3. Ali ste imeli kdaj v preteklosti kakšno drugo pasmo prašičev in katero?

- a. Da
- b. Ne

Katero? _____

4. Koliko prašičev imate?

- a. 1–3
- b. 4–7
- c. 8–10
- d. 11 ali več

5. Kolikokrat na dan jih krmite?

- a. Enkrat
- b. Dvakrat
- c. Trikrat
- d. Štirikrat ali več

6. Kje jih krmite?

- a. V hlevu
- b. Na prostem

7. Ali lahko prašiči samostojno dostopajo do vode?

- a. Da
- b. Ne

8. Ali so prašiči v hlevu ali na prostem?

- a. V hlevu
- b. Na prostem
- c. Oboje

9. Koliko približno prašiči tehtajo?

- a. Do 10 kg
- b. 10–20 kg
- c. 20–30 kg
- d. 30– kg
- e. 50–85 kg
- f. 85–110 kg
- g. Več kot 110 kg

10. Koliko prašičev imate v enem boksu?

- a. 1
- b. 2
- c. 3–5
- d. Več kot 5

11. Izpolnite preglednice, v katerih je navedenih nekaj prostorskih lastnosti. Če katero od naštetega nimate, naredite črtico v tistem polju.

11.1 Napišite, kako velik prostor imate za prašiče.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Talna površina boksa (m ²)					

11.2 Kakšna so tla v boksu?

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Tla v boks					

11.3 Napišite širino rež med rešetkami.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Širina rež (mm ali brez)					

11.4 Napišite, kakšna je širina rešetk.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Širina rešetk (mm ali brez)					

11.5 Če imate prašiče privezane, napišite da, če pa ne, pa napišite ne.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Privez prašičev					

11.6 Napišite, koliko ur na dan imajo prašiči svetlobo in koliko lx.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Osvetlitev prostora (h/Lx)					

11.7 Napišite, koliko je hrupa v prostoru (v decibelih (dB)).

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zreli prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Hrup (dB)					

11.8 Napišite, kakšno vrsto nastila imate (slama, žagovina, listje ...).

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zrel prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Nastil (slama, žagovina, listje...)					

11.9 Napišite, kakšna je temperatura v prostoru, kjer so prašiči.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zrel prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Temperatura (°C)					

11.10 Napišite, ali imajo prašiči polne pregrade ali rešetkaste.

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zrel prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Pregrade					

11.11 Ali so elementi rešetkastih pregrad postavljeni vodoravno ali navpično?

Kategorije	Sesni prašiči	Tekači (odstavljeni– spolno zrel prašiči)	Pitanci	Merjasec	Mladica
Pregrade					

12. Ali ste bili obveščeni o minimalni talni površini za prašiče različnih telesnih mas?

- a. Da
- b. Ne
- c. Se ne spomnim

2019

estradiol ali njegovim estrom podobne derivate?		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 69			
Ali upoštevam prepoved dajanja živali, tretiranih s snovmi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in betaagonisti, na trg za prehrano ljudi pred iztekom karence?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 70			
Ali upoštevam zahtevo, da so vsi podatki o zdravljenju živali z zdravili, ki vsebujejo trenbolon ali beta-agoniste, vpisani v veterinarsko spričevalo ali potni list?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 71			
Ali upoštevam prepoved dajanja mesa in proizvodov živali, tretiranih s snovmi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in beta agonisti, na trg za prehrano ljudi pred iztekom karence?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
JAVNO ZDRAVJE, ZDRAVJE ŽIVALI IN RASTLIN- IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA ŽIVALI				
<input type="checkbox"/> NU	13. PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA - PZR 6 – Identifikacija in registracija prašičev			X
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 72			
Ali sem, če redim več kot enega prašiča ali pa je iz dostopne dokumentacije razvidno, da sem jih redil v preteklih 12 mesecih, vpisan v evidenco imetnikov prašičev?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 73			
Ali označujem živali skladno s predpisi (vse živali pred odhodom iz KMG, oziroma vse kupljene, prejete (podarjene) prašiče)?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 74			
<input type="checkbox"/> NU	Ali na gospodarstvu vodim register prašičev?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali v register prašičev sprotno vpisujem vse premike?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali hranim dokumentacijo v skladu s predpisi?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali v register prašičev vpišem stalež prašičev na dan 1. februar tekočega leta?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 75			
<input type="checkbox"/> NU	Ali najpozneje v sedmih dneh priglasim v centralni register prašičev: vsak odhod živali z gospodarstva, vsak приход živali na gospodarstvo?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali sem sporočil stalež prašičev preko zbirne vloge v CRPS, če ne ali sem sporočil stalež do 30. junija tekočega leta?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	14. PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA - PZR 7 – Identifikacija in registracija govedi			X
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 76			
Ali so vse živali na rojene gospodarstvu na kmetijskem gospodarstvu označene čimprej po rojstvu oziroma najkasneje do starosti 20 dni; ter kupljene), ustrezno označene?		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 77			
<input type="checkbox"/> NU	Ali v primeru ugotovitve izgube ušesne znamke v roku sedmih dni naročim dvojnik ušesne znamke?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali po prejemu dvojnika v roku sedmih dni le - tega ustrezno namestim živalim?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 78			
<input type="checkbox"/> NU	Ali so vsa nova rojstva sporočena v CRG?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je prejem/uvoz živali sporočen v CRG?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali za vse živali na gospodarstvu hranim potni list?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je potni list ustrezno izpolnjen in podpisan?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
		da	ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 79			
<input type="checkbox"/> NU	Ali na gospodarstvu vodim register govedi?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

2019

<input type="checkbox"/> NU	Ali teleta, ki kažejo znake bolezni ali poškodb takoj ustrezno zdravim in pokličem veterinarja, če se tele ne odziva na rejca?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali imam predviden ločen prostor za bolna ali onemogla teleta z nastianim ležiščem?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 109			
<input type="checkbox"/> NU	Ali imajo vsa teleta zagotovljeno primerno svobodo gibanja, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 110			
<input type="checkbox"/> NU	Ali sem poskrbel, da teleta niso privezana, razen eno uro med napajanjem?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Če so teleta privezana med napajanjem, ali je privez takšen, da žival lahko nemoteno vstane ali se ulče?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 111			
<input type="checkbox"/> NU	Ali iz hleva, boksov in posode redno odstranjujem vse iztrebke in preostalo krmo?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 112			
<input type="checkbox"/> NU	Ali je oprema za napajanje in krmljenje nameščena, vzdrževana in takšnih oblik, da je onesnaženje krme čim manjše?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je oprema za napajanje in krmljenje nameščena, vzdrževana in takšnih oblik, da ni poškodb zaradi prerivanja?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 113			
<input type="checkbox"/> NU	Ali imajo vsa moja teleta, mlajša od 2 tednov, na ležišču nastil?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 114			
<input type="checkbox"/> NU	Ali pokladam teletom od 2. tedna starosti dalje strukturno krmo (kvalitetno murvo)?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Teletom nikoli ne natikam nagobčnikov?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 115			
<input type="checkbox"/> NU	Ali so vsa teleta, ki se napajajo z mlekom ali mlečnim nadomestkom, krmljena najmanj dvakrat dnevno?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali lahko pri omejenem krmljenju, čene gre za elektronsko vodene krmilne postaje, vsa teleta v hlevu hkrati jejo?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 116			
<input type="checkbox"/> NU	Ali moja teleta v hlevu dobijo dovolj vode ali drugih tekočin, primernih za napajanje?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali imajo bolna teleta stalen dostop do pitne vode?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali imajo teleta, kadar so izpostavljena visokim temperaturam stalen dostop do pitne vode?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 117			
<input type="checkbox"/> NU	Ali so vsako tele prejme kolostrum v prvih 6-ih urah življenja?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	19. PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA - PZR 12 – Dobrobit prašičev			
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 118			
<input type="checkbox"/> NU	Ali moja reja izpolnjuje zahteve po minimalni talni površini, ki jo mora imeti vsak tekač v skupini?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 119			
<input type="checkbox"/> NU	Ali moja reja izpolnjuje zahteve po minimalni talni površini, ki jo mora imeti vsak pitanec v skupini?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 120			
<input type="checkbox"/> NU	Ali moja reja izpolnjuje zahteve po minimalni talni površini, ki jo mora imeti vsaka mladica po osemenitvi ali svinja v skupini?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

2019

<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 121		
<input type="checkbox"/> NU	Ali imam v hlevu zagotovljena polna tla za vsako mladičico po osemnitvi vsaj 0,95 m ² in za vsako brejo svinjo vsaj 1,3 m ² ?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali drenažne površine predstavljajo največ 15% te površine?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 122		
<input type="checkbox"/> NU	Ali imam v hlevu take betonske rešetke, da je največja širina rež za pujske 11 mm, za tekače 14 mm, za pitance 18 mm in za mladičice ter svinje največ 20 mm?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je v hlevu širina betonske rešetke (to je tista, kamor žival stopi), široka vsaj 50 mm za pujske in tekače in vsaj 80 mm za pitance, mladičice in svinje?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 123		
<input type="checkbox"/> NU	Ali izpolnjujem zahtevo, da v hlevu ni privezanih svinj ali/in mladič?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 124		
<input type="checkbox"/> NU	Na kmetiji redim 10 ali manj svinj in mladič. V času od 4 tednov po osemnitvi do 1 tedna pred pričakovano prasitvijo so lahko v individualnih boksih. Ali imajo v njih dovolj prostora za obračanje, leganje?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Na kmetiji redim več kot 10 svinj in mladič. V času od 4 tednov po osemnitvi do 1 tedna pred pričakovano prasitvijo so nameščene v skupine. V boksu imam 5 ali manj živali. Ali so stranice boksa daljše od 2,4 m?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Na kmetiji redim več kot 10 svinj in mladič. V času od 4 tednov po osemnitvi do 1 tedna pred pričakovano prasitvijo so nameščene v skupine. V boksu imam 6 ali več živali. Ali so stranice boksa daljše od 2,8 m?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 125		
<input type="checkbox"/> NU	Ali sem poskrbel, da so prašiči zaposleni z različnimi materiali, skladno z načinom reje?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 126		
<input type="checkbox"/> NU	Ali so vsi prašiči krmljeni vsaj enkrat dnevno?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali ima vsak prašič v boksu možnost, da pri restriktivnem krmljenju (to je: pri omejenem krmljenju) žre hkrati z drugimi in zaužije dovoljšnjo količino krme? (to ne velja za elektronsko vodeno krmljenje)	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 127		
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva po voluminozni krmi je izpolnjena, če dokrmiljujem z voluminozno krmo ali je mešanica vsebuje dovolj surovo vlaknine.	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Če so svinje in mladičice v dobrem rejskem stanju in niso presuhe ob koncu laktacije, potem so dobro preskrbljene tudi z energetsko krmo.	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 128		
<input type="checkbox"/> NU	Ali je iz skupine izločena in individualno nameščena žival, ki izvaja pretirano agresijo nad ostalimi živalmi?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je iz skupine izločena in individualno nameščena poškodovana ali bolna ali tista, ki je bila napadena?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 129		
<input type="checkbox"/> NU	Ali pri reji ne povzročam namernega dodatnega hrupa, ki ni povezan z samimi opravili v reji?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 130		
<input type="checkbox"/> NU	Ali skupna površina oken in vrat (ki mejijo na zunanost) hleva predstavljajo 1/40 talne površine v hlevu?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali pri umetni osvetlitvi gorijo žarnice vsak dan najmanj 8 ur jakosti vsaj 40 luksov?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je v hlevu omogočen dodaten vir svetlobe (stalci ali premičeni), ki omogoča pregled živali ob kateremkoli času?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 131		

14

2019

	Ali so prostori, kjer redim prašiče primerno urejeni?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 132			
	Ali imajo vsi prašiči, ki so starejši od 14 dni stalen dostop do pitne vode?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 133			
<input type="checkbox"/> NU	Ali kastracijo naredim preden so pujski stari 7 dni, z načinom, da se tkiva ne trgajo?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali v primeru, ko so pujski starejši od 7 dni, kastracijo (z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije) opravi veterinar?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 134			
<input type="checkbox"/> NU	Ali zobke zbrusimo/poščipamo preden so pujski stari 7 dni?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali v primeru, ko so pujski starejši od 7 dni, krašanje repov in brušenje zob (z uporabo anestezije in dolgotrajne analgezije) opravi veterinar?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 135			
<input type="checkbox"/> NU	Na kmetiji imam merjasca v boks, kamor tudi pripuščam svinje. Ali je talna površina v boks vsaj 10 m ² ?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Merjasca imam v boks, vendar v njem ne pripuščam svinj. Ali talna površina boksa znaša vsaj 6 m ² ?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 136			
	Na kmetiji imam merjasca v boks, ali mu le ta omogoča da sliši, voha in vidi druge prašiče?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 137			
	Če so svinje in mladice v skupini in se pojavljajo agresije, ko je skupina že dalj časa oblikovana, ali sem kot rejec ukrepal, da se zmanjša agresivnost?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 138			
<input type="checkbox"/> NU	Kadar opazimo tipične znake obolenosti in je analiza blata pokazala prisotnost zajedavcev, živali tretiram proti zajedavcem?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali breje svinje in mladice temeljito očistim in tretiram z namenskimi sredstvi proti zunanjim zajedalcem, preden jih prestavimo v praslišče?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 139			
	Če mi sistem reje dopušča, ali imajo svinje in mladice na voljo material (slama...) za izgradnjo gnezda in sicer v tednu pred prasnitvijo?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 140			
<input type="checkbox"/> NU	Ali je ležišče breje svinje ali mladice dovolj veliko, da omogoča nemoteno prasnitev ali pomoč pri prasnitvi?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali se pujski, ko svinja lega, lahko umaknejo v svoj del boksa?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 141			
	Ali so tla v gnezdu polna oziroma pokrita z materialom, da delujejo kot polna in se lahko vsi hkrati uležejo?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 142			
<input type="checkbox"/> NU	Ali imajo vsi pujski hkrati možnost, da istočasno počivajo oz. ležijo?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali lahko vsi pujski nemoteno sesajo, če so svinje ukleščene?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	V primeru prasnitvenega boksa, ali imajo pujski dovolj prostora, da brez težav sesajo?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Zahteva navzkrižne skladnosti 143			
<input type="checkbox"/> NU	Ali sem odstavil pujske, stare najmanj 28 dni?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>

2019

<input type="checkbox"/> NU	Ali sem pujske, ki so stari med 21. in 28. dni prestavil v oprane, razkužene bokse, kjer ni zraven svinj?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 144				
<input type="checkbox"/> NU	Sem poskrbel, da sem združeval čim manj skupin, tako da so vzpostavljene stabilne socialne skupine?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali imam prašiče (tekače in pitance) nameščene v stabilnih socialnih skupinah z namcnom preprečevanja agresivnosti?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je uporaba pomirjeval pri lajšanju prilagoditev tekačev in pitancev le izjemen ukrep po predhodni presoji veterinarja o opravičenosti aplikacije?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	20. PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA - PZR 12 – Dobrobit rejnih živali			
Zahteva navzkrižne skladnosti 145				
<input type="checkbox"/> NU	Ali je odgovorna oseba za ustrezno oskrbo živali vsaj enkrat dnevno v hlevu in oskrbi živali oziroma je na pašniku in preveri stanje črede?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 146				
<input type="checkbox"/> NU	Ali bolne, poškodovane in onemogle živali takoj ustrezno oskrbim in, če je potrebno, ločeno namestim s suhim in udobnim nastilom?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali skrbnik pravočasno zahteva veterinarsko pomoč in oskrbo poškodovanih ali bolnih živali?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali skrbnik pravočasno zahteva veterinarsko pomoč pri porodih, kadar je to potrebno?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 147				
<input type="checkbox"/> NU	Ali redno vodim dnevnik veterinarskih posegov in register živali na gospodarstvu in vanjo vpisujem uporabo zdravil za zdravljenje živali in tudi pogine?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 148				
<input type="checkbox"/> NU	Ali imam spravljene vse dnevnik veterinarskih posegov za 3 leta nazaj od datuma zadnjega vpisa?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 149				
<input type="checkbox"/> NU	Ali so v moji reji živalim zagotovljeni takšni pogoji, da jim je omogočena primerna svoboda gibanja, kar pomeni, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe (žretnje, uriniranje...)?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Kadar je žival privezana (in to ni v nasprotju z zakonodajo) - so privezi takšni, da lahko živali nemoteno legajo in vstajajo in niso pretesni (na vratu ne sme biti zažemkov)?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 150				
<input type="checkbox"/> NU	Ali je v mojem hlevu takšna oprema, materiali in sam boks, da živali niso poškodovane in le ti niso škodljivi?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali so materiali odporni in le ti omogočajo enostavno čiščenje in po potrebi razkuževanje?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 151				
<input type="checkbox"/> NU	Oprema hleva (pribor) in sam hlev je zgrajen in vzdrževan tako, da ni ostrih robov ali izbočenih delov, ki bi lahko živali poškodovale?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 152				
<input type="checkbox"/> NU	Ali predstavljajo odprtine v steni (okna in vrata, ki mejijo na zunanost) vsaj 1/20 talne površine ALI vir umetne osvetlitve jakosti 80 luksov?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali imamo podnevi, če je površina odprtin v steni manjša od 1/20 talne površine, zagotovljeno umetno osvetlitev 8 ur dnevno?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Pri reji kokoši nesnic in pisanju piščancev za meso izpolnjujem pogoj, ki je naveden, kako ravna kmet – živali imajo skupno nepretrgan počitek v temi (kokoši 8 ur, piščanci 6 ur- od tega najkrajši interval 4 ure), režim pa postopno uvajam?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je v vsini piščančjih oči vsaj 20 lux-ov na 80% površine, kjer so piščanci?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/> NU	Ali je v hlevu vzpostavljen dovolj močen sistem osvetlitve, ki omogoča učinkovit pregled živali?	<input type="checkbox"/> da	<input type="checkbox"/> ne	<input type="checkbox"/>
Zahteva navzkrižne skladnosti 153				

16

2019

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

ZAHTEVA NAVZKRIZNE SKLADNOSTI ŠT. 119	STROKOVNI RAZLOGI	KAKO RAVNA KMET	VPRAŠANJA ZA POMOČ KMETU										
<p>119. Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za pitanec v skupini.</p> <p>teža (kg) ...m² 30-50 0,40 50-85 0,55 85-110 0,65 več kot 110 ... 1,00</p> <p>Odstotek zmanjšanja plačil (%): S 3</p> <p>CIU Dobrobit živali. Preprečevanje trpljenja živali in manjše izgube v reji.</p>	<p>Preveliko pretrvanje živali na najmanjšem prostoru povzroča neugodno počutje živali in povečuje agresivnost nadrejenih živali nad podrejenimi. Poleg navedene motnje v vedenju prihaja tudi do kvalitativnih sprememb, kot je pogostejše grizenje repov in ušes, in s tem do poškodb, ki so vzrok za gospodarsko škodo.</p> <p>Če je dovolj prostora, se napadena žival lahko umakne in reja dosega boljše rezultate.</p>	<p>Izračunamo, če v hlevu izpolnjujemo zahtevane pogoje. Minimalna talna površina, ki jo mora imeti vsak pitanec v skupini je:</p> <table border="1" data-bbox="678 1097 973 1411"> <thead> <tr> <th>Živa masa (kg)</th> <th>Min. talna površina (m²)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>30 do 50</td> <td>0,4</td> </tr> <tr> <td>nad 50 do 85</td> <td>0,55</td> </tr> <tr> <td>nad 85 do 110</td> <td>0,65</td> </tr> <tr> <td>nad 110</td> <td>1,00</td> </tr> </tbody> </table> <p>Če kmet ne izpolnjuje zahteve, lahko:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preseli živali ali združi bokse. - za nasvet vpraša specialista za prašičerjov/gradnjo hlevov 	Živa masa (kg)	Min. talna površina (m ²)	30 do 50	0,4	nad 50 do 85	0,55	nad 85 do 110	0,65	nad 110	1,00	<p>1. Ali moja reja izpolnjuje zahteve po minimalni talni površini, ki jo mora imeti vsak pitanec v skupini?</p> <p><input type="radio"/> Da <input type="radio"/> Ne</p>
Živa masa (kg)	Min. talna površina (m ²)												
30 do 50	0,4												
nad 50 do 85	0,55												
nad 85 do 110	0,65												
nad 110	1,00												

165/218

2019

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

ZAHTEVA NAVZKRIŽNE SKLADNOSTI ST. 122	STROKOVNI RAZLOGI	KAKO RAVNA KMET	VPRAŠANJA ZA POMOČ KMETU
<p>122. Največja širina rež in najmanjša širina betonskih rešetk ustrežata predpisanim velikostim.</p>	<p>Če se uporabljajo betonske rešetke pri reji prašičev v skupinskih bokalih, potem morajo biti betonske rešetke, kjer je maksimalna širina rež:</p>	<p>Izmerite in ugotovite stanje na vaši kmetiji. Če mere niso take, kot so predpisane je potrebno hlev preurediti. O možnostih na vaši kmetiji se posvetujte s strokovnjaki. V kolikor nabavljate že rabljene rešetke, bodite izredno previdni in jih še pred nakupom izmerite, če ustrežajo predpisanim – zahtevanim meram, saj jih običajno nekdo zamenja, ker nekaj ni vredu.</p>	<p>1. Ali imam v hlevu take betonske rešetke, da je največja širina rež za pujske 11 mm, za tekače 14 mm, za pitance 18 mm in za mladiče ter svinje največ 20 mm?</p> <p><input type="radio"/> Da <input type="radio"/> Ne</p>
<p>S 3</p>	<p>- za pujske 11 mm, - za tekače 14 mm, - za pitance 18 mm, - za mladiče ter svinje 20 mm</p>		<p><input type="radio"/> Da <input type="radio"/> Ne</p>
<p>CIJLJ: Dobrobit živali. Preprečeno sezuvanje parkljev in poškodbe nog, posredno ugodno počutje živali in večji uspeh v reji.</p>	<p>- za mladiče ter svinje 20 mm in minimalno širino rešetk (nastopni del): - 50 mm za pujske in tekače, - 80 mm za pitance, mladiče in svinje. Betonske rešetke morajo biti take, da je nevarnost poškodb parkljev čim manjša.</p>		<p>2. Ali je v hlevu širina betonske rešetke (to je tista, kamor živali stopi), široka vsaj 50 mm za pujske in tekače in vsaj 80 mm za pitance, mladiče in svinje?</p> <p><input type="radio"/> Da <input type="radio"/> Ne</p>

168/218

2019

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

ZAHTEVA NAVZKRIŽNE SKLADNOSTI ŠT. 126	STROKOVNI RAZLOGI	KAKO RAVNA KMET	VPRAŠANJA ZA POMOČ KMETU										
<p>126. Vsi prašiči se krmijo najmanj enkrat dnevno. V skupinski reji in pri omejevalnem krmiljenju brez elektronskih krmilnih postaj imejo vsi prašiči istočasno nemoten dostop do kreme.</p> <p>Svinje in mladiče v skupini morajo imeti zadostno količino kreme, tudi če se zanj hkrati potegujejo druge živali.</p>	<p>Prašič je selekcioniran na požrešnost, zato je frustriran, če ne more zredit. Za prašiče je značilno alelomimetično žretye – to je, da si želijo vsi hkrati izvajati isto dejavnost (vsi hkrati žretyo, rjejo,..). Prašič ima značilen dvofazni dnevni ritem žretya. Zanj je najustreznejše krmiljenje zjutraj in zvečer. Pri restriktivnem in enkratnem krmiljenju na dan obstaja še vedno možnost, da se vsi prašiči v skupini enkrat na dan nažro do silega. Pri restriktivnem krmiljenju je še posebno pomembno, da lahko vse živali v skupini žro hkrati.</p>	<p>Samo pri reji prašičev, ki imajo dnevno omejeno količino kreme (restriktivna način krmiljenja), se zahteva, da je krmilni prostor ali korto tako veliko, da lahko žretyo vse živali hkrati. Korto mora biti dovolj široko, da se za njim lahko razvrstijo vse živali hkrati. Izjema so elektronske krmilne postaje. Za plemenske svinje morajo biti zagotovljena individualna krmilna stojšča. Minimalna širina korta (na posamezno žival) je za posamezne kategorije prašičev naslednja:</p> <table border="1" data-bbox="571 936 863 1261"> <thead> <tr> <th>Kategorija prašičev</th> <th>Širina korta (cm)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tekači do 25 kg</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>Pitanci 25–60 kg</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>Pitanci* 60–110 kg</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>Svinje</td> <td>40</td> </tr> </tbody> </table> <p>* Velja tudi za mlade plemenske prašiče.</p>	Kategorija prašičev	Širina korta (cm)	Tekači do 25 kg	18	Pitanci 25–60 kg	27	Pitanci* 60–110 kg	33	Svinje	40	<p>1. Ali so vsi prašiči krmiljeni vsaj enkrat dnevno?</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p> <p>2. Ali ima vsak prašič v boksu možnost, da pri restriktivnem krmiljenju (to je, pri omejenem krmiljenju) žre hkrati z drugimi in zaužije dovoljšnjo količino kreme? (to ne velja za elektronsko vodeno krmiljenje)</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p>
Kategorija prašičev	Širina korta (cm)												
Tekači do 25 kg	18												
Pitanci 25–60 kg	27												
Pitanci* 60–110 kg	33												
Svinje	40												
<p>S 3</p>	<p>Odstotek zmanjšanja plačil (%):</p>	<p>Če imate v isti skupini polovico izrazito lepo rejernih živali in pol ali nekoliko manj izrazito suhih (zahranih) živali je to znak, da ne morejo vse živali hkrati jesti in ne prejmejo ob enkratnem krmiljenju vse enako količino kreme.</p>											
<p>CILDDobrobit živaliUgodno počuje in uspešna reja.</p>													

172/218

CIU Dobrobit živali. Rejski uspeh in ugodno počutje živali.		treba dodati umetno svetlobo. Luce morajo v tem primeru goreti najmanj 8 ur dnevno (optimalno je od 9. do 17. ure). Pomembna je izbira svetilnih teles, kajti pri enaki moči dajejo različno osvetlitev.	dodaten vir svetlobe (stalen ali premičen), ki omogoča pregled živali ob katerikoli času? <input type="radio"/> Da <input type="radio"/> Ne
--	--	---	---

179/218

2019

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

ZAHTEVA NAVZKRJIŽNE SKLADNOSTI ŠT. 130	STROKOVNI RAZLOGI	KAKO RAVNA KMET	VPRŠANJA ZA POMOČ KMETU
<p>130. Pri naravni osvetlitvi so 1/40 talne površine odprtine v steni (okna in vrata).</p> <p>Pri umetni osvetlitvi je zagotovljenih 40 luksov.</p> <p>Na voljo je dovolj močan vir svetlobe, ki omogoča pregled prašičev ob vsakem času.</p>	<p>Primeren in stabilen dnevni ritem, ki vključuje naravno ali umetno osvetlitev podnevi in temo ponoči, je pomemben za ugodno počutje prašičev. Ponoči prašiči praviloma mirujejo (do 99 % noči), podnevi pa so aktivni zjutraj in zvečer, vmes pa mirujejo (počivaljo).</p> <p>Svetloba vpliva tudi prek oči in vidnega živca na endokrine žleze in s tem tudi na vedenje (na primer razmnoževanje).</p> <p>V hlevu moramo imeti rejec dovolj močen vir svetlobe, da lahko natančno pregleduje živali, opazi nepravilnosti in jih sanira.</p>	<p>Minimalna naravna osvetlitev je tista, ko seštevke ploščin vseh odprtih (okna + vrata) predstavlja vsaj 1/40 talne površine hleva.</p> <p>Na primer: 4 okna $60 * 90 = 0,54 \text{ m}^2$ vrata $320 * 220 = 7,04 \text{ m}^2$</p> <p>Skupna površina odprtih: $7,04 + (4*0,54) = 9,2 \text{ m}^2$</p> <p>Hlev ima dimenzije: 15 m x 12 m, njegova talna površina je 180 m^2.</p> <p>Osvetlitev znaša: $9,2 : 180 = 0,0511$, to je več kot 1/40 oziroma 0,025!</p> <p>Če je površina oken in vrat premajhna, je</p>	<p>1. Ali skupna površina oken in vrat (ki mejijo na zunanost) hleva predstavlja 1/40 talne površine v hlevu?</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p> <p>2. Ali pri umetni osvetlitvi gorijo žarnice vsak dan najmanj 8 ur jakosti vsaj 40 luksov?</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p> <p>3. Ali je v hlevu omogočen</p>

178/218

2019

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

ZAHTEVA NAVZKRIZNE SKLADNOSTI ŠT. 131	STROKOVNI RAZLOGI	KAKO RAVNA KMET	VPRASHANJA ZA POMOČ KMETU
<p>131. Prostori in tla, kjer so nameščeni prašiči, morajo biti ustrezno urejeni.</p> <p>Odstotek zmanjšanja plačil (%):</p> <p>- S 3</p> <p>T 5 Pravnomočna odločba</p> <p>CH J</p> <p>Podoben žvali.</p> <p>Kepj-ka tpejch in urjedno počutje živali.</p>	<p>Samo v hlevu, kjer je prašičem omogočeno vrsti značilno obnašanje in dovolj prostora za stransko lego, so pogoji uhlevitve primerni, da lahko živali dosegaajo dober rejški uspeh.</p>	<p>Velikost, nastopne površine pri rešetkastih tleh, pregrade med boksi, dimenzije boksov, polna/rešetkasta tla, osvetlitev, hrup le v primeru opravi (tisti, ki se ga ne da preprečiti) ključno vplivajo na prašiče in njihovo počutje. Če so prostori urejeni, se prašiči dobro počutijo, rejški uspeh pa je boljši.</p> <p>Če izpolnjujemo zahteve številk: 117, 118, 119, 120, 121, 123, 127, 129, 134 v tistem delu, ki velja za vaš hlev, so prostori ustrezno urejeni.</p>	<p>1. Ali so prostori, kjer redim prašiče ustrezno urejeni?</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p>

180/218

GLAVNA ZADEVA: Dobrobit živali → PZR 12: DOBROBIT PRAŠIČEV

<p>ZAHTEVA NAVZKRIŽNE SKLADNOSTI ŠT. 132</p>	<p>STROKOVNI RAZLOGI</p>	<p>KAKO RAVNA KMET</p>	<p>VPRAŠANJA ZA POMOČ KMETU</p>										
<p>132. Vsi prašiči starejši od dveh tednov morajo imeti stalen dostop do pitne vode.</p> <p>Odstotek zmanjšanja plačil (%):</p> <p>- S 3</p> <p>- T 5 Pravnomočna odločba</p>	<p>Iz večih razlogov prašiči potrebujejo vodo: za vse metabolne procese, uravnavanja telesne temperature, prenosa hranil po telesu in metabolitov iz telesa, za proizvodnjo mleka, reprodukcijo in rast. Če je žival željna, se zaustavi rast kar za nekaj časa. Prašič lahko izgubi praktično vso telesno maso, skoraj polovico beljakovin in je še vedno živ, če pa izgubi eno desetino vode, pogine.</p> <p>Če se spremeni temperaturno območje iz 12 – 15°C na 30-35°C, se povečajo potrebe po pitju za več kot 50%!</p> <p>Ovisnost dnevnega prirasta od pretočnosti nipla:</p>	<p>Potrebe po pitni vodi so odvisne od zunanje temperature, prehrane, frekvence v kateri je voda na voljo, sisterna uhlevitve in stresa.</p> <p>Potrebe prašičev po vodi:</p> <table border="1" data-bbox="598 1097 1061 1478"> <tr> <td>Kategorija prašičev</td> <td>Litr/prašič/dan</td> </tr> <tr> <td>Tekaci (od odstavitve do 27 kg žive mase - ZM)</td> <td>2,8 litra/dan</td> </tr> <tr> <td>pitand od 27 do 45 kg</td> <td>2,5 – 3,0 L/kg zaužite krme</td> </tr> <tr> <td></td> <td>8 - 12 L/dan</td> </tr> <tr> <td></td> <td>2,5 – 3 L/kg</td> </tr> </table>	Kategorija prašičev	Litr/prašič/dan	Tekaci (od odstavitve do 27 kg žive mase - ZM)	2,8 litra/dan	pitand od 27 do 45 kg	2,5 – 3,0 L/kg zaužite krme		8 - 12 L/dan		2,5 – 3 L/kg	<p>1. Ali imajo vsi prašiči, ki so starejši od 14 dni stalen dostop do pitne vode?</p> <p><input type="radio"/> Da</p> <p><input type="radio"/> Ne</p>
Kategorija prašičev	Litr/prašič/dan												
Tekaci (od odstavitve do 27 kg žive mase - ZM)	2,8 litra/dan												
pitand od 27 do 45 kg	2,5 – 3,0 L/kg zaužite krme												
	8 - 12 L/dan												
	2,5 – 3 L/kg												



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

LISTA PREVERJANJ

za opravljanje pregledov gospodarstev, kjer radijo prašiče skladno z Zakonom o zaščiti živali (Ur.L.RS, 38/13, UPB-3) in Pravilnikom o
zaščiti rejnih živali (Ur.L.RS, 61/10, 70/10)
VERZIJA 6, velja od 1.1.2015

SKRBNIK ŽIVALI (ime in priimek, naslov, ime nosilca dejavnosti)

.....
.....

REGISTRSKA ŠTEVILKA ali KMG-MID

ŠTEVILO ŽIVALI:

VRSTA REJE:

A SPLOŠNI DEL

A.1 Osebe

A.1.1 Za dobrobit živali je odgovoren skrbnik živali. Za živali skrbi primerno število ljudi z ustreznim znanjem, usposobjenostjo in odgovornim odnosom do živali. (čl. 4)

A.2 Pregledi

A.2.1 Zagotovljeni so pogoji za vse potrebne preglede, vključno z zadostno osvetlitvijo objekta, tako da je mogoče pregledati živali ob vsakem času. (čl. 5)

A.2.2 Vse rejne živali v intenzivnih rejah so vsaj enkrat dnevno pod rednim nadzorstvom oskrbovalcev. Skrbnik živali zagotavlja redno preverjanje zdravstvenega stanja in dobrobiti živali tako pogosto, da je preprečeno nepotrebno trpljenje živali. (čl. 8 ZZŽiv)

A.2.3 Bolne, poškodovane in onemogle živali so takoj ustrezno oskrbljene, tako, da je preprečeno nepotrebno trpljenje. Skrbnik živali pravočasno zahteva veterinarsko pomoč in oskrbo bolnih ali poškodovanih živali, veterinarsko pomoč pri porodih, kadar je potrebna, ter ustrezno nego bolnih, poškodovanih in onemoglih živali. (čl. 8 ZZŽiv, čl. 6/1)

A.2.4 Zagotovljena je ustrezna ločena namestitvev bolnih, poškodovanih in onemoglih živali v primernih prostorih s suhim in udobnim nastiljem. (čl. 6/2)

A.3 Vodenje evidence

A.3.1 Skrbnik živali na gospodarstvu vodi evidence o poginih, ki vsebujejo najmanj datum pregleda in število poginulih živali oziroma identifikacijsko oznako živali. Skrbnik hrani evidenco najmanj 3 leta. (čl. 7)

A.4 Svoboda gibanja

A.4.1 Živalim je zagotovljena svoboda gibanja, primerna njihovi vrsti, pasmi, starosti, stopnji razvoja, prilagoditvi in udomačitvi, ki preprečuje nepotrebno trpljenje ali poškodbe živali. (čl. 8/1)

A.4.2 Če je žival stalno ali redno privezana ali zaprta, ima dovolj prostora v skladu z njenimi fiziološkimi in etološkimi potrebami. (čl. 8/2)

A.5 Objekti in prostori za nastanitev

A.5.1 Materiali za gradnjo objektov, prostorov za nastanitev, boksov in opreme, s katerimi pridejo živali v stik, so neškodljivi za živali, so dovolj odporni in primerni za temeljito čiščenje in razkuževanje. (čl. 9/1)

A.5.2 Objekti in oprema so urejeni tako, da ne poškodujejo živali. (čl. 9/2)

A.5.3 Toplota, vlažnost, kroženje zraka, zračenje, koncentracija plinov, higiena in intenzivnost hrupa v prostorih, kjer so živali, morajo ustrezati njihovi vrsti in stopnji razvoja, prilagoditvi in udomačitvi, fiziološkim in etološkimi potrebam ter higienskim pogojem. (čl. 9/3)

A.5.4 Živali v objektih niso stalno v temi. (čl. 9/4)

A.5.5 Zagotovljena je primerna umetna svetloba (če ni dovolj naravne svetlobe). (čl. 9/4)

A.5.6 Določen je čas za počitek, ko so živali v temi (v primeru umetne svetlobe). (čl. 9/4)

A.5.7 Električna napeljava oziroma električno orodje pa nameščeno tako, da ne predstavlja nevarnosti za živali. (čl. 9/5)

A.5.8	Živali, nastanjene izven objektov, so zavarovane pred neugodnimi vremenskimi razmerami, plenilci in drugimi nevarnostmi in imajo v neugodnih vremenskih razmerah zaščito pred močnimi soncem ali vetrom in suh prostor/mesto za počitek. (čl. 10)	
A.6	Avtomatska ali mehanska oprema	
A.6.1	Skrbnik živali skrbi, da je tehnična oprema v objektilih enkrat dnevno pregledana. Morebitne okvare so odpravljene v najkrajšem času. Do popravila so zagotovljeni pogoji za zagotavljanje zdravlja in dobrega počutja živali. (čl. 11/1)	
A.6.2	Če so objekti umetno prezračevani, je zagotovljen alarmni sistem za opozarjanje na okvaro v prezračevalnem sistemu. Alarmni sistem je redno vzdrževan. Zagotovljen je rezervni sistem prezračevanja do odprave napake na osnovnem sistemu. (čl. 11/2)	
A.7	Krma, voda in druge snovi	
A.7.1	Skrbnik živalim zagotavlja primerno kakovost in količino ustrezne krme, ter primeren način krmjenja in napajanja za ohranjanje zdravlja ter zadovoljevanje etoloških potreb ob krmjenju. (čl. 12/1)	
A.7.2	Oprema za napajanje in krmjenje je oblikovana, grajena in nameščena tako, da se preprečuje kontaminacija vode in krme ter da so poškodbe zaradi prerivanja za vodo in krmo med živalimi minimalne. (čl. 12/2)	
A.7.3	Vse živali imajo dostop do primerne vodnega vira ali jim je omogočen dostop do napajanja na drug način. (čl. 12/3)	
A.7.4	Krma izpolnjuje predpisane zahteve glede higiene krme (Uredba ES 183/2005). (čl. 12/4)	
A.7.5	Vse živali imajo dostop do krme v časovnih intervalih, ki ustrezajo njihovim fiziološkim potrebam. (čl. 12/5)	
A.8	Pohabljanja	
A.8.1	Na živalih se izvaja posege skladno z Zakonom o zaščiti živali. (čl. 19, 20 ZZZiv)	
A.9	Postopke reje	
A.9.1	Živali se ne redijo na način in s postopki, ki bi povzročali trpljenje ali škodljivo vplivali na dobrobit živali (izjemoma so dovoljeni postopki, ki predstavljajo kratkotrajno obremenitev in ne povzročajo trajnih poškodb). (čl. 13/1)	
A.9.2	Živali se redi le, če je na osnovi njihovega genotipa ali fenotipa možno pričakovati, da to ne škoduje njihovi dobrobiti. (čl. 13/2)	

P POSEBNI DEL - PRAŠIČI																	
P.1 Osebj																	
P.1.1	Za dobrobit živali je odgovoren skrbnik živali. Za živali skrbi primerno število ljudi z ustreznim znanjem, usposobjenostjo in odgovornim odnosom do živali (čl. 4). Imetnik prašičev mora seznaniti zaposleno osebo, ki prihaja v stik s prašiči z določbami tega poglavja (čl. 25)																
P.2 Pregledi																	
P.2.1	Agresivni ali napadani prašiči so nameščeni v individualne bokse, ki so dovolj veliki, da se lahko prašič nemoteno obrača, vstaja in lega. (čl. 26/2)																
P.2.2	Brejim svinjam in mladice se odpravljajo zunanje in notranje parazite (če je potrebno). (čl. 33/3)																
P.2.3	Breje svinje in mladice se pred namestitvijo v prasitvene bokse temeljito očistijo. (čl. 33/4)																
P.2.4	Pujске se odstavljajo po 28. dnevu starosti (dovoljeno 7 dni prej, če so preseljeni v očiščena in razkužena vzrejališča ločena od objektov za svinje. Izjemoma tudi prej, če je to potrebno zaradi dobrega počutja ali zdravja živali). (čl. 34/3,4)																
P.2.5	Če so prašiči nameščeni v skupinah, se izvajajo ukrepi za preprečevanje medsebojnih spopadov, ki presejajo mero normalnega vedenja. (čl. 26/1)																
P.2.6	Tekače in pitance se namešča v stabilne skupine, če se skupine mešajo, se to opravi v roku 7 dni po odstavitvi. (čl. 35/2)																
P.2.7	Vsi tekači in pitanci imajo enake možnosti za umik pred agresivnimi prašiči. (čl. 35/2)																
P.2.8	Vsi prašiči imajo na voljo slamo ali drug material oziroma predmete za zadostitev njihovih etoloških potreb. (čl. 29/5)																
P.2.9	Pomirjevala za zmanjševanje agresivnosti se uporabljajo samo v izjemnih primerih, če veterinar presodi, da je uporaba pomirjeval upravičena. (čl. 26/3)																
P.3 Svoboda gibanja																	
P.3.1	Svinj in mladic se ne privezuje. (čl. 27/3, 33/8)																
P.3.2	Sprejeti so ukrepi za zmanjševanje agresivnosti; ločitev agresivnih prašičev (čl. 26), in/ali na voljo je slama ali drug material oz. predmeti za zadostitev etoloških potreb. (čl. 29)																
P.3.3	Za ležiščem vsake breje svinje ali mladice je na razpolago dovolj velik prostor, ki omogoča nemoteno prasitev ali pomoč pri prasitvi. (čl. 33/5)																
P.3.4	Prasitveni boksi imajo pregrado, ki ločuje gnezdo od preostalega dela boksa. (čl. 33/6)																
P.3.5	Sesnim pujskom je v gnezdu zagotovljeno toplotno ugodje. Gnezdo je čisto, suho in udobno ter ločeno od prostora za svinjo. Tla v gnezdu so polna (neperforirana) oziroma pokrita z blazino, slamo ali drugim primernim materialom. (čl. 34/1)																
P.3.6	Vsi pujski morajo imeti možnost istočasnega počivanja. (čl. 34/1)																
P.3.7	Pri ukleščanih svinjah imajo pujski možnost, da nemoteno sesajo. (čl. 34/2)																
P.4 Zahtevani prostor																	
P.4.1	Zagotovljena minimalna površina, ki jo mora imeti vsak tekač ali pitanec v skupini, razen mladice po osemenitvi in svinje (čl. 22/1,2)(*) je:																
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Živa teža (kg)</th> <th>m²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>do 10</td> <td>0,15</td> </tr> <tr> <td>10-20</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>20-30</td> <td>0,30</td> </tr> <tr> <td>30-50</td> <td>0,40</td> </tr> <tr> <td>50-85</td> <td>0,55</td> </tr> <tr> <td>85-110</td> <td>0,65</td> </tr> <tr> <td>več kot 110</td> <td>1,00</td> </tr> </tbody> </table>	Živa teža (kg)	m ²	do 10	0,15	10-20	0,20	20-30	0,30	30-50	0,40	50-85	0,55	85-110	0,65	več kot 110	1,00
Živa teža (kg)	m ²																
do 10	0,15																
10-20	0,20																
20-30	0,30																
30-50	0,40																
50-85	0,55																
85-110	0,65																
več kot 110	1,00																
	<p>(*)</p> <p>- če je v skupini 5 ali manj živali mora biti talna površina večja za 10%.</p> <p>- če je v skupini 40 ali več živali je talna površina na žival manjša za 10 % (večja za mladice in svinje).</p>																
	Minimalna talna površina za živali v skupini mora biti na mladico po osemenitvi 1,64 m ² , na svinjo pa 2,25 m ² . (*)																
P.4.2	Svinje in mladice so v času od 4 tednov po osemenitvi pa do 1 tedna pred pričakovano prasitvijo nameščene v skupine. (Na gospodarstvih z več kot 10 svinjami). (čl. 33/1)																
P.4.3	Dolžina stranic boksa v katerem je skupina 6 ali več svinj je daljša kot 2,8 m. (čl. 33/1)																
P.4.4	Dolžina stranic boksa v katerem je skupina 5 ali manj svinj je daljša kot 2,4 m. (čl. 33/1)																
P.4.5	Na gospodarstvih z manj kot 10 svinjami in mladice živali v času od 4 tednov po osemenitvi do 1 tedna pred pričakovano prasitvijo lahko tudi v individualnih boksih, v katerih imajo dovolj prostora za obračanje. (čl. 33/2)																
P.5 Objekti in prostori za nastanitev																	
P.5.1	V objektih stopnja hrupa ne presega 85 dB. (čl. 24)																

P.5.2	Zagotovljena minimalna osvetlitev 40 lux najmanj 8 ur dnevno. Zagotovljen je dovolj močan vir svetlobe za nemoten pregled prašičev kadarkoli. (čl. 23)																
P.5.3	Vsi prašiči imajo dostop do čistega, suhega in udobnega ležišča, ki je dovolj prostorno, da lahko vsi prašiči istočasno ležijo, normalno vstajajo in legajo. (čl. 29/2,3)																
P.5.4	Prostori so zgrajeni tako, da se lahko prašiči vidijo med seboj. Svinje in mladičice so v tednu pred prasilitvijo lahko ločene od ostalih živali. (čl. 29/4,6)																
P.6 Minimalna osvetlitev																	
P.6.1	Zagotovljena minimalna osvetlitev 40 lux najmanj 8 ur dnevno. (čl. 23)																
P.7 Talne površine																	
P.7.1	Za breje živali je minimalna površina polnih tal 0,95 m ² na mladičico in 1,30 m ² na svinjo. Največ 15 % te površine predstavljajo drenažne odprtine. (čl. 22/3) Če se uporabljajo betonske rešetke za prašiče v skupini, morajo biti. (čl. 22/4, prilogi 2.2 in 2.3)																
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategorija prašičev</th> <th>Max širina reže (mm)</th> <th>Min širina rešetke (mm)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pujski</td> <td>11</td> <td>90</td> </tr> <tr> <td>Tokuči</td> <td>14</td> <td>90</td> </tr> <tr> <td>Pivanci</td> <td>18</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>Mladike in svinje</td> <td>20</td> <td>80</td> </tr> </tbody> </table>	Kategorija prašičev	Max širina reže (mm)	Min širina rešetke (mm)	Pujski	11	90	Tokuči	14	90	Pivanci	18	80	Mladike in svinje	20	80	
Kategorija prašičev	Max širina reže (mm)	Min širina rešetke (mm)															
Pujski	11	90															
Tokuči	14	90															
Pivanci	18	80															
Mladike in svinje	20	80															
P.7.2	Tla so takšna, da živalim ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja. Ustrezajo velikosti in teži živali. (čl. 29/1)																
P.7.3	Boksi za merjasce so nameščeni in zgrajeni tako, da se lahko merjasci obračajo, slišijo, vohajo in vidijo ostale prašiče. Talna površina boksa za odraslega merjasca je najmanj 6 m ² , če je boks za merjasce namenjen tudi za pripust, je talna površina boksa za odraslega merjasca najmanj 10 m ² . (čl. 32)																
P.8 Stelja																	
P.8.1	Svinjam in mladičam je zagotovljen čist, primerno suh in udoben prostor za počitek ter primeren material za gradnjo gnezda, če to omogoča sistem reje. (čl. 33/4)																
P.8.2	Vsi prašiči imajo na voljo slamo ali drug material oziroma predmete za zadostitev njihovih etoloških potreb. (čl. 29/5)																
P.9 Krma, voda in druge snovi																	
P.9.1	Zagotovljeno krmljenje najmanj enkrat dnevno. (čl. 30/1)																
P.9.2	V skupinski reji pri restriktivnem krmljenju brez elektronskih krmilnih postaj je zagotovljen istočasen dostop vseh živali do krme. (čl. 30/1)																
P.9.3	Prašiči imajo ves čas dostop do zadostnih količin sveže in čiste pitne vode ali drugih primernih tekočin za napajanje. (čl. 30/2)																
P.10 Vlakovata krma																	
P.10.1	Vse breje živali imajo zagotovljene zadostne količine krme z visokim deležem surove vlaknine, kot tudi dovolj močnih krmil, da se nasitijo in zadovoljijo potrebo po žvečenju. (čl. 33/7)																
P.11 Pohabljanja																	
P.11.1	Kastracijo samcov do vključno sedmega dneva starosti na način, ki ne vključuje trganja tkiva, opravi veterinar ali druga oseba v skladu z zakonom, ki ureja veterinarstvo. (čl. 31/1)																
P.11.2	Pri prašičih, ki so starejši od sedmih dni, opravlja kastracijo le veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije. (čl. 31/2)																
P.11.3	Krajsanje dela repa oziroma enakomerno krajsanje podočnikov z brušenjem se opravlja le, če skrbnik živali dokaže, da v nasprotnem primeru lahko pride do hujših poškodb na seskih svinj ali na uhljih oziroma repih drugih prašičev. Pred izvajanjem takšnih posegov je skrbnik izvedel druge ukrepe za preprečevanje grizenja repov in drugih vedenjskih motenj. (čl. 31/3)																
P.11.4	Krajsanje dela repa in enakomerno krajsanje podočnikov do vključno 7 dneva starosti opravlja veterinar ali ustrezno usposobljen skrbnik živali v skladu z zakonom, ki ureja živinorejo, po 7 dnevih le veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije. (čl. 31/4)																
P.12 Postopki reje																	
P.12.1	Pujski so odstavljeni po 28. dnevu starosti, lahko največ 7 dni prej, če so preseleteni v očiščena in razkužena vzrejališča ločena od objektov za svinje, izjemoma pred 21 dnevom, če je to potrebno zaradi dobrega počutja ali zdravja živali. (čl. 34/3,4)																
DATUM:		PODPIS:															

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
UPRAVA RS ZA VARNO HRANO, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN
INŠPEKCIJA ZA VARNO HRANO, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Območni urad _____

Naslov _____

Številka _____

ZAPISNIK

o inšpekcijskem pregledu, opravljenem po uradni dolžnosti - na zahtevo stranke:

_____ dne _____ ob _____ uri.

Tip lokacije (če je primerno): _____

Pregled opravil: _____

V prisotnosti: _____

V zadevi: _____

UGOTOVITVE: _____

Zapisnik je bil prebran, in nanj ni pripomb oziroma so bile naslednje: _____

Zapisnik je pisan v _____ izvodih, od katerih _____

Podpisi strank



Zaključeno ob _____ uri.

Podpis uradne osebe

05. 9/18